

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Grāmatvedības un audita katedra

**SIA „X” FINANŠU ANALĪZE UN ATTĪSTĪBAS
PERSPEKTĪVU NOVĒRTĒJUMS**

Financial analysis of an undefined enterprise and evaluation of
development opportunities

BAKALaura DARBS
Ekonomikas bakalaura studiju programma

Autors: **Matīss Jansons**

Studenta apliecības Nr.: mj12019

Darba vadītājs: profesore Dr. ekon. Inga Būmane

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

SIA X nodarbojas ar alus ražošanu, uzņēmums pastāv kopš 2005. gada, bet ražošanu uzņēmums uzsāk tikai 2009. gadā.

Darba mērķis ir analizēt un novērtēt SIA X finanšu stāvokli un attīstības perspektīvas, un izstrādāt priekšlikumus SIA X finanšu stabilitātes nodrošināšanai un tālākās darbības attīstībai.

Bakalaura darbā, autors ir izpētījis zinātnisko literatūru un analizējis SIA X rādītājus periodā no 2010. gada līdz 2013. gadam. Uzņēmuma kapitāla struktūras, likviditātes, rentabilitātes un aktīvu aprites rādītāji tiek salīdzināti ar diviem konkurentiem un darbības nozari. Pamatojoties uz veiktās finanšu analīzes rezultātiem, novērtēti SIA X darbības rezultāti un izstrādāti priekšlikumi uzņēmuma finanšu stabilitātes nodrošināšanai.

Atslēgas vārdi: finanšu analīze, bilance, peļņas vai zaudējumu aprēķins, kapitāla struktūra, rentabilitāte, likviditāte, aktīvu aprīte, maksātspēja.

ANNOTATION

Enterprise X is manufacturing and distributing beer. Enterprise exists since year 2005, but it started manufacturing only in 2009.

Bachelor thesis aim is to analyze and evaluate enterprise X financial performance and development opportunities and to work out proposals to insure enterprise's X financial stability and further existence.

Author has researched scientific literature and has analyzed enterprise's X financial indicators in four year period from 2010 to 2013. Enterprise's X equity, liquidity, profitability and efficiency are compared with two competitors and manufacturing field. Author of bachelor thesis has estimated enterprise's X financial performance and prepared a summary and proposals for insurance of enterprise's financial stability based on results of financial analysis.

Key words: financial analysis, balance sheet, profit or loss statement, equity, profitability, liquidity, efficiency, solvency.

SATURS

Ievads.....	5
1 Finanšu pārskata un finanšu analīzes teorētiskie aspekti.....	7
1.1 Finanšu pārskats, tā sagatavošanas mērķis un lietotāji	7
1.2 Galveno finanšu pārskatu raksturojums	10
1.2.1 Bilance	10
1.2.2 Peļņas vai zaudējumu aprēķins	12
1.2.3 Nauda plūsmas pārskats.....	14
1.3 Finanšu analīzē izmantojamās metodes	17
1.3.1 Finanšu pārskatu horizontālā un vertikālā analīze.....	17
1.3.2 Kapitāla struktūras rādītāji.....	20
1.3.3 Rentabilitātes rādītāji	21
1.3.4 Likviditātes rādītāji	23
1.3.5 Aktīvu aprites rādītāji	24
2 SIA „X” raksturojums un finanšu analīze.	27
2.1 Par uzņēmumu.....	27
2.2 Uzņēmuma finanšu rādītāji	29
2.2.1 SIA „X” bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze....	29
2.2.2 SIA „X” bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina vertikālā analīze.....	33
2.2.3 SIA „X” kapitāla struktūra rādītāji	36
2.2.4 SIA „X” rentabilitātes rādītāji	37
2.2.5 SIA „X” likviditātes rādītāji	39
2.2.6 SIA „X” aktīvu apriti rādītāji.....	40
3 SIA „X” rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari.....	44
3.1 Nozares raksturojums.....	44
3.2 SIA „X” finanšu rādītāju salīdzinājums.....	48
3.2.1 Kapitāla struktūras rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari	49
3.2.2 Rentabilitātes rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari.....	51
3.2.3 Likviditātes rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari.....	56
3.2.4 Aktīvu aprites rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari.....	58
Secinājumi un priekšlikumi	64
Izmantotās literatūras un avotu saraksts	67
Pielikumi.....	70

IEVADS

Uzņēmuma finanšu stāvoklis ir svarīgs kritērijs, pēc kura tiek vērtēts uzņēmums. Uzņēmuma finanšu stāvokli var noteikt veicot uzņēmuma finanšu analīzi, kas ļauj izpētīt dažādus uzņēmuma saimniekošanas aspektus, dot priekšstatu par uzņēmuma nepilnībām un palīdz pieņemt finanšu lēmumus, kas saistīti ar šo uzņēmumu. Lai pieņemtu pareizus lēmumus, ir jāanalizē savs uzņēmums un uzņēmumi ar, ko sadarbojas vai vēlas sadarboties. Daudzi uzņēmumi neveic finanšu analīzi, kas noved pie nepareizu lēmumu pieņemšanas. Lēmumi, kas ir pieņemti, balstoties uz finanšu analīzes rezultātiem, ir pareizāki, jo tiem ir spēcīgs pamatojums, bet lēmumi, kas pieņemti bez iepriekšējas izpētes var uzņēmumam nest nevis ieguvumus, bet tieši zaudējumus. Autors izvēlējās veikt SIA X finanšu analīzi un izvērtēt tā attīstības iespējas, lai noskaidrotu uzņēmuma finansiālo stāvokli un perspektīvas nākotnē, vēloties strādāt šajā uzņēmumā,

Darba **mērķis** ir analizēt un novērtēt SIA X finanšu stāvokli un attīstības perspektīvas un izstrādāt priekšlikumus SIA X finanšu stabilitātes nodrošināšanai un tālākās darbības attīstībai.

Darba **uzdevumi** ir:

1. Izpētīt speciālo literatūru par uzņēmuma finanšu pārskatiem un finanšu analīzes rādītāju teorētiskajiem aspektiem;
2. Izpētīt SIA X gada pārskatus un to sniegto informāciju, lai iegūtu pilnīgu priekšstatu par uzņēmumu;
3. Analizēt SIA X finanšu stāvokli;
4. Izpētīt nozares un konkurentu datus salīdzināšanas ietvaros;
5. Novērtēt SIA X finanšu rādītājus nozarē un salīdzināt ar konkurentiem;
6. Izstrādāt priekšlikumus SIA X finanšu stabilitātes nodrošināšanai un tālākās darbības attīstībai.

Darbs sastāv no trim nodaļām, kurās tiks atspoguļoti finanšu pārskatu un finanšu analīzes teorētiskie aspekti, lai gūtu priekšstatu, kas šajos pārskatos tiek atspoguļots un ko raksturo konkrēti finanšu analīzes rādītāji. Veikta SIA „X” finanšu analīze, lai noteiktu uzņēmuma finansiālo stāvokli un iespējamās problēmas un uzņēmuma finanšu analīzes rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari, lai gūtu pilnīgu priekšstatu par uzņēmuma konkurētspēju.

Lai izpildītu bakalaura darbā izvirzītos uzdevumus, autors pielieto šādas metodes:

Monogrāfiskā metode – pirmajā nodaļā tiek apkopoti finanšu analīzes teorētiskie aspekti, izmantojot speciālo literatūru;

Ekonomiskā metode – tiek pētīti SIA „X” finanšu pārskati, konkurentu finanšu pārskati un nozares rādītāji

Statistiskā metode – tiek aprēķināti finanšu rādītāji un koeficienti, tie tiek analizēti un izdarīti secinājumi, balstoties uz šo informāciju;

Salīdzinošā metode – tiek salīdzināti SIA „X” finanšu rādītāji ar konkurentu un nozares finanšu rādītājiem;

Grafiskā metode – tiek veidoti pārskatāmi un viegli uztverami un salīdzināmi grafiki, kas atspoguļo finanšu rādītājus.

Pētījuma periods ir izvēlēts no 2010. līdz 2013. gadam.

Pētījuma ierobežojumi: Bakalaura darba rakstīšanas laikā pētāmā uzņēmuma SIA „X” 2014. gada pārskats vēl nebija pieejams Lursoft datu bāzē, kā arī autoram nav pieejams SIA „X” neauditēts gada pārskats.

Bakalaura darba izstrādē tiek izmantoti normatīvie dokumenti, speciālistu atziņas, interneta resursi, kā arī SIA X un šī uzņēmuma konkurentu gada pārskati.

1 FINANŠU PĀRSKATA UN FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1 Finanšu pārskats, tā sagatavošanas mērķis un lietotāji

Saskaņā ar 1. Latvijas grāmatvedības standartiem, kam ir rekomendējošs statuss, finanšu pārskats ir uzņēmuma finansiālā stāvokļa un veikto darījumu strukturēts attēlojums. Finanšu pārskatu sastāda tā, lai nodrošinātu finanšu pārskata lietotājiem tādu informāciju par uzņēmuma finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un naudas plūsmu, kas ir noderīga saimnieciska rakstura lēmumu pieņemšanā. Tajā sniedz informāciju par uzņēmuma:

- aktīviem;
- saistībām;
- pašu kapitālu;
- ienākumiem un izdevumiem;
- naudas plūsmu.¹

„Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma.”²

„Galvenie finanšu pārskati ir grāmatvedības bilance, peļņas vai zaudējumu aprēķins un naudas plūsmas pārskats.”³

„Balstoties uz Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem Nr1, finanšu pārskata mērķis ir – sniegt informāciju par uzņēmuma finansiālo stāvokli, finanšu darbību un naudas plūsmu, kas derīga plašam lietotāju pulkam finanšu lēmumu pieņemšanā.”⁴Šobrīd spēkā esošie Starptautiskie grāmatvedības standarti nosaka, ka „finanšu pārskatu pilns komplekts ietver:

- a) finanšu stāvokļa pārskatu perioda beigās;
- b) apvienoto ienākumu pārskatu par konkrēto periodu;
- c) pašu kapitāla izmaiņu pārskatu par konkrēto periodu;
- d) naudas plūsmu pārskatu par konkrēto periodu;

---

¹ LR likums *Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.1 "Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes" pieņemšanu*. 05.02.2004.

² LR likums *Gada pārskatu likums* 1.01.93

³ Saksonova S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga. I.K. Info tilts. 28.lpp

⁴ Melville A. *International Financial reporting*. Harlow. Pearson education limited. 2008. 34. p

e) piezīmes, kas ietver kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības pamatnostādņēm un citu izskaidrojošu informāciju;”¹

Starptautiskajos grāmatvedības standartos, kam ir rekomendējošs statuss, vairākas finanšu pārskatu sastāvdaļas ir minētas ar atšķirīgiem nosaukumiem kā Latvijas Republikas likumos.

„Finanšu pārskata sagatavošanas mērķis ir nodrošināt esošos un potenciālos investorus, aizdevējus un citus kreditorus ar uzņēmumu raksturojošu finanšu informāciju, kas ir noderīga lēmumu pieņemšanā par uzņēmuma finansēšanu.”²

Augstāk ir minēti divi atšķirīgi finanšu pārskata sagatavošanas mērķi, kas laika gaitā ir mainījušies. Otrais minētais mērķis šobrīd ir aktuāls, tajā ir konkrēti minēti finanšu pārskata lietotāji, kurus primāri interesē finanšu pārskats, un ir precizēts, ka jāsniedz tieši finanšu informācija, kas ir noderīga lēmumu pieņemšanā.

„Esošie un potenciālie investori, aizdevēji un citi kreditori ir primārie finanšu pārskata lietotāji. [...] Esošos un potenciālos investorus, aizdevējus, un citus kreditorus atzīst par primāriem finanšu pārskata lietotājiem, jo šīm personām parasti nav tiesību pēc saviem ieskatiem pieprasīt informāciju no uzņēmumu vadības, kā rezultātā tās informācijas ieguvē paļaujas pamatā uz finanšu pārskatiem.

Investori un kreditori pieņem lēmumus par uzņēmuma finansēšanu. Finansēšanas lēmumi ietver lēmumus par kapitāla un parāda instrumentu pirkšanu, pārdošanu vai paturēšanu, aizdevumu piešķiršanu un cita veida kreditēšanu. Pieņemtie investoru lēmumi par operācijām ar kapitāla instrumentiem ir atkarīgi no paredzamā kapitāla instrumentu ienesīguma, piemēram, no attiecīgo instrumentu cenu pieauguma un dividendēm par šiem kapitāla instrumentiem. Kreditoru lēmumus savukārt ietekmē paredzamā kredītu pamatsummas atmaksas un maksājamo procentu summa. [...]

Esošiem un potenciāliem investoriem, aizdevējiem un citiem kreditoriem ir nepieciešama informācija, kas ļautu tiem aplēst uzņēmuma, kas piesaista finansējumu, paredzamās naudas plūsmas. Lai novērtētu uzņēmuma spēju radīt naudas plūsmas, esošie un potenciālie investori, aizdevēji un citi kreditori izmanto informāciju par uzņēmuma resursiem, kā arī resursu izlietojuma efektivitāti.

Uzņēmuma, kas sagatavo finanšu pārskatus, vadība, uzņēmējdarbību regulējošās un uzraudzības institūcijas, citas fiziskas un juridiskas personas ir sekundārie finanšu pārskata lietotāji.³

¹ Starptautiskais grāmatvedības standarts Nr.1 Finanšu pārskatu sniegšana

² Jaunzeme J. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti. Ventspils augstskola. 2013.10.lpp

³ Turpat 10.lpp

Sabiedrībām, kuras bilances datumā nepārsniedz divus no šiem kritērijiem:

- 1) bilances kopsumma — 400 000 eiro;
- 2) neto apgrozījums — 800 000 eiro;
- 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 25,

Atļauts nesagatavot vadības ziņojumu, naudas plūsmas pārskatu un pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, neaprēķināt un nenorādīt finanšu pārskatā atliktā nodokļa aktīvu un saistību summas un sastādīt saīsinātu pielikumu. Saīsinātajā pielikumā atļauts nesniegt sekojošu informāciju:

- Ja sabiedrība ir izdarījusi aizņēmumu, kuru var pārvērst akcijās, jāuzrāda katra šāda aizņēmuma nomaksājamā summa, apmaiņas kurss un termiņi, kādos tas konvertējams sabiedrības kapitālā. Ja aizņēmums saņemts pret obligācijām vai citiem parāda dokumentiem ar procentu saņemšanas tiesībām, jāuzrāda katra šāda aizņēmuma nomaksājamā summa un noteiktā procentu likme.

- Ja pārskata gadā meitas sabiedrība ir iegādājusies vai pārdevusi mātes sabiedrības akcijas vai daļas, mātes sabiedrība sniedz informāciju par šo akciju vai daļu nominālvērtību un tās īpatsvaru mātes sabiedrības kapitālā, kā arī norāda pirkšanas un pārdošanas summas. Šī informācija jāuzrāda atsevišķi tām akcijām un daļām, kas iegūtas īpašumā, un tām, kas iegūtas kā ķīla.

- Ja finanšu instrumenti ir novērtēti patiesajā vērtībā, pielikumā iekļauj informāciju par sadalījumā pa atvasināto finanšu instrumentu grupām — skaidrojums par šiem instrumentiem, norādot kopsummu, kā arī informāciju par būtiskiem noteikumiem un nosacījumiem, kas varētu ietekmēt nākotnē gaidāmo naudas plūsmas apjomu, rašanās laiku un noteiktību;

Sabiedrībām, kuras bilances datumā nepārsniedz divus no šiem kritērijiem:

- 1) bilances kopsumma — 50 000 eiro;
- 2) neto apgrozījums — 100 000 eiro;
- 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 5,

papildus iepriekš minētajiem atvieglojumiem ir atļauts:

- 1) sagatavot saīsināto bilanci
- 2) nesastādīt pielikumu ¹

No iepriekš minētā var secināt, ka uzņēmumiem ir obligāti jāstāda patiesi un plašai publikai saprotami finanšu pārskati, kas vispārējā gadījumā iekļauj – Bilanci, peļņas vai zaudējumu aprēķinu, naudas plūsmas pārskatu, pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, kā arī pielikumu – kas finanšu pārskata lietotājiem – investoriem, kreditoriem, klientiem u.c. – dos

---

¹ LR likums Gada pārskatu likums 1.01.93

iespēju ielūkoties uzņēmuma darbībā, lai spētu pieņemt lēmumus vai sadarboties ar uzņēmumu un gūt priekšstatu par iespējamo guvumu no šīs sadarbības. Savukārt sabiedrības, kuras nepārsniedz iepriekš minētos kritērijus, var nesagatavot vadības ziņojumu, naudas plūsmas pārskatu un pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, neapņēķināt un nenorādīt finanšu pārskatā atliktā nodokļa aktīvu un saistību summas un sastādīt saīsinātu pielikumu vai sastādīt saīsinātu bilanci un pielikumu nesastādīt nemaz, viss atkarīgs no uzņēmuma lieluma un saimnieciskās darbības.

1.2 Galveno finanšu pārskatu raksturojums

1.2.1 Bilance

„Termins „Bilance” radies no latīņu vārdiem bis – divi un lanx – svaru kauss un burtiskā nozīmē „Divkauss”, kas simbolizē līdzsvaru un vienlīdzību. Tas nepieder pie grāmatvedības specifiskajiem terminiem un tiek plaši pielietots gan ekonomikas nozarē, gan politikā, kā arī sadzīvē. Grāmatvedības pārskatos vārdam „balance” ir vairākas nozīmes:

- a) vienlīdzība starp rēķiniem un citiem saimnieciskās darbības ierakstiem;
- b) pamat pārskata formas gala iznākums
- c) pamat pārskata formas nosaukums”¹

Grāmatvedības bilancei ir vairākas definīcijas:

Bilance – „Sistematizēts sabiedrības līdzekļu un līdzekļu finansēšanas avotu pārskats naudas izteiksmē noteiktā datumā. Aktīvs un pasīvs ir bilances divas savstarpēji līdzsvarotas daļas (aktīvs = pasīvs). Bilance ir gada pārskata sastāvdaļa.”²

„Bilancē parāda uzņēmuma līdzekļu atlikumu un to avotu kopumu, kas attēlots britu, amerikāņu vai kontinentālās bilances formātā, - pēc uzņēmuma izvēles”³

„Bilance / balace sheet / rāda visus aktīvus, kas pieder uzņēmumam un visas uzņēmuma saistības uz konkrētu datumu. To var salīdzināt ar uzņēmuma finansiālā stāvokļa momentuzņēmumu. Katrs aktīva un pasīva postenis ir novērtēts par atbilstošu naudas summu, un aktīvu summa vienmēr ir vienāda ar pasīvu summu. Obligāti bilanci sastāda uz pārskata

---

¹Ковалев в.в. финансовый анализ методы и процедуры. Финансы и статистика.Москва. 2002. 210.с.

²Кomersantu (komercsabiedrību) finansiālie rādītāji.. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/komersantu-komercsabiedrību-finansiālie-raditaji-35963.html> (skatīts 15.10.2014)

³ Saksonova S. Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā. Rīga. I.K. Info tilts. 27.lpp

gada pirmo dienu (kas ir iepriekšējā pārskata gada beigu datums) un pārskata gada pēdējo dienu.”¹

„Pārskats par uzņēmuma finansiālo stāvokli gada beigās – bilance. [...] Bilance raksturo uzņēmuma finansiālo stāvokli uz bilances datumu. Bilancē uzrāda aktīvus un pasīvus – saistības un pašu kapitālu.”²

Tātad pēc starptautiskajiem grāmatvedības standartiem, bilance ir pārskats par uzņēmuma finansiālo stāvokli.

„Viena no svarīgākajām gada pārskata sastāvdaļām ir uzņēmuma grāmatvedības bilance, kur uzņēmums apkopo informāciju naudas izteiksmē par uzņēmuma līdzekļiem un to avotiem pārskata noteiktā laika momentā (parasti pārskata gada 31. decembrī vai nākamā gada 1. janvārī).³

No šīm definīcijām viennozīmīgi var secināt, ka bilance, kas ir viens no svarīgākajiem finanšu pārskatiem, ir, kā fotogrāfija, kas parāda uzņēmuma finansiālo stāvokli konkrētā datumā, parasti pārskata gada 31. decembrī vai nākamā gada 1. janvārī, katra posteņa summu uzrādot naudas vērtībā, kā arī – aktīvam jāsakrīt ar pasīvu.

Bilances vērtība ir summa, kādā aktīvs vai saistības norādītas bilancē. Pastāv arī pārbaudes bilance.

„Ja visa grāmatvedības pārskata perioda laikā ir ticis ievērtos divkāršā ieraksta sistēmas pamatprincips, kopējam kredīta atlikumam ir jābūt vienādam ar kopējā debeta atlikumu. [...]

Pieņemsim, ka uzņēmuma galvenajā reģistrā ir 100 konti. Kā lai uzzina, vai uzskaites sistēma ir pareiza, un nav ieviesušās kļūdas? Nav tādas metodes, kas ļauj pilnībā izvairīties no kļūdām, bet rupjāku kļūdu atklāšanai var izmantot pārbaudes bilanci. /the trial balance/. [...]

Nav svarīgi kādā secībā tiek uzskaitīti konti un atlikumi, jo pārbaudes bilance nav finanšu pārskats. Ar tās palīdzību uzņēmums pārbauda savu grāmatvedības ierakstu pareizību. Ja pārbaudes bilances kredīta un debeta atlikumi nav vienādi, tas nozīmē, ka, grāmatojot operācijas kontos, ir ieviesusies kļūda. Pārbaudes bilance tomēr neatklās šādas kļūdas:

- a) operācijas izlaišana pilnībā, tas ir, nav ne debeta, ne kredīta ieraksta;
- b) ja ir debitēta vai kreditēta pareizā konta puse, bet pats konts izvēlēts nepareizi;
- c) kompensējošās kļūdas (kļūdu par 100 EUR vienā kontā līdzsvaro kļūda citā kontā par precīzi tādu pašu summu – 100 EUR);

---

¹Korsaka T., Raņķevica V., Ievads grāmatvedībā, Rīga, Latvijas komercbanku asociācija Konsultāciju un mācību centrs, 2006., 11.lpp

²Jaunzeme J. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti. Ventspils augstskola. 2013. 24.lpp

³Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 8.lpp

d) principiālās kļūdas, piemēram, no debitoriem saņemtie naudas līdzekļi tiek ierakstīti debitoru konta debeta pusē, savukārt kases ieņēmumi tiek ierakstīti kases konta kredīta pusē, nevis otrādi.”¹

Veicot grāmatvedību nereti var tikt pieļautas kļūdas un ne vienmēr tās var viegli atklāt vai vispār atklāt, tādēļ sagatavotos pārskatus vajadzētu pārbaudīt, vēlams pārbaudi veikt citai personai, jo savas kļūdas ir grūtāk atklāt.

1.2.2 Peļņas vai zaudējumu aprēķins

Peļņa ir uzņēmējdarbības veiksmīgs rezultāts. Zaudējumi ir neveiksmīgs uzņēmējdarbības rezultāts.

„Ieņēmumu un izdevumu starpība. Šis peļņas raksturojums ir saimniekošanas prakses atspulgs.”²

„Peļņas vai zaudējumu aprēķins /Profit and loss account/ ir finanšu pārskats, kurā detalizēti parādīts, kā radusies peļņa (vai zaudējumi) noteiktā periodā. Uzņēmuma īpašnieki un vadība, protams, grib zināt, cik liela peļņa vai zaudējumi radusies, bet atsevišķs peļņas skaitlis sniedz ļoti ierobežotu informāciju. Lai nodrošinātu efektīvu finanšu kontroli, vadībai ir nepieciešams zināt, kādi ienākumi gūti, kādas izmaksas bija jāsedz, un vai realizācija un izmaksu kontrole ir bijušas apmierinošas.

Peļņas vai zaudējumu aprēķina, kas sagatavots pēc apgrozījuma izmaksu metodes, pirmajā daļā ieņēmumi no preču pārdošanas tiek salīdzināti ar tiešajām preču ieguves vai ražošanas izmaksām, lai iegūtu bruto peļņas /gross profit/ skaitli. Otrajā aprēķina daļā (peļņas vai zaudējumu aprēķinā) izdara atskaitījumus par netiešajām izmaksām (administratīvie izdevumi), vai pieskaita kādus citus saimnieciskās darbības ieņēmumus, kas nav tirdzniecība vai ražošana, lai iegūtu tīrās peļņas /net profit/ skaitli.”³

„Uzņēmuma ieņēmumi ir atlīdzība par pārdoto produkciju, precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, tūlīt pēc produkcijas vai preču nodošanas pircējam vai pakalpojumu sniegšanas klientam un rēķina izrakstīšanas.

Uzņēmuma izdevumi ir viss uzņēmuma līdzekļu izlietojums pārskata periodā. Pie pārskata perioda izdevumiem ir pieskaitāms izejvielu, materiālu, gatavā produkcijas, preču vai citu krājumu palielinājums noliktavā perioda beigās, to nākamo periodu izdevumu

---

¹Korsaka T., Raņķevica V., Ievads grāmatvedībā, Rīga, Latvijas komercbanku asociācija Konsultāciju un mācību centrs, 2006., 76.lpp

²Lībermanis G. Peļņa un konkurence. Kamene. Rīga 2003. 6. lpp

³Korsaka T., Raņķevica V., Ievads grāmatvedībā, Rīga, Latvijas komercbanku asociācija Konsultāciju un mācību centrs, 2006., 35.lpp

palielinājums, kurus nedrīkst iekļaut pārskata perioda izmaksās, perioda beigās, arī ar pamatdarbību nesaistīti izdevumi (atpūtas, kultūras pasākumi u.c.)

Uzņēmuma izmaksas ir to līdzekļu izlietojums, kas ir saistīts ar produkcijas ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu.”¹

No šī var secināt, ka ne visus izdevumus uzņēmums drīkst iekļaut peļņas vai zaudējumu aprēķinā, piemēram, pat ja uzņēmums ir iztērējis ļoti daudz līdzekļus materiālos un saražojis precī, bet pārdevis tikai daļu, tad no šiem izdevumiem uz izmaksām var norakstīt tikai pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.

Peļņas vai zaudējumu aprēķinu var sastādīt pēc shēmas vertikālā formā vai kontu formā. Abās shēmās var pielietot apgrozījuma izmaksu metodi vai perioda izmaksu metodi.

„Pielietojot apgrozījuma izmaksu metodi horizontālā (kontu) formā, pārdošanas izmaksas tiek parādītas kreisajā pusē, bet realizācija labajā pusē. Abu summu starpība ir bruto peļņa, kas tiek parādīta kreisajā pusē tā, lai abu pušu summas būtu vienādas. Šādi aprēķināta bruto peļņa tiek pārnesta uz peļņas vai zaudējumu aprēķinu, kur tā parādās labajā pusē. Dažāda veida izmaksas pa posteņiem tiek uzskaitītas kreisajā pusē. Bruto peļņas un kopējo izmaksu starpība veido tīro peļņu. Tīrā peļņa parādās kreisajā pusē, jo tā ir izdevumu un ieņēmumu starpība. Tīrie zaudējumi tiek parādīti labajā pusē kā starpība, par kādu izdevumi pārsniedz ienākumus. Tīrā peļņa ir peļņa kādā laika periodā, un tā tiek pārnesta uz uzņēmuma bilanci kā īpašnieka pašu kapitāla daļa. (skatīt 22. Pielikumu)

Pielietojot apgrozījuma izmaksu metodi vertikālā formā, kuru galvenokārt izmanto Latvijā, atspoguļo tos pašus realizācijas un izmaksu posteņus, tikai tos novieto vienu zem otra. Tiek vispirms aprēķināta bruto peļņa (tirdzniecības), tad tālāk uzskaitīti pārējie izmaksu un ieņēmumu posteņi un noteikta tīrā peļņa, kuru pārnes uz bilanci kā pašu kapitāla daļu – pārskata gada nesadalīto peļņu.”² (skatīt 20. pielikumu).

„Saskaņā ar perioda izmaksu metodi izdevumus uzrāda pēc to būtības, piemēram, materiālu izmaksas, personāla izmaksas, līdzekļu un vērtības norakstīšana un nepārdala atbilstoši dažādām funkcijām uzņēmumā. Perioda izmaksu metode ļauj noteikt, par kādu summu bija izlietoti uzņēmuma resursi noteiktā periodā, kā arī šī metode ir vieglāka, bet nenodrošina ar nepieciešamo informāciju pašizmaksas noteikšanai.”³ (skatīt 19. un 21. pielikumu).

¹ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 13. lpp

²Korsaka T., Raņķevica V., Ievads grāmatvedībā, Rīga, Latvijas komercbanku asociācija Konsultāciju un mācību centrs, 2006., 37.lpp

³ Ieņēmumu un izdevumu klasifikācijas problēmas gada pārskata sagatavošanā. Skatīts (6.05.15)
Pieejams: http://www.auditadvice.lv/files/be02_andrushkevichlat.pdf

Autors uzskata, ka peļņas vai zaudējumu aprēķinu ērtāk ir sastādīt pēc shēmas vertikālā formā, klasificējot pēc apgrozījuma izmaksu metodes. Autors visbiežāk ir saskāries ar šo metodi, kas liek noprast, ka tā ir populārākā metode peļņas vai zaudējumu aprēķina sastādīšanai.

1.2.3 Nauda plūsmas pārskats

„Naudas plūsmas pārskats kā viena no finanšu pārskata sastāvdaļām informē pārskata lietotājus par to, cik naudas uzņēmums ir saņēmis, cik un kā izlietojis pārskata periodā. Naudas plūsmas pārskats ir balstīts uz uzņēmuma naudas līdzekļu apriti. Šie pārskati ir pamats ekonomiskajiem lēmumiem, tie atspoguļot uzņēmuma spēju ģenerēt naudu un tās ekvivalentus, ļauj noteikt naudas un tās ekvivalentu ģenerēšanas avotus, kā arī tās saņemšanas laiku un iespējamību.”¹

„Nauda ir skaidrā nauda uzņēmuma kasē, bezskaidrā nauda uzņēmuma bankas kontos un pieprasījuma noguldījumi. Naudas ekvivalenti ir augsti likvīdi īstermiņa ieguldījumi, kurus īsā laika periodā var pārvērst naudā, ja pastāv maza iespēja, ka to vērtība būtiski mainīsies. Naudas plūsma ir naudas un tās ekvivalentu pieaugums vai samazinājums.”²

„Naudas plūsmas pārskats ir būtiska finanšu pārskata sastāvdaļa, kas parāda naudas un tās ekvivalentu plūsmu noteiktā laika periodā no pamatdarbības, investīciju darbības un finansēšanas darbības.”³

Latvijā dažādos avotos izmantotā terminoloģija saistībā ar naudas plūsmas pārskatu var nedaudz atšķirties, it īpaši, ja termini ir tulkoti no kādas svešvalodas, piemēram, investīciju darbība ir tas pats, kas ieguldījumu darbība un finanšu darbība ir tas pats, kas finansēšanas darbība.

„Starptautiskais grāmatvedības standarts Nr.7 nosaka, ka naudas plūsmas pārskatam vajadzētu parādīt naudas plūsmas klasificētas pēc pamatdarbības, investīcijām un finanšu darbības. Šis klasifikācijas mērķis ir apgādāt lietotājus ar informāciju, kas tiem palīdz noteikt katras šīs darbības ietekmi uz uzņēmuma naudu un tās ekvivalentiem.”⁴

„Pamatdarbība – uzņēmuma darbība, kas nodrošina uzņēmuma nozīmīgākās ienākumu daļas gūšanu, un citas darbības, kas nav saistītas ar ieguldīšanu un finansēšanu.

---

¹ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 15. lpp

² Jaunzeme J. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti. Ventspils augstskola. 2013. 26.lpp

³ Saksonova S. Managerial Accounting (Cost accounting and cash planning) for decision making. University of Latvia. 2010. 111. p

⁴ Melville A. International Financial reporting. Harlow. Pearson education limited. 2008. 241. p

Pamatdarbības naudas plūsmu izraisa darījumi un notikumi, kuri veido pārskata gada peļņu vai zaudējumus. Par pamatdarbības naudas plūsmu uzskata naudu un tās ekvivalentus, kas:

- Saņemti par pārdotajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem;
- Samaksāti preču un pakalpojumu piegādātājiem;
- Samaksāti darbiniekiem vai viņu labā;
- Samaksāti vai saņemti saistībā ar uzņēmuma ienākuma nodokli (izņemot uzņēmuma ienākuma nodokļa maksājumus vai ienākumus, kas ir tieši attiecināmi uz ieguldīšanas darbību). [...]

Ieguldīšanas darbība – ilgtermiņa ieguldījumu un citu ieguldījumu, kas nav naudas ekvivalenti, iegāde un atsavināšana.

Naudas plūsmas pārskatā uzrādītā ieguldīšanas darbības naudas plūsma finanšu pārskata lietotājiem sniedz informāciju par ilgtermiņa aktīvu iegādi, kas paredzēti ienākumu gūšanai un naudas plūsmu radīšanai nākotnē. Piemēram par ieguldīšanas darbības naudas plūsmu uzskata naudu un tās ekvivalentus, kas samaksāti vai saņemti par:

- Pamatlīdzekļiem, nemateriālajiem ieguldījumiem un citiem ilgtermiņa ieguldījumiem;
- Parāda vērtspapīriem un kapitāla daļām citos uzņēmumos (izņemot tos, kas iekļauti naudas plūsmas pārskatā kā naudas ekvivalenti, kā arī tos, kas iegādāti tirdzniecības nolūkā);
- Citām personām izsniegtajiem aizdevumiem.

Finansēšanas darbība – darbība, kas rada izmaiņas uzņēmuma pašu kapitāla un aizņēmumu apjomā un sastāvā.

Finansēšanas darbības naudas plūsma finanšu pārskata lietotājiem palīdz prognozēt finansētājiem pienākošās daļas no uzņēmuma naudas plūsmas nākotnē. Piemēram, par finansēšanas darbības naudas plūsmu uzskata naudu un tās ekvivalentus, kas:

- Saņemti par uzņēmuma akciju vai citu pašu kapitāla instrumentu emisiju;
- Samaksāti uzņēmuma īpašniekiem par akciju vai citu pašu kapitāla instrumentu dzēšanu;
- Saņemti par emitējamām obligācijām, ķīlu zīmēm un citiem īstermiņa un ilgtermiņa aizņēmumiem;
- samaksāti, atmaksājot aizņēmumus. Arī maksājumus, kas veikti, lai dzēstu finanšu nomas saistības, nomnieks uzrāda kā finansēšanas darbības naudas plūsmu.”¹

„Naudas līdzekļu plūsma uzņēmumā ir sava veida asinsrites sistēma, no kuras veiksmīgas plūsmas atkarīga uzņēmuma dzīvotspēja.”²

¹ Jaunzeme J. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti. Ventspils augstskola. 2013. 27. lpp

² Rurāne M. Uzņēmuma finanses. Biroja sērija. Rīga. 2007. 15.lpp

„Lai uzņēmums izdzīvotu, vai lai izvairītos no konstantas naudas līdzekļu piesaistes no ne – tirgošanās avotiem, uzņēmumam jāģenerē nauda no tirgošanās aktivitātēm.”¹

„Naudas plūsmas pārskatā uzrāda tikai saņemtās un izmaksātās summas naudā un tās ekvivalentos. Pārskatā neiekļauj darījumus, kas nav saistīti ar naudas plūsmu, piemēram, aktīvu pārņemšanu kā neatmaksāto aizdevumu nodrošinājumu, aktīvu pārņemšanu vienlaicīgi ar attiecīgo saistību pārņemšanu, saistību pārveidošanu kapitālā un rezervēs.”²

No iepriekš minētā, autors secina, ka naudas plūsmas pārskats ir svarīga finanšu pārskata sastāvdaļa, kas parāda naudas līdzekļu ieplūšanu un aizplūšanu no uzņēmuma, iedalot tos – pamatdarbībā, finansēšanas darbībā un ieguldīšanas darbībā. No kā var secināt par to, vai uzņēmums ņem kredītus, pērk jaunas iekārtas un kā tas norēķinās ar saviem kreditoriem, un kā debitori norēķinās ar uzņēmumu. Naudas plūsmas pārskatā uzrāda tikai reālo naudas kustību, ja pārdod preces, bet par tām vēl nav samaksāts, peļņas vai zaudējumu aprēķinā to uzrāda, bet naudas plūsmas pārskatā neuzrāda.

Naudas plūsmas pārskatu var sagatavot pēc tiešās un netiešās metodes. Salīdzinot abas metodes, tajās atšķirīgas ir tikai pamatdarbības naudas plūsmas noteikšanas rezultāts. Ieguldīšanas darbības un finansēšanas darbības naudas plūsmu pēc abām metodēm uzrāda vienādi.

Salīdzinot abas metodes, atšķirīgi ir tikai pamatdarbības naudas plūsmas aprēķini. (Skatīt 17. un 18. pielikumu) Izmantojot tiešo metodi, pamatdarbības naudas plūsmu aprēķina revidējot jeb koriģējot ieņēmumus no preču un pakalpojumu pārdošanas (neto apgrozījumu), tos revidē, pievēršot uzmanību pārdoto preču un pakalpojumu ražošanas izmaksām un citiem peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņiem. Izmantojot netiešo metodi, pamatdarbības naudas plūsmu aprēķina koriģējot peļņu vai zaudējumus pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem, korekcijās ņemot vērā kontu atlikumu izmaiņas periodā, pievēršot uzmanību debitoru, krājumu un saistību kontu atlikumu izmaiņām pārskata periodā. Veicot korekcijas, jāievēro princips, ka pieaugums aktīva kontā nozīmē naudas līdzekļu samazinājumu, bet pieaugums pasīva kontā nozīmē naudas līdzekļu pieaugumu. Izmantojot netiešo metodi, jāņem vērā, ka peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņa ‘peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem’ ņemtā vērtība tiek aprēķināta no apgrozījuma, atņemot nolietojumu un citas izmaksas, kas reāli netiek maksātas, tādēļ arī tās ir jāņem vērā, sastādot naudas plūsmas pārskatu.

---

¹ O'Regan Financial information analysis. Second edition. John Wiley & Sons. West Sussex. 2006. 247.p

² Saksonova S. Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā. Rīga. I.K. Info tilts. 176. lpp

1.3 Finanšu analizē pielietojamās metodes

Iepazīstoties ar dažādu speciālistu darbiem, autors konstatēja, ka dažādos darbos secība, kādā ir tikuši norādīti dažādi finanšu analīzes rādītāji, citos darbos sakrīt, citos atšķiras. Piemēram, Svetlanas Saksonovas grāmatā „Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā” finanšu analīzes rādītāji ir minēti šādā secībā – Kapitāla struktūras rādītāji; Likviditātes rādītāji; Rentabilitātes rādītāji; Uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāji (aktīvu aprites rādītāji). Alīnas Dūdeles, Terēzes Korsakas grāmatā „Finansu vadības pamati” finanšu analīzes rādītāji ir minēti šādā secībā – Likviditātes rādītāji; Rentabilitātes rādītāji; Maksātspējas (Kapitāla struktūras) rādītāji; Līdzekļu izmantošanas efektivitātes (aktīvu aprites) rādītāji. Ilmāra Kāļa grāmatā „Finansu menedžments” finanšu analīzes rādītāji ir minēti šādā secībā – Kapitāla struktūras rādītāji; Likviditātes rādītāji; Aktīvu aprites rādītāji; Rentabilitātes rādītāji. Nevienā no šīm grāmatām nav minēts, kādā secībā jāveic finanšu analīze vai ka grāmatā minētā secība ir vienīgā un pareizā secība. No augstāk minētā autors secina, ka nav nekādas atšķirības, kādā secībā rēķina finanšu rādītājus. Katrs finanšu pārskatu lietotājs pēc savas personīgās nepieciešamības var rēķināt tos finanšu rādītājus, kas viņu interesē un secīgi sākt ar tiem rādītājiem, kas lietotāju primāri interesē. Šajā darbā autors apskatīs uzņēmuma „X” finanšu rādītājus 1.3 nodaļā minētajā secībā.

1.3.1 Finanšu pārskatu horizontālā un vertikālā analīze

Finanšu analīze ir galveno parametru, koeficientu un multiplikatoru izpēte, kas sniedz objektīvu uzņēmuma finanšu stāvokļa vērtējumu, kā arī iekļauj uzņēmuma akciju kursu analīzi ar mērķi pieņemt lēmumus par kapitāla izvietojumu.

Komercesabiedrības finanšu stāvokļa analīze – tas ir finanšu rādītāju kopuma aprēķins, interpretācija un novērtēšana, kuri raksturo komercesabiedrības darbības dažādas puses. Finanšu analīzes veikšanas mērķis ir vadības finanšu lēmumu pieņemšanā nepieciešamās informācijas iegūšana. Ar finanšu analīzes palīdzību raksturo komercesabiedrības finanšu stāvokli dotajā laika momentā un tā izmaiņu dinamiku, nosaka, kādi uzņēmuma darbības parametri ir pieņemami, un, tāpat, var tikt saglabāti esošajā līmenī, kādi – ir neapmierinoši un prasa operatīvu iejaukšanos.

„Efektīva resursu izmantošana ilgtermiņa periodā nodrošina uzņēmuma īpašnieku ekonomisko interešu realizēšanu. Tāpēc uzņēmuma īpašnieki finanšu pārskatus analizē ar mērķi paaugstināt ieguldītā kapitāla rentabilitāti un nodrošināt uzņēmuma darbības stabilitāti.

Kreditori un investori veic finanšu analīzi, lai minimizētu savu aizdevumu un ieguldījumu risku. Pieņemamo lēmumu kvalitāte zināmā mērā ir atkarīga no to analītiskā pamatojuma.”¹

„Finanšu analīzes rezultāts un līdz ar to objektīva uzņēmējdarbības rezultātu novērtēšana galvenokārt ir atkarīga no uzņēmumā sastādītā finanšu pārskata kvalitātes.”²

Pēc autora domām, lēmumi, kas pieņemti nebalstoties uz finanšu analīzes rezultātiem, bieži nerada cerēto rezultātu, iespējams, ka šādi lēmumi par rada negatīvu rezultātu, tādēļ autors uzskata, ka, lai pieņemtu kādu uzņēmumu ietekmējošu lēmumu, uzņēmumam ir jāveic finanšu analīze, lai pārliecinātos par lēmuma pareizību un ienesīgumu.

Horizontālā analīze

„Viena no vienkāršākajām finanšu analīzes metodēm finansiālās stabilitātes novērtēšanai ir horizontālā analīzes metode – uzņēmuma finanšu pārskatu (bilance, peļņas vai zaudējuma aprēķina) absolūto rādītāju izmaiņu pētīšana. Lielām svarīgāko finanšu pārskatu posteņu rādītāju izmaiņām ir būtiska ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti.”³

„Dinamikas vai horizontālā analīze parāda pētāmo rādītāju pārmaiņu tendences un dod iespēju analīzes gaitā izpētīt dažādu faktoru ietekmi uz dotā rādītāja pārmaiņām un noteikt to lielumu. Šo analīzi var veikt kā noteiktas atsevišķu bilances posteņu izmaiņas absolūtā un arī relatīvā izteiksmē (procentos), kad tiek salīdzināti pārskata rādītāji ar iepriekšējo periodu vai kādiem citiem bāzes rādītājiem. Pārmaiņas tiek analizētas ar dinamikas indeksa palīdzību vai procentuālā izteiksmē.”⁴ „Parasti par bāzes gadu tiek izvēlēts pirmais analīzes perioda gads.

$$Izmaiņas\ procentos = \left(\frac{izmaiņu\ absolūtais\ lielums}{bāzes\ gada\ lielums} \right) \times 100 - 100\% \quad [1.1]^{5}$$

„Horizontālā analīze:

- sniedz priekšstatu par uzņēmuma izaugsmes tempiem, par uzņēmuma ienākumu un izdevumu pieauguma tempu proporciju;
- ļauj noskaidrot uzņēmuma attīstības tendences un to cikliskumu iekšējo un ārējo faktoru ietekmi uz uzņēmuma apgrozījuma pieauguma efektivitāti attiecībā uz viņa finansiālo stabilitāti.”⁶

¹ Rūrāne M. Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 189. Lpp.

² Šneidere R. Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai. Lietišķās informācijas dienests. Rīga. 2009. 42.lpp

³ Šneidere R. Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai. Lietišķās informācijas dienests. Rīga. 2009. 89.lpp

⁴ Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия :учебник. Москва: ИНФРА-М, 2004. 158 стр

⁵ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 69.lpp

⁶ Rūrāne M. Finanšu menedžments. Rīga, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 262. lpp

Horizontālā analīze ļauj ielūkoties bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņu izmaiņās laika periodos, tā var parādīt gan absolūto pieaugumu vai samazinājumu, kā arī šīs izmaiņas procentuāli, salīdzinot ar par bāzi izvēlēto periodu.

Vertikālā analīze

Vertikālās analīzes definīcija:

„Finanšu pārskatu analīzes metode, kurā katrs ieraksts bilancē tiek attēlots kā proporcija no kontu grupas summas. Galvenās vertikālās analīzes priekšrocības ir, ka ar to var viegli salīdzināt bilances dažāda lieluma uzņēmumiem. Tā padara vieglāk saskatīt relatīvās izmaiņas gada laikā vienam biznesam.”¹

„Vertikālā analīzē tiek veikta ar mērķi noskaidrot atsevišķu pārskata posteņu īpatsvaru kopējā rādītājā, kas tiek pieņemts par 100 procentiem.”² „Veicot bilances vertikālo analīzi, visi posteņi tiek izteikti procentos no aktīvu kopsummas. Veicot peļņas vai zaudējumu vertikālo analīzi, visi posteņi tiek izteikti procentos no neto apgrozījuma summas”³ „Tiek salīdzināts pārskata gads ar iepriekšējo uzskaites periodu.”⁴

„Vertikālā jebstruktūras analīzē dod iespēju analizēt pētījuma objekta struktūras pārmaiņas laika periodā, kā arī salīdzinājumā ar budžetu. Vertikālās analīzes nozīme ir šāda:

- sniedz priekšstatu par grāmatvedības pārskatiem – relatīvo lielumu veidā, kas raksturo bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina struktūru;
- ļauj novērtēt uzņēmuma gada pārskata ticamību un tā sastādīšanas pareizību;
- norāda uz „problemātiskajām” vietām uzņēmuma darbā un ļauj sastādīt turpmākā darba (auditora pārbaudes, analīzes veikšanas) plānu.”⁵

Vertikālā analīze dod iespēju pārskatāmi izprast uzņēmuma aktīvu un pasīvu sadalījuma struktūru procentu izteiksmē, tas ir, cik lielu daļu no bilances kopsummas sastāda katrs bilances postenis, kas dod priekšstatu par uzņēmumu struktūru un tā darbības stratēģiju. Peļņas vai zaudējumu aprēķinā vertikālā analīzē parāda procentuāli, cik lielu daļu sastāda katrs postenis salīdzinājumā ar neto apgrozījumu, kas ļauj konstatēt, piemēram, ja pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas sastāda ap 90% no neto apgrozījuma, tas liek domāt, ka izmaksas ir pārāk lielas un uzņēmumam būtu jāpadomā, kā tās varētu samazināt, lai palielinātu peļņu.

---

¹ A Division of ValueClick, Inc., Pieejams:

http://www.investopedia.com/terms/v/vertical_analysis.asp skatīts (23.04.15)

² Rūrāne M. Finanšu menedžments. Rīga, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 251. lpp

³ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 73.lpp

⁴ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 146. lpp

⁵ Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия :учебник. Москва: ИНФРА-М, 2004. 157 с.

1.3.2 Kapitāla struktūras rādītāji

Šie rādītāji ļauj izvērtēt uzņēmuma finansēšanas avotu sastāvu, tie ir īpaši nozīmīgi, ja tiek vērtēta uzņēmuma maksātspējas iespējamība. Lielāks pašu kapitāla īpatsvars liecina par uzņēmuma stabilitāti, kas liecina, ka uzņēmums nav pilnīgi atkarīgs no kredītiestādēm. Protams, neizmantojot kredītiestāžu pakalpojumus nav efektīvi, tomēr pašu kapitālam būtu jābūt lielākam, kā aizņemtajam kapitālam, bet tas būtu jāvērtē, ņemot vērā nozares vidējo lielumu šim rādītājam

„visu saistību rādītājs (debt ratio)

$$\text{Visu saistību rādītājs} = \frac{\text{Saistības}}{\text{aktīvu (pasīvu) kopsumma}} \quad [1.2]^{1}$$

Šis rādītājs norāda uz to, kādu daļu no uzņēmuma finanšu avotiem sastāda aizņemtais kapitāls. Ar saistībām saprotami ilgtermiņa kreditori, īstermiņa kreditori un uzkrājumi.

„Aizņemto un pašu līdzekļu attiecības koeficients (K1)

Šis rādītājs raksturo kreditoriem un naudas ieguldītājiem to interešu aizsardzības pakāpi. Šo rādītāju vēl sauc arī par īpašuma jeb neatkarības, jeb autonomijas koeficientu.

$$K1 = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{aktīvu (pasīvu) kopsumma}} \quad [1.3]^{2}$$

Šis rādītājs parāda, kādu daļu no uzņēmuma finanšu avotiem sastāda pašu kapitāls. Kā iepriekš minēts – šim rādītājam vajadzētu būt lielākam kā visu saistību rādītājam.

„ Visu saistību attiecība pret pašu kapitālu, jeb finansiālā līdzsvara koeficients

$$\text{Finansiālā līdzsvara koeficients} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad [1.4]$$

Raksturo uzņēmuma atkarību no ārējiem aizņēmumiem. Rādītāju pieļaujamais lielums ir no 0.5 līdz 1. Ja koeficients ir augstāks par 1, tad uzņēmuma finansiālā stabilitāte apšaubāma.”³

Finansiālā svira rāda, cik daudz aizņemtais kapitāls ir uz vienu pašu kapitāla latu.

¹ Saksonova S. Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā. Rīga. I.K. Info tilts. 105. lpp

² Turpat 105. lpp

³ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 154. lpp

1.3.3 Rentabilitātes rādītāji

Rentabilitātes rādītāji uzņēmuma īpašniekam ir vissvarīgākie rādītāji, jo tie atspoguļo ieguldīto līdzekļu efektivitāti, jeb atdevi, pēc rentabilitātes rādītājiem uzņēmējs var spriest vai viņa business rit veiksmīgi. Ja būs peļņa, vienmēr būs rentabilitāte, zaudējumiem, tā būs negatīva. Lai zinātu cik veiksmīgi uzņēmums strādā rentabilitāte jāsalīdzina ar nozares rentabilitāti.

„Operatīvās darbības rentabilitāti (R_0) aprēķina sekojoši:

$$RO(\%) = \frac{\text{peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas}}{\text{neto apgrozījums}} \times 100 \quad [1.5]$$

Peļņu pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas (pirmsnodokļu peļņa) var aprēķināt: koriģējot bruto peļņu ar operatīvās darbības izmaksām un ieņēmumiem:

- Bruto peļņa
- pārdošanas izmaksas
- administrācijas izmaksas
- + pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi
- procentu maksājumi

Pirmsnodokļu peļņā netiek ietverti ieņēmumi un izmaksas, kas nav saistītas ar produkcijas ražošanu vai pārdošanu un pakalpojumu sniegšanu, piemēram, saņemtie un samaksātie procenti, ārkārtas ieņēmumi un izmaksas u.c.”¹

Rēķinot R_0 rādītāju, tiek ņemta peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas, jo dažādiem uzņēmumiem ir dažādas kapitāla struktūras, un tas, ka uzņēmums izmanto aizņemto kapitālu un par to maksā procentus nenožīmē, ka tas neefektīvi strādā. Operatīvās darbības rentabilitāte rāda uzņēmuma ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma radīšanā.

„Realizācijas rentabilitāte (ROS , return on sales)

Tā ir finansiālā rezultāta attiecība pret apjoma rādītāju, jeb – cik peļņas (zaudējumu) dod katra neto apgrozījuma vienība.

$$ROS(\%) = \frac{\text{Neto peļņa (zaudējumi)}}{\text{neto apgrozījums}} \times 100 \quad [1.6]^{2}$$

Šis rādītājs atspoguļo, gan iegūto peļņu produkcijas un pakalpojumu pārdošanas rezultātā, gan ar ražošanu un pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus, piemēram, nodokļus, dažādus ārkārtas ieņēmumus, samaksātos un saņemtos procentus, operācijas ar vērtspapīriem u.c. Tā parāda, cik tīro peļņu nes 1 ieņēmumu lats.

¹ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 170. lpp

² Turpat 169. lpp

„Bruto peļņas rentabilitāte (Rb)

$$Rb(\%) = \frac{\text{Bruto peļņa}}{\text{neto apgrozījums}} \times 100 \quad [1.7]$$

Bruto peļņu bieži uzskata par peļņas vai zaudējumu aprēķina svarīgāko starprezultātu. Bruto peļņas apjoma izmaiņas izraisa:

- Neto apgrozījuma pieaugums vai samazinājums
- Pārdotās produkcijas ražošanas pieaugums vai samazinājums.

Savukārt šo elementu pārmaiņas var radīt šādu faktoru pārmaiņas:

- Pārdoto produkcijas vienību skaita maiņa
- Vienības cenas maiņa

Ja bruto peļņa pieaug produkcijas cenas paaugstināšanās rezultātā, uzņēmums var kļūt konkurētspējīgs, jo var samazināties apgrozījums. Var izrādīties, ka uzņēmumam ir izdevīgāk pazemināt produkcijas cenu – līdz ar to varētu palielināties apgrozījums, kas attiecīgi palielinātu bruto peļņu.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji dod iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņas koeficientu var izmantot, plānojot uzņēmējdarbības politiku.”¹

„Aktīvu rentabilitāte

$$\text{Aktīvu rentabilitāte (\%)} = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļu atskaitīšanas}}{\text{aktīvu vidējā vērtība}} \times 100 \quad [1.8]^{2}$$

Aprēķinot aktīvu rentabilitāti (return on assets, ROA), tiek ņemta peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas, jo dažādiem uzņēmumiem ir dažādas kapitāla struktūras, un tas, ka uzņēmums izmanto aizņemto kapitālu un par to maksā procentus nenozīmē, ka tas neefektīvi strādā. Aktīvu rentabilitāte rāda, cik uzņēmums iegūst peļņu uz 1 ieguldīto aktīvu latu, jeb cik efektīvi uzņēmums rīkojas ar saviem aktīviem.

„Pašu kapitāla rentabilitāte (return on equity) (ROE)

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte (\%)} = \frac{\text{Tīrā peļņa}}{\text{Vidējais pašu kapitāls}} \times 100 \quad [1.9]^{3}$$

Rēķinot pašu kapitāla rentabilitāti, tiek ņemta tīrā peļņa, jo uzņēmuma īpašnieku interesē, cik viņš pats saņems no savas ieguldītās naudas šajā uzņēmumā. Pašu kapitāla rentabilitāte rāda, cik peļņu nes 1 pašu kapitālā ieguldītais latu.

¹ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 170. – 171. lpp

² Rurāne M. Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 233. lpp

³ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 173. lpp

Kopkapitāla rentabilitāte

$$\text{Kopkapitāla rentabilitāte (\%)} = \frac{\text{Neto peļņa} + \% \text{ maksājumi}}{\text{Kopkapitāla vidējā summa}} \times 100 [1.10]^{*1}$$

Kopkapitāls sastāv no pašu un aizņemtā kapitāla. Kopkapitāla rentabilitāte atspoguļo, kāda būtu bijusi peļņa, ja viss sabiedrības kapitāls būtu pašu kapitāls. Bet šis rādītājs neuzrāda, kāda peļņas daļa iegūta, izmaksājot aizņemto kapitālu. Ir redzami tikai maksājami procenti par aizņemtā kapitāla izmantošanu.

1.3.4 Likviditātes rādītāji

Likviditāte rāda uzņēmuma spēju īsā laika periodā skaidrā vai bezskaidrā naudā pārvērst jeb realizēt tā aktīvus bez īpašiem zaudējumiem vai tuvu tirgus vērtībai. Likviditātes rādītāji interesē uzņēmuma esošajiem un topošajiem kreditoriem, lai tie varētu zināt vai uzņēmums spēs atmaksāt savus parādus.

„Kopējās likviditātes rādītājs (L_1)

Tā ir apgrozāmo aktīvu attiecība pret īstermiņa saistībām. Koeficienta robežas ir starp 1 un 2.

$$L1 = \frac{\text{apgrozāmie aktīvi}}{\text{īstermiņa saistības}} \quad [1.11]^{*2}$$

Kopējās likviditātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, jo augstāks ir šis rādītājs, jo augstāk vērtējama uzņēmuma spēja atmaksāt saistības. Lai noteiktu likviditāti, jāsalīdzina apgrozāmie līdzekļi ar īstermiņa saistībām. Lai spētu atdot parādus, koeficientam jābūt >1; Svetlana Saksonova uzskata, ka likviditātei jābūt apmēram 1.5 – 2; ja koeficients >3, tad tiek pieņemts, ka uzņēmums neracionāli izmanto savus finanšu līdzekļus – slikti saimnieko. Ja koeficients <1, tad uzņēmums ir kritiskā finansiālā stāvoklī un tas darbojas liela riska apstākļos.

„Starpseguma likviditātes rādītājs

$$\text{Starpseguma likviditātes rādītājs} = \frac{(\text{nauda} + \text{īstermiņa finanšu ieguldījumi} + \text{debitoru parādi})}{\text{īstermiņa saistības}} [1.12]$$

Starpseguma likviditātes rādītājs tiek aprēķināts, no apgrozāmiem līdzekļiem izslēdzot krājumus.”³

Šim rādītājam būtu jābūt apmēram 1, balstoties uz nozari. Ja tas ir zems, tas nozīmē, ka liela daļa uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu ir ieguldīta krājumos, kas var nozīmēt, gan

¹ Kālis I. Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 172. lpp

² Saksonova S. Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā. Rīga. I.K. Info tilts. 107. lpp

³ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 79. lpp

pieprasījuma palielināšanos, kad ir jāražo vairāk, gan, ka krājumi palielinās, jo ir samazinājies pieprasījums pēc precēm. Augsts rādītājs liecina par to, ka bankas kontos ir pārmērīgi daudz naudas vai arī ir pārāk lieli debitoru parādi.

„Absolūtās likviditātes rādītājs

$$\text{Absolūtās likviditātes rādītājs} = \frac{(\text{nauda} + \text{īstermiņa vērtspapīri})}{\text{īstermiņa saistības}} \quad [1.13]^{*1}$$

Absolūtās likviditātes koeficients norāda uz to, kādu daļu no saistībām uzņēmums spēj segt ar esošajiem naudas līdzekļiem. Ja šis rādītājs ir augsts, tas liecina, ka uzņēmums neefektīvi izmanto savus brīvos naudas līdzekļus.

1.3.5 Aktīvu aprites rādītāji

Aktīvu aprites rādītāji norāda uzņēmuma spēju efektīvi pārvaldīt savus īpašumus. Šie rādītāji dod izpratni par to, cik ātri aprit aktīvi, kas attiecīgi uzņēmumam dod iespēju izvērtēt nepieciešamību pēc īstermiņa aizņēmumiem no kredītiestādēm.

„Visu aktīvu aprites koeficients

$$\text{Visu aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{aktīvu vidējā kopsumma gadā}} \quad [1.14]^{*2}$$

Šis rādītājs raksturo uzņēmuma aktīvu izmantošanas efektivitāti, ja rādītājs pieaug, tad ir paaugstinājusies līdzekļu izmantošanas efektivitāte. Tas norāda, cik ieņēmumi ir uz vienu aktīvos ieguldītu latu.

„Krājumu aprites rādītājs (inventory turnover)

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{vidējais krājumu atlikums}} \quad [1.15]^{*3}$$

Koeficients rāda, cik reizes ir apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi. Pārmērīgi krājumi nozīmē to, ka tajos ir neefektīvi ieguldīti līdzekļi, savukārt mazs krājumu aprites koeficients nozīmē, ka uzņēmumam ir nelieli krājumi, tie ātri beidzas un tas var atstāt negatīvu ietekmi uz ražošanu, ja laukus netiek piegādāti jauni.

Krājumu aprites koeficientu dienās rēķina dalot 360 vai 365 ar krājumu aprites koeficientu.

„Debitoru aprites rādītājs

$$\text{Debitoru aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{vidējā debitoru parādu summa periodā}} \quad [1.16]^{*1}$$

¹ Finanšu rādītāju analīze. Pieejams: <http://www.vid.lv/lv/uznemejiem/Formulas> (skatīts:20.04.15)

² Rurāne M. Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 238. lpp

³ Rurāne M. Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 236. lpp

Īsāks debitoru parādu aprites termiņš nozīmē ātrāku norēķinos iesaistīto līdzekļu apriti. Aprites perioda saīsināšanās liecina, ka uzlabojusies līdzekļu izmantošana.

Debitoru parādu apriti dienās rēķina dalot 360 vai 365 ar debitoru parādu aprites koeficientu. Īsāks dienu skaits nozīmē, ka debitori ātrāk atdod savus parādus, t.i., cik dienas vidēji paiet kopš gatavie ražojumi nosūtīti pircējam, līdz viņš par tiem samaksā.

Pircēju un pasūtītāju parādu aprites rādītājs

$$\text{pircēju un pasūtītāju parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{pircēju un pasūtītāju parādu vidējā kopsumma gadā}} \quad [1.17]$$

Rēķinot debitoru aprites rādītāju svarīgi izdalīt tieši pircēju un pasūtītāju parādus, jo tieši pircēji un pasūtītāji no visiem debitoriem apmaksā rēķinus, kam parasti ir noteikts apmaksas termiņš un tādējādi uzņēmumā ieplūst nauda.

Pircēju un pasūtītāju parādu apriti dienās rēķina dalot 360 vai 365 ar pircēju un pasūtītāju parādu aprites koeficientu. Īsāks dienu skaits nozīmē, ka pircēji un pasūtītāji ātrāk atmaksā savus parādus.

„Kreditoru parādu aprites rādītājs (payables conversion ratio)“

$$\text{Kreditoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Vidējā kreditoru parādu summa}} \quad [1.18]^{*2}$$

Rādītājs rāda vidēji, cik ilgā laikā tiek atmaksātas savas saistības kreditoriem. Ja debitoru parādu vidējais atmaksas periods pārsniedz kreditoru parādu atmaksas periodu, komercsabiedrībai var rasties naudas līdzekļu trūkums.

Kreditoru parādu aprites dienu skaitu rēķina 360 vai 365 dalot ar kreditoru parādu aprites koeficientu.

Piegādātāju un darbuzņēmēju aprites rādītājs

$$\text{Piegādātāju un darbuzņēmēju aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{piegādātāju un darbuzņēmēju vidējā kopsumma gadā}} \quad [1.19]$$

Rēķinot kreditoru parādu aprites rādītāju svarīgi izdalīt tieši parādus piegādātājiem un darbuzņēmējiem, jo tieši ar šiem kreditoriem parasti ir vislielākie norēķini un biznesa

¹ Dūdele A. Korsaka T. Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 86. lpp

² Rurāne M. Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 239. lpp

2. SIA „X” RAKSTUROJUMS UN FINANŠU ANALĪZE

2.1 SIA „X” darbības vispārējs raksturojums

SIA “X” reģistrēts 2005. gadā, uzņēmuma pamatkapitāls ir 730000 latu, tas sastāv no 36500 daļām, katras daļas nominālvērtība LVL 20, 2011. gadā uzņēmuma pamatkapitāls tika palielināts līdz 981 600 latu, tas sastāv no 49080 daļām, katras daļas nominālvērtība LVL 20. SIA “X” īpašnieks ar 100% kapitāldaļu ir SIA «Valmiermuižas ieguldījumu fonds». 60% fonda daļu pieder Aigaram Ruņģim, bet 24% - Austrijas ieguldījumu fondam «Industrielienschaftenverwaltungs AG» (ILAG) un 16% - Austrijas uzņēmumam «Alcor». ¹

SIA „X” darbojas no 2005. gada līdz 2008. gadam ar nosaukumu SIA „G”². Laika periodā, kad uzņēmumu sauca SIA „G”, uzņēmums ar ražošanu nenodarbojās. Uzņēmums sākot no 2009. gada nodarbojas ar alus ražošanu. No 2005. līdz 2008. gadam uzņēmums nodarbojās ar alus darītavas būvniecību un teritorijas iekārtošanu. Pirmā alus šķirne tika laista apgrozībā 2009. gadā, ar 2010. gadu autors sāk uzņēmuma finanšu analīzi. Uzņēmums ietilpst vidējo un mazo alus darītāju grupā. Uzņēmums 2014. gadā ieguva vairākas godalgas „Latvijas alus gada balvā”, tas ir veiksmīgi darbojies un popularizējis mazo alus darītāju produkciju un nozares attīstību. Šis uzņēmums pēdējo četru gadu laikā ir popularizējis savu zīmolu, radījis vairākas jaunas garšas, nostiprinājis savu pozīciju Latvijas tirgū. Šo gadu laikā uzņēmums ir veicis lielas investīcijas (1570000 Euro) uzņēmuma attīstībā, kā arī sācis eksportu uz Igauniju.³ Uzņēmumā ir 30 darbinieki.

Tālākās attīstības plānošana

Valmiermuižas Ieguldījumu Fonds izveidots ar nolūku attīstīt SIA “X” zīmolu ilgtermiņā, izbūvējot vēl vienu alus darītavas pagrabu līdz šā gada beigām, veidojot alus baudīšanas kultūru Latvijā, popularizējot savu zīmolu kā gardēžu tūrisma ceļa mērķi un sekmēt alus eksportu Baltijas jūras reģionā.

Uzņēmuma brūvētais alus arī turpmāk piedāvās tikai visaugstākās kvalitātes nesteidzīgi darītu alus gardēžiem un paliks mazā muižas alus darītava, kuras izbrūvētā alus apjoms nepārsniegs 1% no kopējā Latvijas alus tirgus.⁴

„2015. gadā SIA “X” ar „Lauku atbalsta dienesta” (LAD) atbalstu investēs 1,1 miljonu eiro. Puse no investīcijām tiks ieguldīta portera alus darīšanā eksporta tirgum, otra puse – bezalkoholisko Latvijas augļu-ogu zelteru un kvasa darīšanā no Latvijas iesala graudiem.

¹ SIA „X” mājaslapa

² Lursoft.lv

³ SIA „X” mājaslapa

⁴ turpat

Pārdotā alus daudzums 2014. gadā audzis par 27.3%, kopumā sasniedzot 1.86 miljonus litru. No tā teju 1% eksportēts uz Igauniju. 2015. gadā eksportu uz Igauniju plānots dubultot, bet ilgākā laikā alus baudītājiem Baltijas jūras reģionā plānots piegādāt 10% no izbrūvētā.

„Attīstoties alus baudīšanas kultūrai Baltijā, turpinās augt pieprasījums pēc mazo alus darītavu alus ar izteiksmīgām garšas buķetēm. Pasaulē slavenākais alus veids no Latvijas ir Baltijas porteris, kas tiek raudzēts lēnāk un zemākā temperatūrā, iegūstot saldāku un maigāku grauzdētas kafijas garšas buķeti,” saka SIA „X” saimnieks Aigars Ruņģis. „Portera” garšas strādājam jau vairāk nekā gadu. 2015. gadā ieguldīsim pusmiljonu eiro portera mucās, kur to nesteidzīgi divus mēnešus raudzēt un nogatavināt.”

Runājot par bezalkoholisko dzērienu tendencēm, A. Ruņģis atzīmē augošo pieprasījumu pēc Latvijā dzimušām garšām. Tāpēc šogad SIA „X” plāno ciešāk sadarboties ar Latvijas zemniekiem, lai no Latvijas miežu iesala graudiem uzsāktu kvasa brūvēšanu, un no dabīgām pašmāju augļu-ogu sulām bezalkoholisku zelteru gatavošanu.”¹

Tā kā darba autors salīdzinās pētāmo uzņēmumu SIA “X” ar diviem konkurējošiem uzņēmumiem: A/S “Y” un SIA “Z”, tad turpinājumā autors raksturos konkurējošos uzņēmumus.

A/S Y raksturojums

“A/S “Y” par savu izveidošanas gadu uzskata 1865., kad Bavārijas aldaris Joahims Dauders pašreizējā A/S “Y” atrašanās vietā uzbūvē alus darītavu Waldschlößchen. 1900. gadā noris vērienīga ražotnes modernizācija un 1905. gadā Waldschlößchen kļūst par akciju sabiedrību. Uzņēmums savu darbību sekmīgi turpina arī pēc Pirmā pasaules kara. 1937. gadā valstij piederošā “Latvijas kredītbanka” nopērk visas alus darītavu “Valdsleschens”, “Ilģuciems” un “Tanheizers” akcijas, faktiski veicot nacionalizāciju, un tiek izveidots jauns lieluzņēmums. Tā nosaukumu izvēlas publiskā aptaujā, kurā piedalās 3338 iesūtītāji. Par labāko tiek atzīts nosaukums A/S “Y”

Uzņēmuma mērķis ir būt veiksmīgam, atvērtam un augstiem kvalitātes standartiem atbilstošam uzņēmumam.

Uzņēmuma misija ir Rūpēties par alus baudīšanas kultūru, turot augstā godā gan miestīņa kvalitāti, gan alus cienītāju vēlmes.”²

A/S „Y” ierindojas alus ražošanas nozares 2. vietā pēc neto apgrozījuma, 2013. gadā uzrādot 36352 tūkstošu eiro lielu apgrozījumu. Uzņēmumā ir nodarbināti 294 darbinieki.³

---

¹ SIA „X” mājaslapa

² A/S „Y” mājaslapa

³ Dzērienu ražošana. Skatīts 25.05.15 Pieejams: <http://89.111.16.48/lbgpp/2014/raksti/1000000440271#/>

SIA Z raksturojums

Vēsturiski Inčukalna senās alus darītavas saknes ir meklējamas tālajā 1855. gadā, kad toreizējais Hincenberga (tā dēvēja, tagadējo Inčukalnu) īpašnieks Maksimiliāns fon Wolfs tika cēlis skaistu alus brūzi.

Ejot laikam un mainoties situācijai valstī, 2001. gada vasarā tika uzsākti būvdarbi jaunai alus rūpnīcai "Z". Pirmie eksperimentālie alus vārījumi veikti 2002. gada aprīlī, bet pirmais gatavais alus "Z" gaišais iepildīts 2002. gada 14. jūnijā.

Šī nacionālā uzņēmuma darbība tiek balstīta uz 100 % vietējo kapitālu. Tas nozīmē, ka visi alus darītavas īpašnieki ir vietējie Latvijas iedzīvotāji un rūpnīcas celšanā nav piesaistīts ārzemju kapitāls.¹

SIA „Z” 2013. gadā pēc neto apgrozījuma ierindojas alus ražošanas nozares 7. vietā, uzrādot 1666 tūkstošus eiro lielu apgrozījumu.

Uzņēmumā ir nodarbināti 23 darbinieki²

SIA „X” finanšu analīze tiks veikta, balstoties uz darba pirmo nodaļu.

2.2 SIA „X” finanšu rādītāji

2.2.1 SIA „X” bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze

Aprēķinot bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskatu dinamiku, autors ir izstrādājis tabulas, kurās atspoguļoti nepieciešamie bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi un to izmaiņu dinamika trīs pārskata periodos un pēdējā pārskata perioda izmaiņas pret pirmo pārskata periodu, par bāzes periodu tiek ņemts katra iepriekšējā pārskata gada rādītājs, izņemot gadījumus, kad kādā no posteņiem vērtība norādītā kā 0.

Aprēķiniem par pamatu ņemta 1.1 formula. Aprēķina piemērs, kurā attēlotas nemateriālo ieguldījumu izmaiņas % 2013. gadā.

$$\text{Izmaiņas \%} = \frac{(4145 - 1639)}{1639} * 100 = 152.90$$

---

¹ SIA „Z” mājaslapa

² Dzērienu ražošana. Skatīts 25.05.15 Pieejams: <http://89.111.16.48/lbgpp/2014/raksti/1000000440271#/>

SIA „X” bilances aktīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam. [Autora veidota tabula, izmantojot 1. pielikumu]

Aktīvs	Gadi				Izmaiņas %			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI	6771	4089	1639	4145	-39.61	-59.92	152.90	-38.78
PAMATLĪDZEKĻI	2067262	2097467	2473902	2843476	1.46	17.95	14.94	37.55
ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI	0	0	0	57705	0.00	0.00	100.00	100.00
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI KOPĀ	2074033	2101556	2475541	2905326	1.33	17.80	17.36	40.08
KRĀJUMI	38001	49347	55175	103887	29.86	11.81	88.29	173.38
DEBITORI	88489	84565	227525	305638	-4.43	169.05	34.33	245.40
NAUDA	52369	8322	72408	23496	-84.11	770.08	-67.55	-55.13
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI KOPĀ	178859	142234	355108	433021	-20.48	149.66	21.94	142.10
AKTĪVU KOPSUMMA	2252892	2243790	2830649	3338347	-0.40	26.15	17.94	48.18

Tabula 2.1 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas. Bilances aktīva posteņos, kuros 2010. gadā nav norādīta summa, lai aprēķinātu procentuālās izmaiņas pēc 1.1 formulas, tā tika modificēta, par bāzes gadu ņemot pirmo gadu, kurā šajā postenī ir uzrādīta vērtība. Tabulā ir parādīta saīsināta bilance, lai aplūkotu detalizētu bilances aktīva posteņu horizontālo analīzi, skatīt 4. pielikumu.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” bilances aktīvu horizontālās analīzes:

- četrus gadus laikā bilances aktīvi ir palielinājušies par 48.18% (no 2252892 Ls līdz 3338347 Ls), kas lielākoties ir krājumu un debitoru pieauguma dēļ. Četrus gadus laikā izejvielas un materiāli ir palielinājušies par 44.79%, nepabeigtie ražojumi par 572.06%, gatavie ražojumi par 1207.15% debitoru parādi ir palielinājušies par 245.4%, protams citos posteņos ir novērojams samazinājums, piemēram, naudas līdzekļi ir samazinājušies par 55.13%, no kā var secināt, ka uzņēmums tērē vairāk naudas ražošanai, ir palielinājies ražošanas apjoms, kā arī gatavās produkcijas pārdotais daudzums.

- Apgrozāmie līdzekļi ir palielinājušies par 142.1%, kā jau tika minēts, šis pieaugums ir, pateicoties krājumu un debitoru parādu pieauguma dēļ.

- Ilgtermiņa ieguldījumi ir palielinājušies par 40.08%, kas nozīmē, ka ir iegādātas jaunas iekārtas un mašīnas, un nemateriālie ieguldījumi, ņemot vērā, ka pamatlīdzekļi ar laiku nolietojas.

SIA „X” bilances pasīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam. [Autora veidota tabula, izmantojot 2. pielikumu]

Pasīvs	Gadi				Izmaiņas %			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
PAŠU KAPITĀLS	332600	711461	809573	865533	113.91	13.79	6.91	160.23
UZKRĀJUMI	0	5292	13409	24192	100.00	153.38	80.42	457.14
ILGTERMIŅA KREDITORI	1383810	1071937	1542411	1746770	-22.54	43.89	13.25	26.23
ĪSTERMIŅA KREDITORI	536482	455100	465256	701852	-15.17	2.23	50.85	30.82
KREDITORI KOPĀ	1920292	1527037	2007667	2448622	-20.48	31.47	21.96	27.51
PASĪVU KOSUMMA	2252892	2243790	2830649	3338347	-0.40	26.15	17.94	48.18

Tabula 2.2 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas Tabula izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas. Bilances pasīva posteņos, kuros 2010. gadā nav norādīta summa, lai aprēķinātu procentuālās izmaiņas pēc 1.1 formulas, tā tika modificēta, par bāzes gadu ņemot pirmo gadu, kurā šajā postenī ir uzrādīta vērtība. Tabulā ir parādīta saīsināta bilance, lai aplūkotu detalizētu bilances pasīva posteņu horizontālo analīzi, skatīt 5. pielikumu.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” bilances pasīvu horizontālās analīzes:

- Analizējot bilances pasīva posteņus, var novērot lielu pašu kapitāla palielinājumu 2011. gadā, tālākos gados šis pieaugums ir lēnāks, kas saistās ar sabiedrības pamatkapitāla palielināšanu 2011. gadā. 2010. Bija pirmais gads, kad uzņēmums visu gadu nodarbināja savas ražošanas iekārtas un pirmais gads, kad uzņēmums strādāja ar peļņu. Katru gadu peļņa tika novirzīta, lai segtu iepriekšējo periodu zaudējumus, kas izskaidro pašu kapitāla pieaugumu.

- Uzkrājumi četru gadu laikā ir palielinājušies no 0 Ls līdz 24192 Ls, kas ir uzkrājumi atvaļinājumam, pieaugums saistīts ar uzņēmuma paplašināšanos un darbinieku skaita pieaugumu.

- Kreditoru kopējais pieaugums četru gadu laikā ir 27.51%, Īstermiņa kreditori ir pieauguši par 30.82%, šādu pieaugumu lielākoties ir ietekmējis posteņa „aizņēmumi no kredītiestādēm” pieaugums par 265.53%, „parādi radniecīgiem uzņēmumiem” pieaugums par 100% jeb pieaugums no 0 līdz 73161 Ls

- Pasīvu kopsumma četru gadu laikā likumsakarīgi iepriekš minētajam arī pieaug.

SIA „X” peļņas vai zaudējumu aprēķina dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam. [Autora
veidota tabula, izmantojot 3. pielikumu]

PZA	Gadi				Izmaiņas %			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
Neto apgrozījums	590608	915356	1192461	1751693	54.99	30.27	46.90	196.59
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	400109	502358	629607	970276	25.56	25.33	54.11	142.50
Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	190499	412998	562854	781417	116.80	36.28	38.83	310.19
Pārdošanas izmaksas	140517	219344	288926	560165	56.10	31.72	93.88	298.65
Administrācijas izmaksas	31050	42467	92129	134487	36.77	116.94	45.98	333.13
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	41704	28265	28412	45756	-32.22	0.52	61.04	9.72
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	20129	10614	5487	8427	-47.27	-48.30	53.58	-58.14
Pārējie procentu ieņēmumi un tam līdzīgi ieņēmumi	0	0	100	1514	0.00	100.00	1414.00	1514.00
Procentu maksājumi un tam līdzīgas izmaksas	33847	35507	24777	50587	4.90	-30.22	104.17	49.46
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	6660	133331	180047	75021	1901.97	35.04	-58.33	1026.44
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	6660	133331	180047	75021	1901.97	35.04	-58.33	1026.44
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	0	-5770	5770	-17658	100.00	-	200.00	-406.03
Pārējie nodokļi	505	300	531	1403	-40.59	77.00	164.22	177.82
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	6155	127261	185286	55960	1967.60	45.60	-69.80	809.18

Tabula 2.3 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas Tabula izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas. Peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos, kuros 2010. gadā nav norādīta summa, lai aprēķinātu procentuālās izmaiņas pēc 1.1 formulas, tā tika modificēta, par bāzes gadu ņemot pirmo gadu, kurā šajā postenī ir uzrādīta vērtība.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” Peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālās analīzes:

- Četru gadu laikā SIA „X” neto Apgrozījums ir palielinājies par 196.59% (tas ir pieaudzis no 590608 līdz 1751693 Ls) kāpums ir manāms katru gadu, kas ir saistīts ar uzņēmuma attīstīšanos, popularitātes pieaugumu, lielāku ražošanas jaudu noslogošanu un, protams, augošo pieprasījuma palielinājumu.

- Līdz ar ražošanas pieaugumu, četru gadu laikā ir palielinājušās arī pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas un citas izmaksas, savukārt peļņa pirms nodokļiem ir palielinājusies par 1026.44% (no 6660 līdz 75021 Ls), kas nozīmē, ka uzņēmums ir sācis efektīvāk darboties, jo apgrozījuma pieaugums ir straujāks nekā izmaksu pieaugums, līdz ar to arī peļņa katru gadu aug, izņēmums ir 2013. gads, kad salīdzinot ar iepriekšējo gadu, peļņa pirms nodokļiem ir samazinājusies par 58.33% (no 180047 līdz 75021 Ls), kas ir saistīts ar lielo pārdošanas izmaksu pieaugumu, jo tika palielināti reklāmas izdevumi, kas vairo uzņēmuma produkcijas popularitāti un palielināts eksporta daudzums uz Igauniju.

2.2.2 SIA „X” bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina vertikālā analīze

Aprēķinot bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskatu struktūru, autors ir izstrādājis tabulas, kurās atspoguļoti nepieciešamie bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi un to struktūras izmaiņas trīs pārskata periodos pēdējā pārskata perioda un izmaiņas pret pirmo aprēķinos izmantoto pārskata periodu.

2.4 tabula

SIA „X” bilances aktīva posteņu struktūra (procentos) [Autora veidota tabula, izmantojot 1. pielikumu]

Aktīvs	Gadi				Izmaiņas % punkti			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI	0.30	0.18	0.06	0.12	-0.12	-0.12	0.06	-0.18
PAMATLĪDZEKĻI	91.76	93.48	87.40	85.18	1.72	-6.08	-2.22	-6.58
ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI	0.00	0.00	0.00	1.73	0.00	0.00	1.73	1.73
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI KOPĀ	92.06	93.66	87.45	87.03	1.60	-6.21	-0.42	-5.03
KRĀJUMI	1.69	2.20	1.95	3.11	0.51	-0.25	1.16	1.42
DEBITORI	3.93	3.77	8.04	9.16	-0.16	4.27	1.12	5.23
NAUDA	2.32	0.37	2.56	0.70	-1.95	2.19	-1.86	-1.62

2.4 tabulas turpinājums

APGROZĀMIE LĪDZEKĻI KOPĀ	7.94	6.34	12.55	12.97	-1.60	6.21	0.42	5.03
AKTĪVA BILANCE	100.00	100.00	100.00	100.00				

Tabula 2.4 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas. Tabulā ir parādīta saīsināta bilance, lai aplūkotu detalizētu bilances aktīva posteņu vertikālo analīzi, skatīt 6. pielikumu.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” bilances aktīva vertikālās analīzes:

- Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi sastāda lielāko daļu no bilances aktīva struktūras (92.06 % 2010. gadā un 87.03% 2013. gadā), no kuriem lielāko daļu: 2010. gadā ēkas – 56.09%, iekārtas – 31.02 % un 2013. gadā ēkas – 41.81 %, iekārtas – 33.61 %. pamatlīdzekļi katru gadu nolietojas, un to īpatsvars bilancē samazinās.

- Ražošanas apjoms palielinās, un krājumi četru gadu laikā pieaug par 1.42 % punktiem (no 1.69 % 2010. gadā līdz 3.11% 2013. gadā) no bilances kopsummas.

- Pieaugošā pieprasījuma dēļ, klientu skaits un iegādātais daudzums palielinās, debitoru parādi četru gadu laikā pieaug par 5.23 % punktiem (no 3.93 % 2010. gadā līdz 9.16 % 2013. gadā) no bilances kopsummas.

- Naudas līdzekļi četru gadu laikā ir samazinājušies par 1.62 % punktiem (no 2.32 % 2010. gadā līdz 0.70 % 2013. gadā) no bilances kopsummas.

2.5 tabula

SIA „X” bilances pasīva posteņu struktūra (procentos) [Autora veidota tabula, izmantojot 2.pielikumu]

Pasīvs	Gadi				Izmaiņas % punkti			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
PAŠU KAPITĀLS	14.76	31.71	28.60	25.93	16.95	-3.11	-2.67	11.17
UZKRĀJUMI	0.00	0.24	0.47	0.72	0.24	0.23	0.25	0.72
ILGTERMIŅA KREDITORI	61.42	47.77	54.49	52.32	-13.65	6.72	-2.17	-9.10
ĪSTERMIŅA KREDITORI	23.81	20.28	16.44	21.02	-3.53	-3.84	4.58	-2.79
KREDITORI KOPĀ	85.24	68.06	70.93	73.35	-17.18	2.87	2.42	-11.89
PASĪVA BILANCE	100.00	100.00	100.00	100.00				

Tabula 2.5 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas. Tabulā ir parādīta saīsināta bilance, lai aplūkotu detalizētu bilances pasīva posteņu vertikālo analīzi, skatīt 7. pielikumu.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” bilances pasīva vertikālās analīzes:

- Lielāko daļu no SIA „X” līdzekļu avotiem sastāda kreditori - 85.24% 2010. gadā un 73.35% 2013. gadā no bilances vērtības, no kuriem ilgtermiņa kreditori sastāda 2010. gadā 61.42% un 2013. gadā 52.32% no bilances vērtības un īstermiņa kreditori - 2010. gadā

23.81% un 2013. gadā 21.02% no bilances vērtības. Ilgtermiņa kreditoru sastāvā aizņēmumi no kredītiestādēm sastāda 2010. gadā 13.29% un 2013. gadā 19.26% no bilances vērtības. Uzņēmums 2012. gadā ir ņēmis kredītu, lai paplašinātu ražošanu, nākamo periodu ieņēmumi sastāda 2010. gadā 26.11% un 2013. gadā 20.33% no bilances vērtības. Nākamo periodu ieņēmumus veido saņemtais Eiropas Kopienas finansējums no Valsts aģentūras "Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra" un saņemtais „Lauku atbalsta dienesta” finansējuma atbalsts projektam. Īstermiņa kreditoru sastāvā lielāko daļu sastāda aizņēmumi no kredītiestādēm (2010. gadā 3.14% un 2013. gadā 7.74% no bilances vērtības) un parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem (2010. gadā 5.90% un 2013. gadā 5.94% no bilances vērtības).

• Pašu kapitāla īpatsvars no bilances kopsummas četrus gadus laikā ir pieaudzis par 11.16% punktiem (no 14.76% 2010. gadā līdz 25.93% 2013. gadā).

2.6 tabula

SIA „X” peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņu struktūra (procentos) [Autora veidota tabula, izmantojot 3. pielikumu]

PZA	Gadi				Izmaiņas % punkti			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
Neto apgrozījums	100.00	100.00	100.00	100.00				
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	67.75	54.88	52.80	55.39	-12.87	-2.08	2.59	-12.36
Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	32.25	45.12	47.20	44.61	12.87	2.08	-2.59	12.36
Pārdošanas izmaksas	23.79	23.96	24.23	31.98	0.17	0.27	7.75	8.19
Administrācijas izmaksas	5.26	4.64	7.73	7.68	-0.62	3.09	-0.05	2.42
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	7.06	3.09	2.38	2.61	-3.97	-0.71	0.23	-4.45
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	3.41	1.16	0.46	0.48	-2.25	-0.70	0.02	-2.93
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	0.00	0.00	0.01	0.09	0.00	0.01	0.08	0.09
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	5.73	3.88	2.08	2.89	-1.85	-1.80	0.81	-2.84
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	1.13	14.57	15.10	4.28	13.44	0.53	-10.82	3.15
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1.13	14.57	15.10	4.28	13.44	0.53	-10.82	3.15
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	0.00	-0.63	0.48	-1.01	-0.63	1.11	-1.49	-1.01
Pārējie nodokļi	0.09	0.03	0.04	0.08	-0.06	0.01	0.04	-0.01

Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	1.04	13.90	15.54	3.19	12.86	1.64	-12.35	2.15
---	------	-------	-------	------	-------	------	--------	------

Tabula 2.6 izstrādāta pēc 1.1 nodaļas aprakstītās shēmas, tā atspoguļo uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķina rādītāju īpatsvaru pret neto apgrozījumu.

Secinājumi, kas izriet no SIA „X” bilances pasīva vertikālās analīzes:

- Tabulā redzams, ka, salīdzinot ar neto apgrozījumu, četrus gadus laikā uzņēmuma pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas samazinās (no 67.75% 2010. gadā līdz 55.39% 2013. gadā no neto apgrozījuma), zinot, ka neto apgrozījums palielinās, un ražošanas apjoms un izmaksas arī palielinās, autors secina, ka neto apgrozījums pieaug straujāk nekā ražošanas izmaksas, uzņēmums strādā efektīvāk un palielinās arī bruto peļņa.

- Pārdošanas izmaksas četrus gadus laikā ir pieaugušas par 8.19 % punktiem un 2013. gadā sastāda 31.98% no neto apgrozījuma. Ir strauji pieaugušas piegādes un reklāmas izmaksas.

2.2.3 SIA „X” kapitāla struktūras rādītāji

Lai uzskatāmi parādītu SIA „X” kapitāla struktūras rādītājus un to iegūšanu, autors ir izveidojis tabulu, kurā attēloti aprēķiniem nepieciešamie posteņi un aprēķinātie rādītāji. Aprēķini veikti balstoties uz [1.2] – [1.4] formulām.

2.7 tabula

SIA „X” kapitāla struktūras rādītāju aprēķins [Autora veidota tabula, izmantojot 2.pielikumu]

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	332600	711461	809573	865533
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	0	5292	13409	24192
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	1920292	1527037	2007667	2448622
PASĪVA BILANCE	2252892	2243790	2830649	3338347
Visu saistību rādītājs (debt ratio)	0.85	0.68	0.71	0.74
Aizņemto un pašu līdzekļu attiecības koeficients	0.15	0.32	0.29	0.26
Finansiālā līdzsvara koeficients	5.77	2.15	2.50	2.86

Tabulā attēloti nepieciešamie rādītāji kapitāla struktūras rādītāju aprēķinam. Visu saistību rādītājs liecina par to, kādu daļu no uzņēmuma finanšu avotiem sastāda aizņemtais

kapitāls, šim rādītājam ir 2011. gadā ir straujš kritums, kad uzņēmums nostrādāja ar (salīdzinoši ar iepriekšējo pārskata gadu (skatīt 5. pielikumu)) lielu peļņu, bet nākamajos gados neliels pieaugums, kas sistās ar kredītu ņemšanu uzņēmuma attīstībai. Rādītāja samazināšanās vērtējama pozitīvi, kas liecina, ka uzņēmumam palielinās neatkarības līmenis, kaut arī tas joprojām ir atkarīgs no saviem kreditoriem, viena neveiksmīga saimnieciskā gada dēļ uzņēmumam varētu rasties smagas finansiālas problēmas, būtu vēlams sasniegt tādu līmeni, kad šis rādītājs būtu zem 0.5.

Aizņemto un pašu līdzekļu attiecības koeficients (finansiālās neatkarības koeficients) rāda, kādu daļu no uzņēmuma finanšu avotiem sastāda pašu kapitāls. Rādītājs 2011. gadā strauji pieaug veiksmīgas saimnieciskās darbības dēļ, kad uzņēmums turpināja dzēst iepriekšējo periodu zaudējumus, kas palielināja pašu kapitāla īpatsvaru. Nākamajos periodos ir novērojams neliels rādītāja samazinājums, ņemto kredītu dēļ, kas vērtējot no viedokļa, ka uzņēmums kredītus izmanto, lai paplašinātos kā rezultātā pieaug neto apgrozījums un peļņa, vērtējams pozitīvi, savukārt vērtējot no viedokļa, ka pašu kapitāla īpatsvars 2013. gadā sastāda tikai 26% no bilances vērtības pēdējo divu gadu laikā samazinoties, vērtējams negatīvi, jo uzņēmumam varētu rasties finansiālas problēmas.

Finansiālā līdzsvara koeficients rāda parādu un pašu kapitāla attiecību, tas parāda, cik daudz aizņemtā kapitāla ir uz vienu pašu kapitāla latu. Ideālā gadījumā šim rādītājam vajadzētu būt intervālā no 0.5 – 1, vērojot šo rādītāju 2.7 tabulā, varētu teikt, ka uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir apšaubāma. Rādītājam 2011. gadā ir vērojams straujš kritums, kas vērtējams pozitīvi, tomēr divus nākamus gadus rādītājs mazliet pieaug. Uzņēmums pēdējos četrus gadus dzēš iepriekšējo periodu zaudējumus, līdz ar to cenšoties uzlabot savu finansiālās stabilitātes problēmu.

2.2.4 SIA „X” rentabilitātes rādītāji

Lai uzskatāmi parādītu SIA „X” rentabilitātes rādītājus un to iegūšanu, autors ir izveidojis tabulu, kurā attēloti aprēķiniem nepieciešamie posteņi un aprēķinātie rādītāji. Aprēķini veikti balstoties uz [1.5] – [1.10] formulām.

SIA „X” rentabilitātes rādītāju aprēķins [Autora veidota tabula, izmantojot 1. – 3. pielikumu]

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	590608	915356	1192461	1751693
Peļņa pirms % un nodokļiem	40507	168838	204824	125608
Vidējie aktīvi	2247197.5	2248341	2537220	3084498
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	6155	127261	185286	55960
Vidējais pašu kapitāls	329522.50	522031	760517.00	837553.00
Bruto peļņa	190499	412998	562854	781417
% maksājumi	33847	35507	24777	50587
Operatīvās darbības rentabilitāte (%)	6.86	18	17.18	7.17
Realizācijas rentabilitāte (%)	1.04	14	15.54	3.19
Bruto peļņas rentabilitāte (%)	32.25	45	47.20	44.61
Aktīvu rentabilitāte (%)	1.80	8	8.07	4.07
Pašu kapitāla rentabilitāte (%)	1.87	24	24.36	6.68
Kopkapitāla rentabilitāte (%)	1.78	7	8.28	3.45

Tabulā attēloti nepieciešamie rādītāji rentabilitātes koeficientu aprēķināšanai. Peļņa pirms procentiem un nodokļiem aprēķināta peļņai pirms nodokļiem pieskaitot procentu maksājumus.

Operatīvās darbības rentabilitāte, kas rāda, cik peļņu nes viens ieņēmumu lats, 2011. gadā pieauga par 11.14%, sasniedzot 18%, nākamajā gadā nedaudz samazinājās, bet 2013. gadā rentabilitāte ir sasniegusi 2010. gada līmeni, kas skaidrojams ar pieaugošajām pārdošanas izmaksām. Šī rentabilitāte vērtējama negatīvi, jo tā ir zema. Pēc 2.8 tabulas datiem redzams, ka 2011. gadā produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitātei ienākumu radīšanā ir bijis visaugstākais, nākamajos periodos rentabilitāte samazinās, kas liecina, par mazāk efektīvu ražošanu.

Realizācijas rentabilitāte 2011. gadā piedzīvo strauju pieaugumu, 2012. gadā sasniedzot savu augstāko vērtību (15.54%), kad uzņēmumam ir bijusi vislielākā peļņa, bet pēc tam strauji samazinās līdz 3.19%, kā arī neskatoties uz apgrozījuma pieaugumu, peļņa samazinās, kas ir sekas jaunu iekārtu iegādei, to amortizācijas dēļ un izdevumu pieaugumam eksporta uz Igauniju dēļ. 2013. gadā katrs ieņēmumu lats uzņēmumam ir nesis 3.19 santīmu lielu peļņu.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītājs 2011. gadā strauji pieaug līdz 45%, nākamajā periodā tas mazliet palielinās, bet 2013. gadā samazinās mazliet zem 2011. gada līmeņa (44.61%). Kāpums vērtējams pozitīvi, jo šīs izmaiņas ir notikušas pārdošanas apjoma pieauguma dēļ,

Aktīvu rentabilitāte, kas parāda, cik lielu peļņu nes viens aktīvos ieguldītais lats, 2011. gadā ir palielinājusies par 0.06 un sasniedz 0.08, kas tikai 2013. gadā nokrītas uz 0.04. Arī šis

rādītājs ir zems, 2013. gadā, katrs aktīvos ieguldītais lats nes tikai 0.04 latus lielu peļņu. SIA „X” vajadzētu pievērst uzmanību izmaksu samazināšanai, lai palielinātu rentabilitāti.

Pašu kapitāla rentabilitāte, kas rāda tīrās peļņas attiecību pret vidējo pašu kapitālu, uzņēmuma īpašniekiem ir vissvarīgākā, jo tā atspoguļo, cik daudz tie saņems par savu ieguldījumu, 2011. gadā pieauga par 0.22, sasniedzot 0.24, un vēl nākamo gadu noturējās šādā līmenī, kas vērtējams pozitīvi, jo pieaugums ir bijis liels, salīdzinot ar pārējiem rentabilitātes rādītājiem. 2013. gada straujais kritums, izmaksu pieauguma dēļ vērtējams negatīvi, bet, spriežot pēc uzņēmuma neto apgrozījuma pieauguma tempa, nākamajos gados uzņēmums nosegs savus zaudējumus, pašu kapitāls palielināsies, ja uzņēmumam sanāks samazināt savas izmaksas, tad pieaugtu peļņa, un šis rādītājs arī pieaugtu, kas uzņēmumam varētu palīdzēt atrast jaunus investorus, jo ar mazu pašu kapitāla rentabilitāti, investori saņemtu mazas dividendes un nebūtu ieinteresēti investēt.

Kopkapitāla rentabilitāte 2011. gadā piedzīvo strauju pieaugumu, sasniedzot 7%, nākamajā pārskata periodā, tas pieaug par 1.28 procentpunktiem, sasniedzot 8.28%, bet 2013. gadā samazinās par 4.83 procentpunktiem, sasniedzot 3.45% rentabilitāti, ja viss uzņēmuma kapitāls būtu savs kapitāls, kas liecina, ka uzņēmums nebūtu rentabls, ja tas izmantotu tikai pašu kapitālu, bet pēc šī rādītāja nevar izdarīt pilnīgus secinājumus, ņemot vērā, ka šis ir provizorisks rādītājs.

2.2.5 SIA „X” likviditātes rādītāji

Lai uzskatāmi parādītu SIA „X” likviditātes rādītājus un to iegūšanu, autors ir izveidojis tabulu, kurā attēloti aprēķiniem nepieciešamie posteņi un aprēķinātie rādītāji. Aprēķini veikti balstoties uz [1.11] – [1.13] formulām.

2.9 tabula

SIA „X” likviditātes rādītāju aprēķins [Autora veidota tabula, izmantojot 1. un 2.pielikumu]

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	178859	142234	355108	433021
ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	536482	455100	465256	701852
Apgrozāmie līdzekļi - krājumi	140858	92887	299933	329134
Nauda + vērtspapīri	52369	8322	72408	23496
Kopējās likviditātes rādītājs	0.33	0.31	0.76	0.62
Starpseguma likviditātes rādītājs	0.26	0.20	0.64	0.47
Absolūtās likviditātes rādītājs	0.10	0.02	0.16	0.03

Tabulā attēloti nepieciešamie rādītāji likviditātes koeficientu aprēķināšanai.

Kopējās likviditātes rādītājs 2011. gadā mazliet samazinās, tad 2012. gadā strauji pieaug sasniedzot 0.76, un 2013. gadā atkal samazinās sasniedzot 0.62. šis rādītājs vērtējams negatīvi, uzņēmums darbojas riskantos apstākļos, tam var būt grūti atdot savus īstermiņa parādus, uzņēmuma apgrozāmie līdzekļi ir mazāki par tā īstermiņa saistībām, rādītājs uzlabojās, palielinoties ražošanas apjomiem un pārdotajam daudzumam, savukārt samazinājums radies lielākoties aizņēmumu no kredītiestādēm pieauguma dēļ. Nākamajos gados atmaksājot kredītiestādēm šos aizdevumus uzņēmuma likviditāte uzlabosies, pieņemot, ka nesamazināsies uzņēmuma apgrozījums un tam neradīsies problēmas ar ražošanu un produkcijas realizāciju, kam, spriežot pēc pēdējo gadu ražošanas pieauguma, nevajadzētu notikt.

Starpseguma likviditātes rādītājs ir nedaudz mazāks par kopējās likviditātes rādītāju, tā izmaiņas notiek līdzīgi kopējās likviditātes rādītājam, attiecīgi 2011. gadā var manīt nelielu samazinājumu, nākamajā gadā strauju kāpumu un tad atkal samazinājumu. Tā kā šie rādītāji pēc vērtībām ir diezgan tuvi, tas liecina, ka krājumos uzņēmums nav ieguldījis lielas vērtības un uzņēmumam nedz izejvielas, nedz gatavā produkcija lieki nestāv noliktavās. Tomēr šis rādītājs ir zems un vērtējams negatīvi.

Absolūtās likviditātes rādītājs ir zems, kas nozīmē, ka uzņēmumam nav daudz brīvo naudas līdzekļu un tas spēj nosegt pavisam nelielu daļu no savām īstermiņa saistībām, šajā gadījumā ir vērojams straujš kritums, straujš kāpums un atkal straujš kritums, kā rezultātā uzņēmums ar esošajiem naudas līdzekļiem 2013. gadā spēj atmaksāt tikai 3% savu īstermiņa saistību. Uzņēmumam ir lieli debitoru parādi, kas vērtējams negatīvi, spriežot pēc naudas līdzekļiem un esošo uzņēmuma situāciju ar lielām saistībām un ļoti maziem naudas līdzekļiem. Uzņēmums darbojas lielos finanšu riska apstākļos.

2.2.6 SIA „X” aktīvu aprites rādītāji

Lai uzskatāmi parādītu SIA „X” aktīvu aprites rādītājus un to iegūšanu, autors ir izveidojis tabulu, kurā attēloti aprēķiniem nepieciešamie posteņi un aprēķinātie rādītāji. Aprēķini veikti balstoties uz [1.14] – [1.20] formulām.

2.10 tabula

SIA „X” aktīvu aprites rādītāju aprēķins [Autora veidota tabula, izmantojot 1.-3. pielikumu]

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
Neto apgrozījums	590608	915356	1192461	1751693
Vidējie aktīvi	2247197.5	2248341	2537220	3084498

SIA „X” aktīvu aprites rādītāju aprēķins [Autora veidota tabula, izmantojot 1.-3. pielikumu]

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	400109	502358	629607	970276
Vidējais krājumu atlikums	31031	43674	52261	79531
Vidējā debitoru parādu summa	97775	86527	156045	266581.5
Vidējie kreditori	1917675	1723664.5	1767352	2228144.5
Pircēju un pasūtītāju parādu vidējā summa periodā	52714.5	61927.5	110230	134950
Piegādātāju un darbuņēmēju vidējā summa gadā	93037	125747	140623.5	180449
Visu aktīvu aprites koeficients	0.26	0.41	0.47	0.57
Krājumu aprites rādītājs	12.89	11.50	12.05	12.20
Krājumu aprite dienās	28	32	30	30
Debitoru aprites rādītājs	6.04	10.58	7.64	6.57
Debitoru aprite dienās	60	35	48	56
Pircēju un pasūtītāju parādu aprites rādītājs	11.20	14.78	10.82	12.98
Pircēju un pasūtītāju Parādu aprite dienās	33	25	34	28
Kreditoru aprites rādītājs	0.21	0.29	0.36	0.44
Kreditoru aprite dienās	1749	1252	1025	838
Piegādātāju un darbuņēmēju aprites rādītājs	4.30	4.00	4.48	5.38
Piegādātāju un darbuņēmēju aprite dienās	85	91	82	68
Finanšu cikls	-1661	-1185	-947	-752

Tabulā attēloti nepieciešamie rādītāji aktīvu aprites koeficientu aprēķināšanai. Rēķinot krājumu, debitoru, pircēju un pasūtītāju parādu, kreditoru un piegādātāju un darbuņēmēju apriti dienās, autors formulā izvēlējas izmantot 365 dienas.

Visu aktīvu aprites rādītājs 2011. gadā strauji pieaug (no 0.26 līdz 0.41) un nākamajos gados turpina pieaugt līdz 2013. gadā sasniedz 0.57, kas vērtējams pozitīvi, jo tas liecina, ka ir palielinājusies līdzekļu izmantošanas efektivitāte un četru gadu laikā uz vienu aktīvos ieguldīto latu, ieņēmumi ir pieauguši par 31 santīmu, kas nozīmē, ka šo gadu laikā arī apgrozījums pieaug un SIA „X” nostabilizē savu vietu nozarē.

Krājumu aprites rādītājs 2011. gadā piedzīvo kritumu, sasniedzot 11.50 un tad lēnām pieaug līdz 12.20, 2013. gadā, kas nozīmē, ka krājumi aprit 12.20 reizes gadā, bet tas tomēr ir zemāks nekā 2010. gadā (12.89). Samazinājums liecina, ka palielinās krājumu daudzums uzņēmumā, bet, pieaugot ražošanai un pārdošanas apjomam, pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas pieaug, tādēļ ir noticis šis samazinājums. Šajā gadījumā, tas ir vērtējams pozitīvi, jo uzņēmums ražo vairāk, pārdod vairāk, līdz ar to pieaug ražošanas izmaksas un krājumi uzņēmumam jāveido lielāki, lai spētu apmierināt pieaugošo pieprasījumu. Zinot, ka krājumi nesastāda lielāko daļu no apgrozāmajiem līdzekļiem, to pieaugums ir pozitīvs. Krājumu aprite

dienās palielinās no 28 dienām 2010. gadā līdz 30 dienām 2013. gadā, pieaugums ir neliels, kas saistās ar krājumu pieaugumu un šajā gadījumā to nevar vērtēt negatīvi, jo tas neatstāj lielu ietekmi uz uzņēmuma finanšu ciklu.

Debitoru parādu aprites rādītājs 2011. gadā piedzīvo strauju pieaugumu, sasniedzot 10.58 un tad samazinās līdz 6.57, 2013. gadā, kas nozīmē, ka debitoru parādi aprit 6.57 reizes 2013. gadā, pieaugums vērtējams pozitīvi, bet nākamo periodu kritumi negatīvi, jo tas liecina, ka debitori ilgāk atmaksā savus parādus, uzņēmumam vēlāk ienāk nauda par pārdoto produkciju, zinot, ka uzņēmumam nav daudz brīvo naudas līdzekļu, šāda debitoru parādu aprite nav labvēlīgs rādītājs. Rādītāja šādas izmaiņas skaidrojamas ar neto apgrozījuma pieaugumu un debitoru parādu pieaugumu, no 2.1 un 2.3 tabulām redzams, ka debitoru parādi četru gadu laikā ir pieauguši straujāk nekā neto apgrozījums, līdz ar to debitoru aprites rādītājs samazinās. Debitoru parādu aprite dienās 2011. gadā piedzīvo strauju kritumu, kas vērtējams pozitīvi, bet nākamajos periodos atkal pieaug un četru gadu laikā tā ir samazinājusies par 5 dienām (no 60 dienām 2010. gadā līdz 55 dienām 2013. gadā), kas kopumā četru gadu periodā vērtējama pozitīvi, jo šajā laika periodā debitori kopumā parādus atmaksā ātrāk un uzņēmums nedaudz ātrāk atgūst naudu.

Pircēju un pasūtītāju parādu aprites rādītājs 2011. gadā pieaug par 3.8 sasniedzot 15, nākamajā periodā, tas samazinās par 4.18 sasniedzot 10.82 un 2013. gadā tas atkal nedaudz pieaug sasniedzot 12.98, kas nozīmē, ka 2013. gadā pircēju un pasūtītāju parādi periodā aprit 12.98 reizes. Pircēju un pasūtītāju parādu atmaksas termiņš 2011. gadā samazinās par 8 dienām, sasniedzot 25 dienu periodu, nākamajā periodā, palielinās par 9 dienām un 2013. gadā samazinās par 6 dienām, sasniedzot 28 dienas.

Parādu kreditoriem aprites rādītājs 2011. gadā mazliet palielinās, sasniedzot 0.29 un tad palielinās līdz 0.44, 2013. gadā, kas nozīmē, ka parādi kreditoriem aprit 0.44 reizes 2013. gadā, parādu kreditoriem aprite četru gadu periodā ir pieaugusi par 0.23 reizēm, kas nozīmē, ka uzņēmums ātrāk atmaksā savus parādus kreditoriem, kas kreditoros palielina uzticību uzņēmuma spējai atmaksāt savus parādus. Analizējot parādu kreditoriem apriti dienās, 2011. gadā manāms straujš samazinājums no 1749 līdz 1252 dienām, bet nākamajos periodos lēnāks samazinājums un 2013. gadā sasniedz 838 dienas, četru gadu periodā, kreditoru parādu atdošana ir uzlabojusies par 911 dienām, kas uzņēmumam sekmē turpmāko sadarbību ar saviem kreditoriem, jo uzņēmums savus parādus sācis atmaksāt ātrāk.

Parādu piegādātājiem un darbuzņēmējiem aprites rādītājs 2011. gadā samazinās par 0.3 sasniedzot 4, nākamajā periodā pieaug par 0.48, sasniedzot 4.48, un 2013. gadā turpina pieaugt līdz sasniedz 5.38, kas nozīmē, ka, pieaugot šim rādītājam, parādi aprit ātrāk, kas nozīmē, ka uzņēmumam ātrāk jāatmaksā šīs saistības. Parādu piegādātājiem un

darbuzņēmējiem aprites termiņš dienās 2011. gadā palielinās no 119 līdz 128 dienām, bet nākamajos periodos strauji samazinās, līdz 2013. gadā sasniedz 87 dienas. Līdz ar to uzņēmumam ātrāk jāatmaksā savas saistības, ņemot vērā to, ka 87 dienas ir ilgs periods, tad šis samazinājums būtu vērtējams pozitīvi, jo tas parāda uzņēmuma spēju ātrāk atmaksāt saistības, kas liecina par stabilitāti.

SIA „X” finanšu cikls četru gadu laikā vienmēr ir negatīvs. 2011. gadā, tas strauji palielinās līdz – 1185 dienām, nākamajos periodos turpina pieaug līdz – 947 2012. gadā un -752, četru gadu periodā tas ir pieaudzis par 909 dienām, bet vēl joprojām tas ir negatīvs un tas ir vērtējams pozitīvi jo tas liecina, ka uzņēmums saņem naudu no saviem debitoriem ātrāk nekā tam jāatmaksā parādi saviem kreditoriem, attiecīgi uzņēmums spēj segt savas īstermiņa saistības ar tekošajiem ieņēmumiem un ir mazāka iespēja, ka uzņēmumam nāksies ņemt kredītu tekošo parādu segšanai. Jāņem vērā, ka finanšu cikla negatīvā vērtība ir radusies galvenokārt lielo ilgtermiņa kreditoru dēļ.

Salīdzinot pircēju un pasūtītāju parādu apriti dienās un parādu piegādātājiem un darbuzņēmējiem apriti dienās, uzņēmuma finansiālā situācija vērtējama pozitīvi, jo debitori ātrāk atmaksā savus parādus nekā uzņēmumam jāatmaksā savi parādi, līdz ar to SIA „X” spēj norēķināties ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem no saviem tekošajiem ienākumiem.

3.SIA „X” SALĪDZINĀJUMS AR KONKURENTIEM UN NOZARI

3.1 Nozares raksturojums

„Dati rāda, ka alus ražošana Latvijā ir apjomīga nozare. Alus katru gadu tiek saražots vidēji 140 milj. litru 50 milj. latu vērtībā. Tā, piemēram, 2007. gadā no iesala saražotā alus (izņemot bezalkoholisko alu) daudzums sasniedza 140,2 milj. litru 50,1 miliona latu vērtībā. Nākamajā gadā saražotā alus daudzums bija 133,9 milj. litru 54,2 milj. latu vērtībā. Visapjomīgākā alus produkcija saražota 2011. gadā – 147,2 milj. litru 53,7 milj. latu vērtībā. Vismazākais alus produkcijas apjoms bija 2009. gadā, kad tika saražots 128,3 milj. litru 49,2 milj. latu vērtībā. Piecu gadu laikā no 2007.līdz 2011. gadam kopā saražots 697,1 milj. litru alus 257,4 milj. latu vērtībā.

Apskatot Latvijas alus ražotāju ārējās tirdzniecības datus, minētajā periodā alus eksports ir būtiski pieaudzis. Ja 2007. gadā alus eksports sasniedza 11,9 milj. litru 2,5 milj. latu vērtībā, tad 2011. gadā tas bija apmēram divas ar pusi reizes lielāks – eksportēts 31,8 milj. litru alus 6,1 milj. latu vērtībā. No 2007. gada līdz 2011. gadam eksportēts 81,4 milj. litru alus 16,0 milj. latu vērtībā. Kopējā alus eksporta apjomi gan ir lielāki. Piemēram, 2011. gadā pavisam no Latvijas ir eksportēts alus 34,1 milj. litru alus 7,8 milj. latu vērtībā, un šajā vērtībā ietilpst arī reeksports (ievestā alus atpakaļizvešana). Vērtējot ārējās tirdzniecības datus, var secināt, ka Latvijā ražotais alus ir iecienīts Igaunijā, Lietuvā un Krievijā, kas ir trīs svarīgākās alus ražotāju eksporta partnervalstis.”¹

Alus Latvijā ir populārs dzēriens, kura ražošanas apjomi pieaug, Latvijā ražotais alus ir iecienīts arī ārzemēs, it īpaši kaimiņvalstīs un alus popularitāte tikai pieaug. Alus ražošanas industrija ir ļoti liela, jo piecu gadu laikā Latvijā ir saražoti 697.1 miljons litru alus, kuru vērtība ir 257.4 miljoni latu, kas liecina, ka alus ir arī lēts, iespējams tas ir iemesls alus lielajai popularitātei.

„2013. gadā salīdzinot ar 2012. gadu, patēriņam Latvijā no dotais alus apjoms paliek gandrīz nemainīgs, 2013. gadā patēriņam Latvijā nodots 15453 tūkst. deka litri alus, salīdzinājumā ar 2011. gadu vērojams samazinājums par 5%. Kopējā patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu struktūrā 2013. gadā vislielāko daļu sastāda alus (75%), bet salīdzinoši zemās akcīzes likmes dēļ kopējos akcīzes nodokļa ieņēmumos par alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumi no alus veido tikai 16%. [...]

---

¹alus un siers – cik saražojam, eksportējam un patērējam Latvijā. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/notikumi/csp-alus-un-siers-cik-sarazojam-eksportejam-un-paterejam-latvija-38979.html> skatīts (30.04.2015)

Akcīzes nodoklī par alu 2013. gadā iekasēti Ls 17,1 milj., kas ir par Ls 0,94 milj. mazāk 2012. gadā. [...]

Alus ražošana 2013. gadā veikta 25 akcīzes preču noliktavās, un kopumā saražoti 14669 tūkst. deka litri alus, kas ir par 4% vairāk kā 2012. gadā. 2013. gada decembra beigās 20 komersantiem ir patstāvīgās mazās alus darītavas statuss. Patstāvīgo mazo alus darītavu darbība ir jau ilggadēja un ar salīdzinoši nozīmīgu ietekmi uz alus ražošanas apjomiem Latvijā. No kopējā Latvijā 2013. gadā saražotā alus apjoma mazajās alus darītavās (tādējādi saņemot akcīzes nodokļa atvieglojumu 50% apmērā) saražoti 13% (1933 tūkst. deka litri) no kopējā Latvijā ražotā alus daudzuma. [...]

Alus 2013. gadā Latvijā kopumā importēts/ievests 5207 tūkst. deka litri apjomā, kas ir par 8% vairāk kā 2012. Lielākā daļa – 3807 tūkst. deka litri jeb 73% alus tiek ievesta no kaimiņvalstīm – Lietuvas un Igaunijas. [...]

Alus 2013. gadā no Latvijā izvests 4307 tūkst. deka litri apjomā, un, salīdzinot ar 2012. gadu, šis apjoms palielinājies par 28%. Alus no Latvijas pārsvarā tiek izvests uz ES dalībvalstīm, 87% no kopējā izvestā alus apjoma izvesti uz Igauniju un Lietuvu.”¹

Alus ir populārākais alkoholiskais dzēriens Latvijā, kura pārdošana (akcīzes nodoklis) papildina valsts budžetu. Latvijā ir liela alus izvēle, jo ražošana tiek veikta 25 preču noliktavās un pieejami arī importēti kaimiņvalstu un citu valstu alī. Latvijā alus ražotāji iedalās divās kategorijās – lielās alus darītavas un mazās alus darītavas. Mazās alus darītavas ir konkurētspējīgas, tās kopā saražo 13% no kopējā Latvijā saražotā alus daudzuma.

„Latvijas Alkoholisko dzērienu ražotāju un izplatītāju asociācija (LADRIA) nolēmusi izstāties no Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas (LPUF). Šāds lēmums pieņemts, jo nozares uzņēmēji uzskata, ka LPUF realizētā darbība likumdošanas jomā nav veicinājusi godīgas konkurences apstākļus.

Šajā gadījumā akmens LPUF dārziņā tiek mests saistībā ar grozījumiem Alkoholisko dzērienu aprites likumā, kas paredz no tirdzniecības ierobežojumiem atbrīvot vienu plašu alkoholisko dzērienu grupu - alu, kurā alkohola tilpuma procents nepārsniedz 5,8%.

Ja grozījumi tiks pieņemti, iespējams, ka alkoholisko dzērienu (izņemot alu) ražotāju, izplatītāju un tirgotāju apvienojošās organizācijas vērsīsies pie Valsts prezidenta ar lūgumu neizsludināt grozījumus.

LADRIA valdes priekšsēdētājs un a/s Latvijas balzams ģenerāldirektors Guntis Āboliņš – Āboliņš atzīmē, ka viss liecina, ka alus nozare Latvijā tiek lobēta visaugstākajā līmenī, un to netieši veicina arī LPUF vadība.

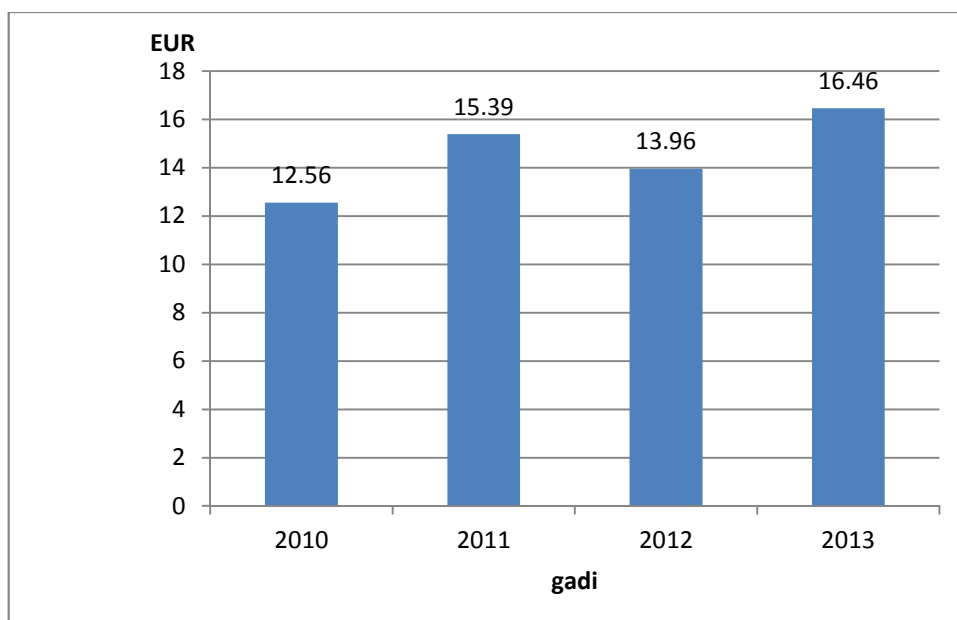
---

¹ Alkohola aprite. Pieejams: <https://vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=402&hl=1&IzveleId=1551&periodsId=6762> Skatīts (30.04.15)

Jāmin, ka 2013. gadā skatītie grozījumi paredz virkni ierobežojumu alkoholisko dzērienu reklāmā, pārdošanā un pieejamībā. Kā viens no ierobežojumiem tiek skatīts ierosinājums par alkoholisko dzērienu tirgošanu atsevišķās nodaļās vai norobežotās platībās, lai sekmētu kontroli pārdošanu nepilngadīgiem un mazinātu alkohola pieejamību.

LADRIA uzsver, ka publiski runāt par alkoholisma ierobežošanas pasākumiem, uzsverot cīņu pret jauniešu alkoholismu, bet faktiski virzīt apstiprināšanai grozījumus, kas veicinās alus lielāku pieejamību jauniešiem. Jaunāko pētījumu dati liecinot, ka tieši vieglā alkohola produkti dominē jauniešu patēriņā.”¹

Pieņemot lēmumu, no tirdzniecības ierobežojumiem atcelt alus pārdošanu, tiktu pierādīts, ka tiešām Latvijā notiek nozares lobēšana un negodīgas konkurences apstākļu veidošana, turklāt šobrīd alus tirgošana personām, kas ir jaunākas par 18 gadiem, ir aizliegta ar likumu un tas ir pamatota iemesla dēļ. Autors uzskata, ka alkohola tirdzniecību vajadzētu atļaut personām, kas sasniegušas 21 gada vecumu.

3.1. att. Latvijā vidēji uz mājsaimniecības patēriņa izdevumu detalizēts sastāvs vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli gadā (eiro) [²]

Šis rādītājs ir uzrādīts par gadu, tas ir šķietami mazs, bet ņemot vērā, ka tas tiek rēķināts uz katru mājsaimniecības locekli, ieskaitot tādus, kas legāli nemaz nevar nopirkt alu un tādus, kas vienkārši nepērk alu, tad šī summa uz pilngadīgo iedzīvotāju, kurš pērk alu būtu krietni lielāka.

¹ Latvijā tiek Lobēta alus nozare. Pankovska E. Pieejams: <http://www.db.lv/tirdznieciba/ladria-latvija-tiek-lobeta-alus-nozare-395166> skatīts (30.04.15)

²MĀJSAIMNIECĪBAS PATĒRIŅA IZDEVUMU DETALIZĒTS SASTĀVS VIDĒJI UZ VIENU MĀJSAIMNIECĪBAS LOCEKLI GADĀ (euro) Pieejams: http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__mb/MB0150_euro.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0 Skatīts (30.04.15)

„Lai nodrošinātu alkoholisma ierobežošanas plāna izpildi, kas paredz alkoholisko dzērienu patēriņa samazināšanu, Latvijas Alus darītāju asociācija ir izstrādājusi priekšlikumus akcīzes nodokļa likmju pakāpeniskai paaugstināšanai alkoholiskajiem dzērieniem. Piedāvātās izmaiņas trīs gadu laikā ļaus valsts budžeta ieņēmumus palielināt par aptuveni 20 miljoniem eiro, kā arī izveidot ar pārējām Baltijas valstīm konkurētspējīgāku akcīzes nodokļa sistēmu.

2013. gada ekonomikas apstākļos cena ir viens no svarīgākajiem produktu izvēles kritērijs, it īpaši jauniešiem. To apstiprina arī pārdošanas rādītāji, jo populārākās alus šķirnes un citi alkoholiskie dzērieni ir tie, kuriem ir zemākās cenas un piemērotas cenu atlaides. Savukārt efektīvākais veids, kā ierobežot alkohola patēriņu, ir alkohola finansiālās pieejamības ierobežošana. Arī starptautiskie pētījumi liecina, palielinot alkohola cenu, samazinās tā patēriņš.

“Alus nozare valsts atbildīgajām institūcijām un deputātiem jau ir izteikusi savu piedāvājumu pakāpeniski turpmāko trīs gadu laikā palielināt akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem, jo savlaicīgi plānota un samērīga akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana ir pieļaujama. Taču šim paaugstinājumam jābūt pārdomātam un kontrolētam, lai neiznīcinātu nozari un tas sasniegtu izvirzīto mērķi,” atzīst Latvijas Alus darītāju asociācijas vadītāja Ināra Šure.

Taču akcīzes likmes paaugstināšana alkoholiskajiem dzērieniem ir jāvērtē kopsakarā ar citiem potenciālajiem, piemēram, reklāmas un tirdzniecības ierobežojumiem, kam pēc šādas politikas ieviešanas nebūtu jāparādās politiskajā dienaskārtībā. Turklāt svarīgi ir saglabāt pašreizējo diferenciāciju starp vieglajiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, jo stipro alkoholisko dzērienu patēriņš vēl joprojām turpina palielināties, atšķirībā no alus patēriņa, kas pēdējo gadu laikā samazinās.

Latvijas Alus darītāju asociācija aicina alum akcīzi pirmajā gadā pacelt par 16%, bet nākamajos divos gados attiecīgi par 11% un 10%. Tāpat pakāpeniski paaugstināt vajadzētu akcīzi arī citām dzērienu kategorijām – alkoholiskajiem kokteiļiem un vīnam. Atšķirīga pieeja gan varētu saglabāties sidram, jo šobrīd tā ražošana Latvijā ir vāji attīstīta, jo kaimiņvalstīs nodokļu politika tā ražošanai ir izdevīgāka. Līdz ar to, lai veicinātu sidra ražošanas attīstību Latvijā, pirmkārt, šo dzērienu kategoriju turpmāk vajadzētu diferencēt atkarībā no alkohola daudzuma dzērienā, izdalot divas kategorijas – ar stiprumu līdz 6% ABV un sākot no 6% ABV. Otrkārt, pirmajā gadā sidram līdz 6% samazināt akcīzi līdz Igaunijas līmenim, bet nākamajos divos gados to atkal palielināt. Tādējādi tiktu izveidoti “vienādi spēles noteikumi” ar pārējām Baltijas valstīm, kas ļautu uzlabot vietējo ražotāju konkurētspēju.”¹

---

¹ Alus nozare aicina atbildīgi paaugstināt akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem. Skatīts 30.04.15. Pieejams: <http://www.la.lv/alus-nozare-aicina-atbildīgi-paaugstinat-akcīzes-nodokli-alkoholiskajiem-dzerieniem/>

Alus popularitāte ir saistīta ar tā cenu, kas arī pēc mikroekonomikas teorijas ir loģiski, ka par zemāku cenu preces pieprasīs vairāk, palielinot akcīzes nodokli, celsies cena, līdz ar to samazināsies alus popularitāte, nav zināms, kā sabiedrība reaģēs, pastāv iespēja, ka alus vietā tiks lietots kāds cits alkohols, iespējams, cilvēki, kas vairs nespēs atļauties pat alu, meklēs, kur iegādāties nelegālu alkoholu, kas samazinātu valsts ieņēmumus no akcīzes nodokļa un iedragātu alus ražošanas nozari.

Uzņēmums SIA „X” ierindojas mazo alus darītāju kategorijā un 2014. gadā ir iekarojis 1% no Latvijas alus tirgus. Uzņēmums neplāno iegūt lielāku tirgus daļu, turpmāk uzņēmums vēlas uzsvāru likt uz izmeklētu alu brūvēšanu.

„2013. gadā uzņēmumā SIA „X” bija ražīgs. Apgrozījums 2013. gadā audzis par 47%, sasniedzot 2,49 miljonus eiro (Ls 1 755 991). Attiecīgi 2012. gadā SIA „X” darītavas apgrozījums bija 1.69 miljoni eiro (Ls 1 192 461).

2013. gadā SIA „X” alus darītava realizēja 1,46 miljonus litru alus, kas ir par 40% vairāk nekā 2012. gadā, kad tika realizēti 1.04 miljoni litri alus.”¹

2013. gadā SIA „X” ierindojas sestajā vietā alus ražošanas darbības jomā pēc neto apgrozījuma, sastādot 2492 tūkstošus eiro lielu apgrozījumu, savukārt konkurents, kas ierindojas pirmajā vietā, uzrāda 49609 tūkstošus eiro lielu neto apgrozījumu.²

3.2 SIA „X” finanšu rādītāju salīdzinājums

Uzņēmuma SIA „X” finanšu rādītāju salīdzināšanai, autors ir izvēlējis divus konkurējošus uzņēmumus: A/S Y un SIA Z, kā arī salīdzināt aprēķinātos finanšu rādītājus ar nozares rādītājiem. Rādītāju salīdzināšanai ar konkurentiem ir izvēlēts laika periods no 2011. gada līdz 2013. gadam, savukārt salīdzināšanai ar nozari ir izvēlēts pēdējais aprēķinos izmantotais pārskata periods – 2013. gads.

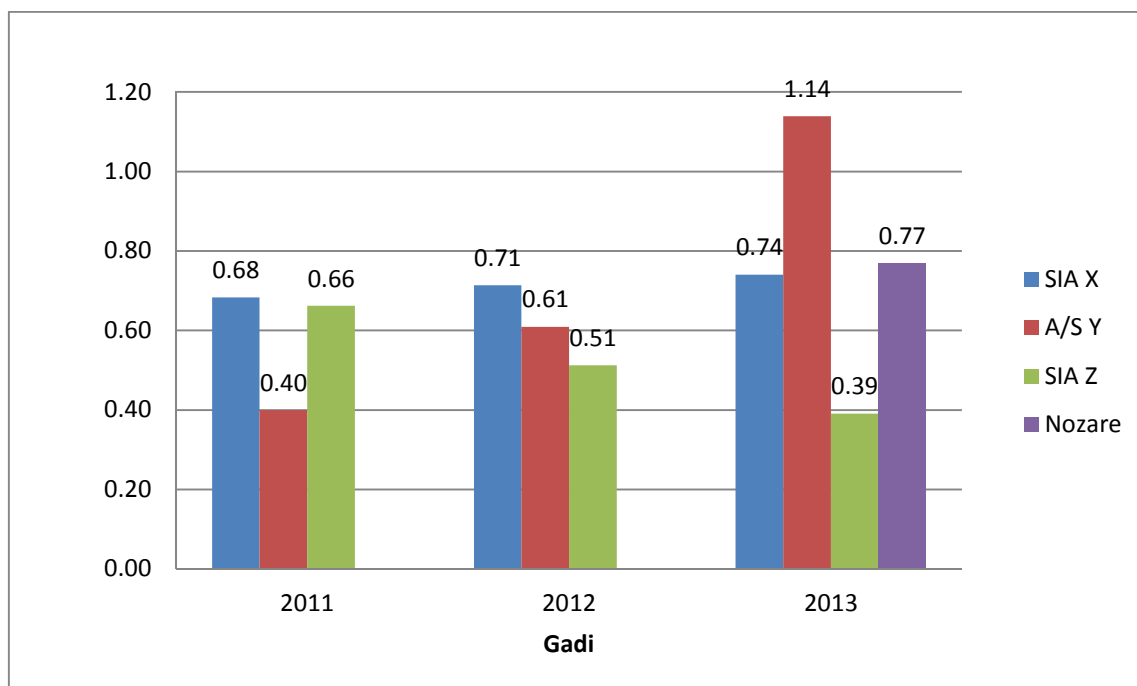
---

¹ SIA X mājaslapa

² Dzērienu ražošana. Skatīts 25.05.15 Pieejams: <http://89.111.16.48/lbgpp/2014/raksti/1000000440271#/>

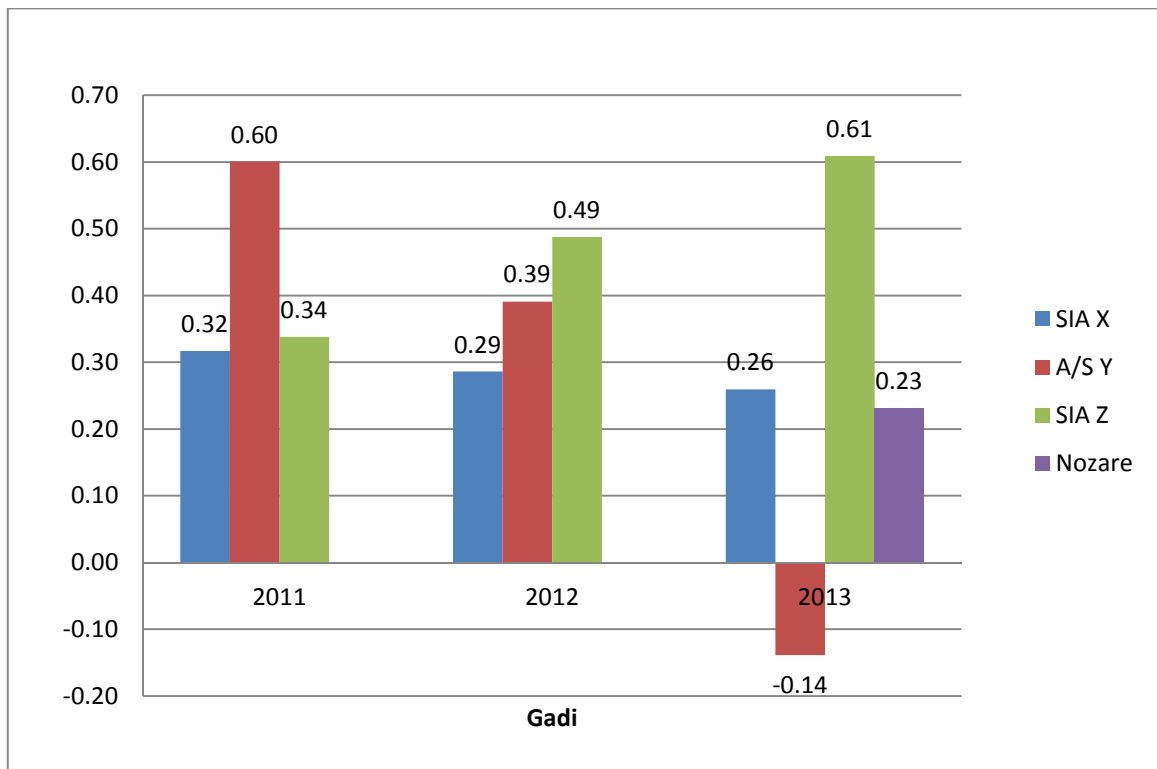
3.2.1 Kapitāla struktūras rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari

Balstoties uz saviem aprēķiniem, autors ir izveidojis kapitāla struktūras rādītāju salīdzināšanai uzskatāmus attēlus, kas parāda katra uzņēmuma rādītāju tendences trīs pārskata periodos un parāda nozares situāciju 2013. gadā.

3.2. att. Visu saistību rādītāja (debt ratio) trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem [Autora veidots attēls, izmantojot 2., 15., 18. un 21. pielikumu]

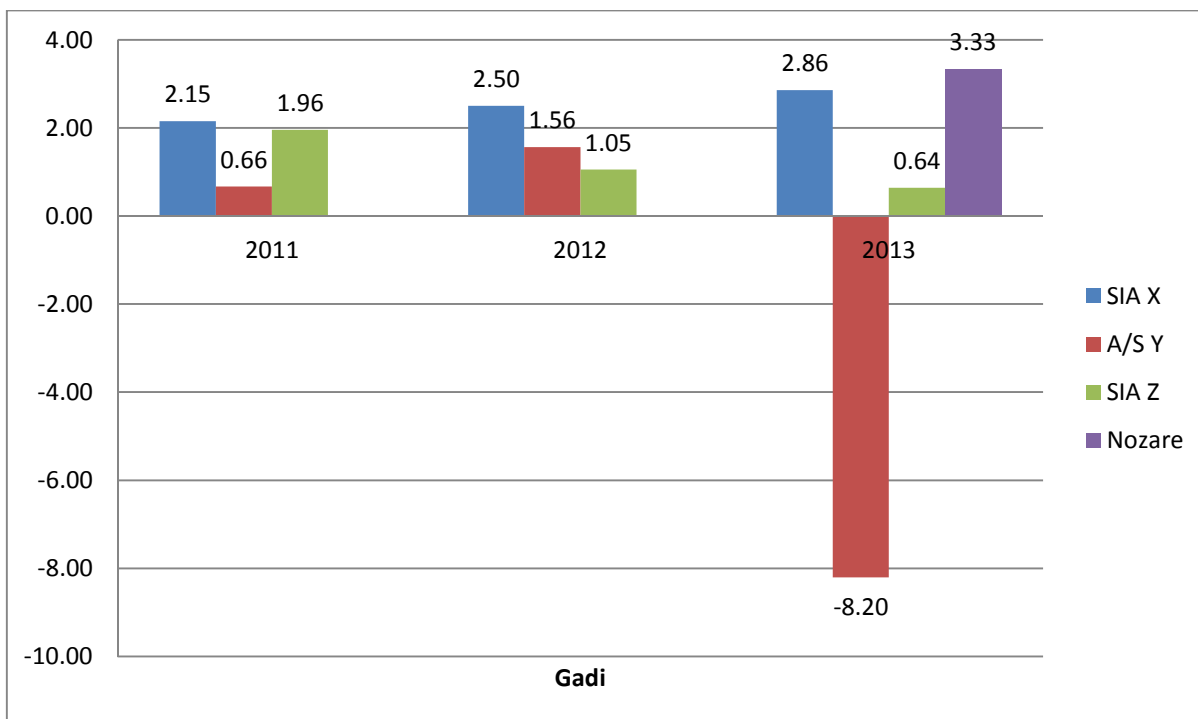
Izpētot visu trīs alus darītavu visus saistību rādītāju, var secināt, ka visneatkarīgākais uzņēmums ir SIA Z, kam aizņemtā kapitāla sastāda 39% no kopējās kapitāla summas 2013. gadā, šim rādītājam ir tendence katru gadu samazināties, kas nozīmē, ka uzņēmuma saistības sastāda arvien mazāku summu no kopējiem kapitāla avotiem, šis uzņēmums nav pakļauts lielam finanšu riskam un tā aizņemtā kapitāla struktūra ir daudz labāka, kā alus ražošanas nozarē 2013. gadā. A/S Y aizņemtā kapitāla sastāda 114% no kapitāla kopsummas 2013. gadā, šim rādītājam ir manāma tendence katru gadu strauji pieaugt, kas liecina, ka uzņēmums strādājis ar lieliem zaudējumiem (skatīt 24. pielikumu), tā pašu kapitāla struktūra ir daudz sliktāka, kā vērojama nozarē 2013. gadā un uzņēmums darbojas lielā finanšu riska apstākļos, savukārt pētāmais uzņēmums SIA „X” uzrāda par 3% labāku aizņemtā kapitāla struktūru, kā alus ražošanas nozare 2013. gadā, šim rādītājam ir vērojama tendence pieaugt, zinot, ka pašu kapitāls pieaug (skatīt 2.2 tabulu), tas liecina, ka uzņēmuma saistības pieaug straujāk kā pašu kapitāls, kas ir negatīvi vērtējams.

3.3. att. Aizņemto un pašu līdzekļu attiecības koeficienta trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 2., 15., 18. un 21. pielikumu]

Izpētot pašu kapitāla īpatsvaru kopkapitālā, var secināt, ka neatkarīgākais uzņēmums ir SIA Z, kura pašu kapitāla īpatsvars kopkapitālā ir 61% 2013. gadā, šim rādītājam ir tendence strauji pieaugt, kas liecina par uzņēmuma neatkarības no kreditoriem palielināšanos, A/S Y, spriežot pēc pašu kapitālā struktūras, ir finansiāli nestabila situācija, jo pašu kapitāls sastāda – 14% no kopkapitāla 2013. gadā, rādītājam ir vērojama tendence samazināties, bet 2013. gadā ir vērojams dramatisks kritums, kas nozīmē, ka uzņēmums strādā ar lieliem zaudējumiem. 2013. gadā nozares pašu kapitāla īpatsvars ir tikai 23%, kas nozīmē, ka liela daļa uzņēmumi, kas darbojas alus ražošanas nozarē darbojas finanšu riska apstākļos, jo tie ir atkarīgi no saviem kreditoriem un negatīvu apgrozījuma izmaiņu rezultātā tie varētu kļūt maksāt nespējīgi. Pētāmais uzņēmums SIA X uzrāda labāku pašu kapitāla struktūru kā nozarē, bet šī uzņēmuma kapitāla struktūra ir tikai mazliet labāka kā nozares struktūra, kas nozīmē, ka SIA X darbojas riska apstākļos. Rādītājam ir tendence samazināties, kas ir negatīvi vērtējams.

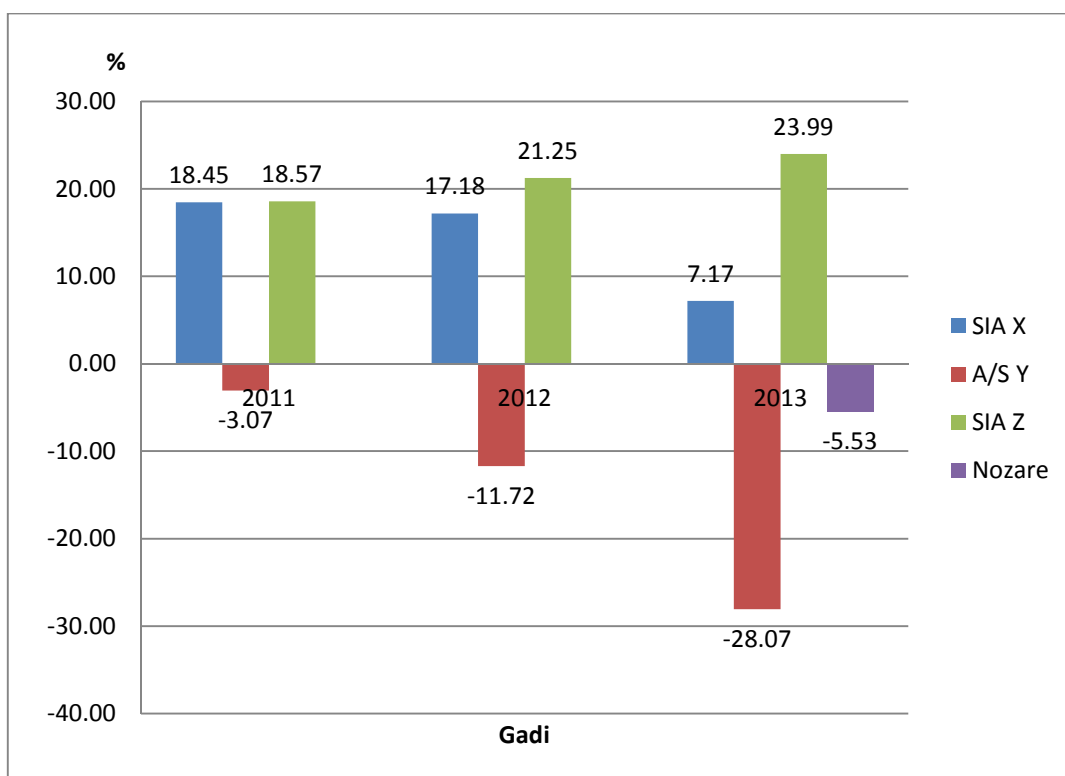

3.4. att. Finansiālā līdzsvara koeficienta trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 2., 15., 18. un 21. pielikumu]

Pēc 3.4 attēlā atspoguļotajiem datiem redzams, ka SIA Z uz vienu pašu kapitāla latu ir 64 santīmi aizņemtais kapitāls 2013. gadā, un rādītājam ir tendence samazināties. A/S Y uz vienu pašu kapitāla latu ir 8.20 latu aizņemtais kapitāls 2013. gadā, ņemot vērā to, ka šim uzņēmumam pašu kapitāls ir negatīvs, tādēļ arī koeficients ir negatīvs. Pētāmajam uzņēmumam SIA X finansiālā līdzsvara koeficients 2013. gadā ir labāks gan par nozares, gan par konkurentu A/S Y rādītāju un uz katru pašu kapitāla latu uzņēmumam ir 2.86 latu aizņemtais kapitāls, rādītājam ir tendence pieaugt, kas liecina par straujāku saistību pieaugumu kā pašu kapitāla pieaugumu, savukārt nozarē 2013. gadā finansiālā līdzsvara koeficients ir 3.33 latu.

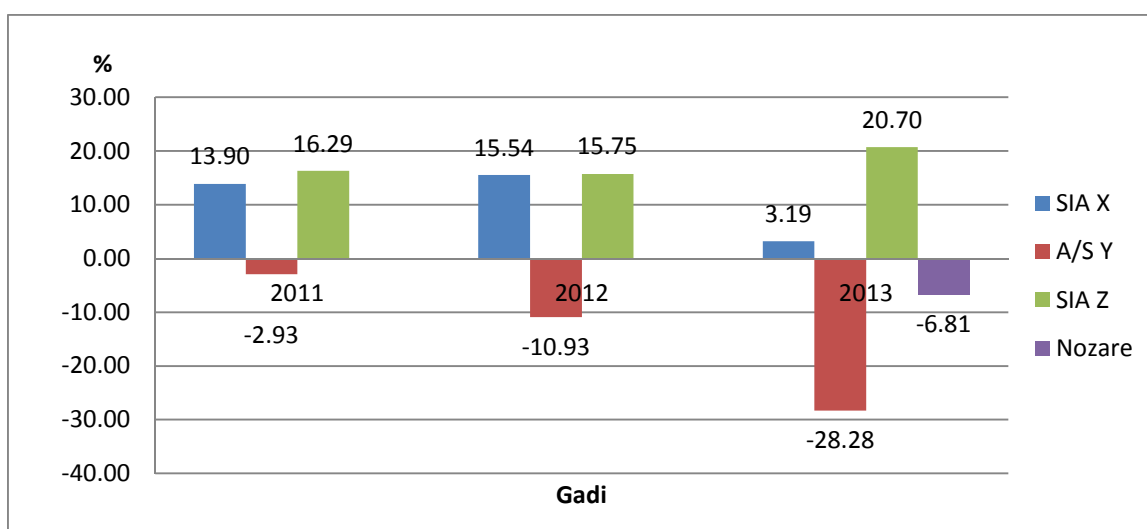
3.2.2 Rentabilitātes rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari

Balstoties uz saviem aprēķiniem, autors ir izveidojis rentabilitātes rādītāju salīdzināšanai uzskatāmus attēlus, kas parāda katra uzņēmuma rādītāju tendences trīs gadu garumā un parāda nozares situāciju 2013. gadā.

3.5. att. Operatīvās darbības rentabilitātes (%)trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

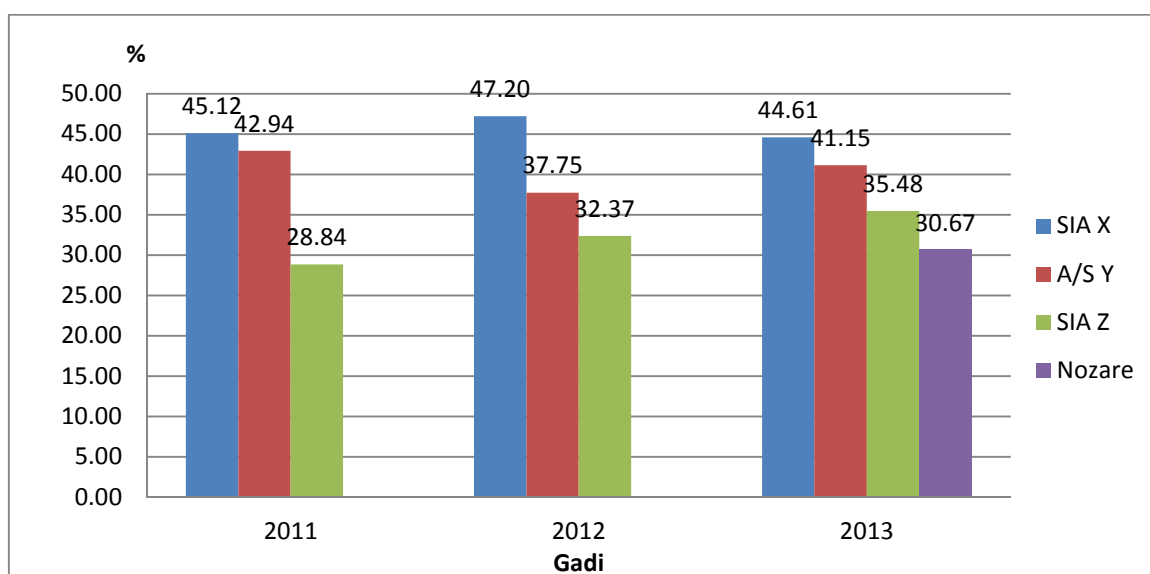
3.6. att. Realizācijas rentabilitātes (%)trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

3.5 attēls parāda uzņēmumu un nozares ražošanas efektivitāti ienākumu radīšanā. SIA Z aplūkoto trīs gadu periodā no savas ražošanas visefektīvāk rada ienākumus, un efektivitātei ir tendence pieaugt, 2013. gadā alus ražošanas nozares tendence ir no ražošanas radīt 5.53% zaudējumus. A/S Y no ražošanas 2013. gadā rada 28.07 % zaudējumus, un efektivitāte pasliktinās katru gadu, bet pētāmais uzņēmums SIA X no savas ražošanas rada 7.17%

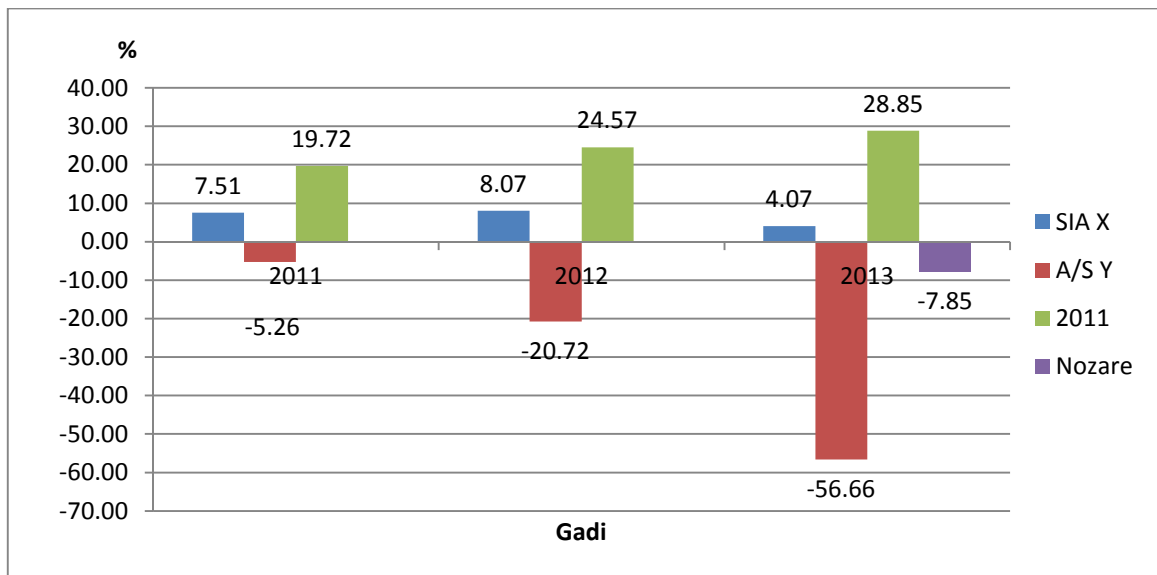
ienākumus 2013. gadā, efektivitātei ir vērojama tendence samazināties. SIA X darbojas efektīvāk kā konkurents A/S Y un nozare kopumā, bet neefektīvāk par konkurentu SIA Z.

Realizācijas rentabilitāte parāda, cik lielu peļņu nes 1 ieņēmumu lats. Pēc 3.6 attēlā parādītiem datiem autors secina, ka nozarē ir problēmas, jo 1 ieņēmumu lats rada 6.81 santīmu zaudējumus 2013. gadā, protams, no kopējiem nozares rezultātiem nevar spriest par visiem uzņēmumiem. A/S Y katrs ieņēmumu lats rada 28.28 santīmu zaudējumus 2013. gadā, ar tendenci zaudējumiem palielināties, savukārt pētāmais uzņēmums SIA X no katra ieņēmumu lats rada 3.19 santīmu lielu peļņu 2013. gadā, kad ir piedzīvots straujš realizācijas rentabilitātes kritums izmaksu pieauguma dēļ, šis uzņēmums ir rentablāks par konkurentu A/S Y un nozari, bet no attēlotajiem uzņēmumiem visrentablākais ir SIA Z, kurš no katra ieņēmumu lats rada 20.70 santīmu lielu peļņu 2013. gadā ar tendenci peļņai pieaugt.

3.7. att. Bruto peļņas rentabilitātes (%) trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

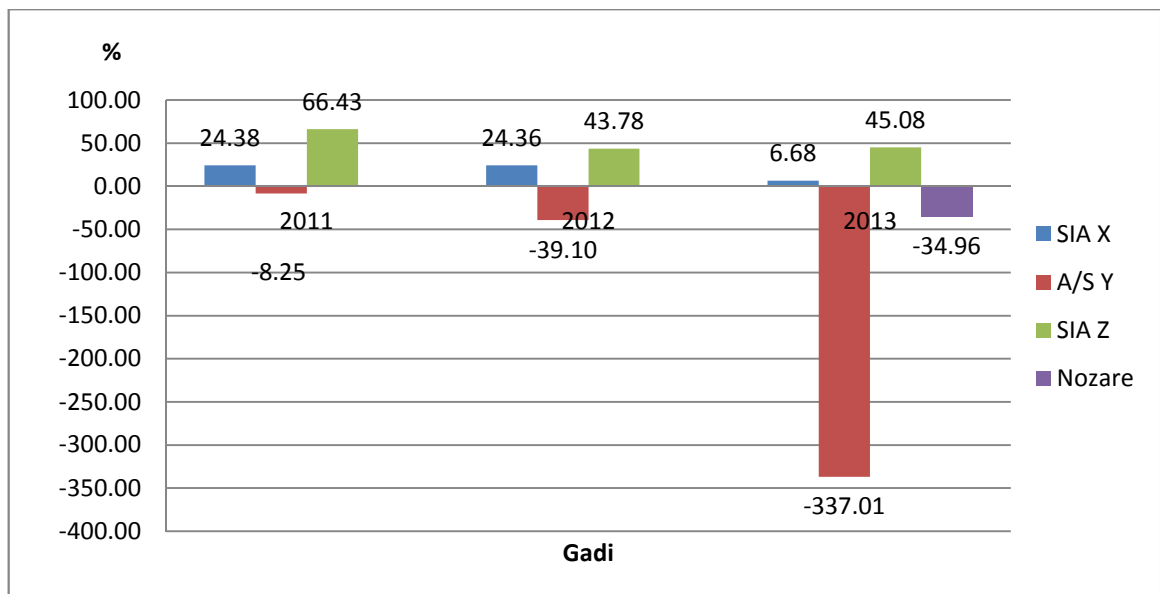
Bruto peļņas rentabilitāte parāda kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Pēc 3.6 attēla, autors secina, ka nozarē apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņu 30.67% apmērā 2013. gadā. SIA Z apgrozījums ietekmē uzņēmuma bruto peļņu par 35.48% 2013. gadā ar tendenci palielināties, A/S Y apgrozījums ietekmē bruto peļņu par 41.15% 2013. gadā, trīs gadu periodā ir vērojams bruto peļņas rentabilitātes samazinājums, bet pētāmā uzņēmuma SIA X apgrozījums ietekmē bruto peļņu par 44.61% 2013. gadā, kas ir vislielākais no šiem rādītājiem, turklāt trīs gadu periodā rādītājs ir samazinājies. Tas nozīmē, ka cenu paaugstināšanās dēļ uzņēmumam ir vislielākā iespēja kļūt konkurēt nespējīgam, jo cenu celšanās rezultātā samazinātos apgrozījums un līdz ar to, tas ietekmētu bruto peļņu pat par 44.61%, savukārt cenu samazināšanās varētu palielināt apgrozījumu, kas palielinātu bruto peļņu par 44.61% no apgrozījuma izmaiņām.

3.8. att. Aktīvu rentabilitātes (%)trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

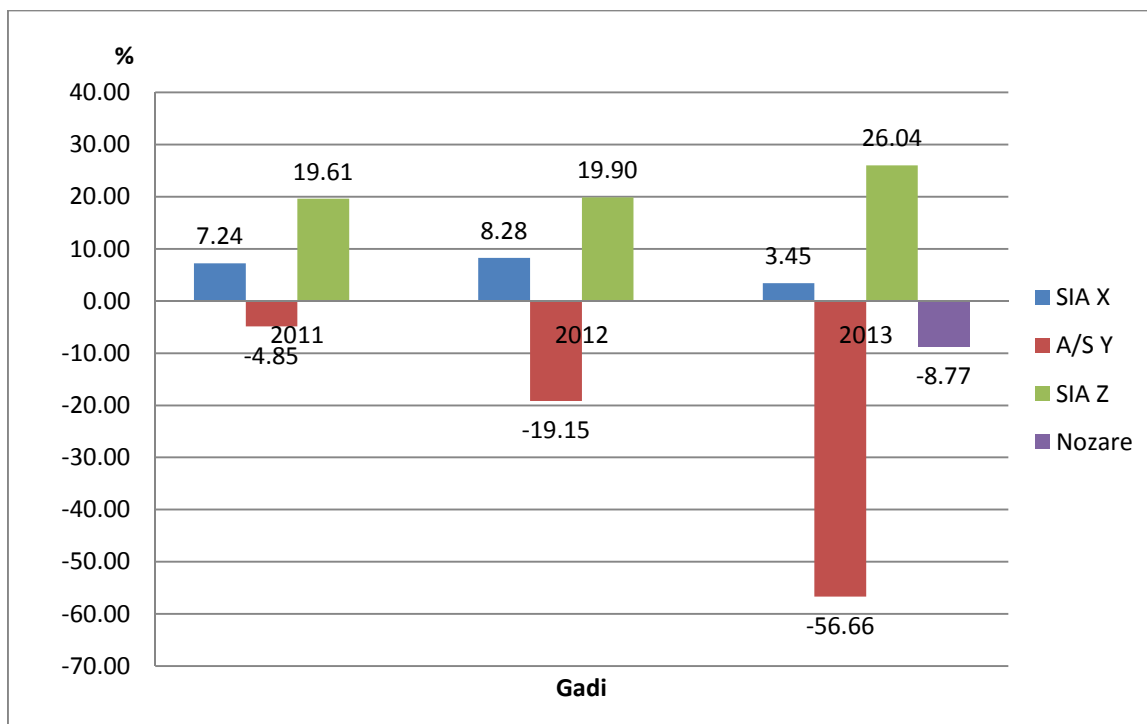
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14.–22. pielikumu]

3.8 attēls parāda, cik efektīvi uzņēmums rīkojas ar saviem aktīviem, jeb cik uzņēmums iegūst peļņu uz 1 aktīvos ieguldīto latu. Nozarē katrs aktīvos ieguldītais lats rada 7.85 santīmu zaudējumus 2013. gadā, SIA X konkurenta A/S Y katrs aktīvos ieguldītais lats rada 56.66 santīmu lielus zaudējumus 2013. gadā ar tendenci rentabilitātei pasliktināties, savukārt pētāmais uzņēmums SIA X no katra aktīvos ieguldītā lats rada 4.07 santīmu lielu peļņu 2013. gadā, kas nozīmē, ka uzņēmums ar saviem aktīviem rīkojas efektīvāk nekā nozare un konkurents A/S Y, trīs gadu periodā aktīvu rentabilitāte ir samazinājusies, bet visefektīvāk aktīvus izmanto konkurents SIA Z, kas no katra aktīvos ieguldītā lats 2013. gadā rada 28.85 santīmu lielu peļņu, tie tam rādītājam ir tendence pieaugt.

3.9. att. Pašu kapitāla rentabilitātes (%)trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

3.10. att. Kopkapitāla rentabilitātes (%) trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

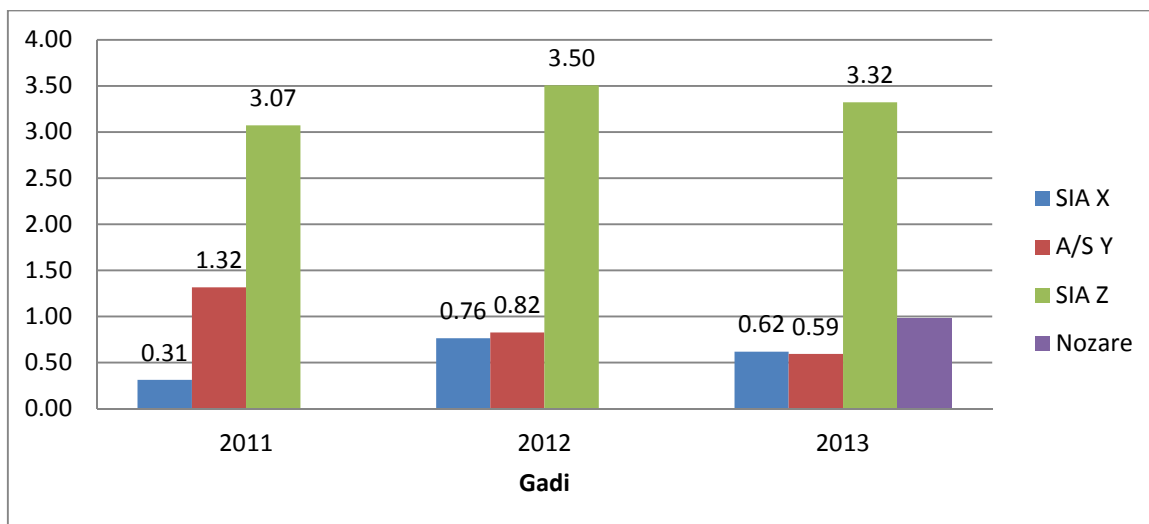
Pašu kapitāla rentabilitāte ir vissvarīgākā uzņēmuma īpašniekiem, jo tā parāda, cik lielu peļņu nesīs katrs pašu kapitālā ieguldītais lats. Pēc 3.9 attēlā parādītiem datiem visneveiksmīgāk 2013. gadā darbojas A/S Y, kuras katrs pašu kapitāla lats uzņēmuma īpašniekiem rada 3.37 latu lielus zaudējumus ar tendenci rentabilitātei pasliktināties, alus ražošanas nozarē 2013. gadā katrs pašu kapitāla lats rada 34.96 santīmu lielus zaudējumus, savukārt pētāmais uzņēmums SIA X saviem īpašniekiem no katra pašu kapitālā ieguldītā lata rada 6.68 santīmu lielu peļņu 2013. gadā, ar tendenci samazināties, kas ir rentablāk par nozari un konkurentu A/S Y, bet visrentablākais ir konkurents SIA Z, kas 2013. gadā saviem īpašniekiem no katra pašu kapitālos ieguldītā lata rada 45.08 santīmu lielu peļņu. SIA Z pašu kapitāla rentabilitāte trīs gadu periodā samazinās.

Kopkapitāla rentabilitāte parāda, kāda būtu bijusi peļņa, ja viss uzņēmuma kapitāls būtu pašu kapitāls. Pēc 3.10 attēlā parādītiem datiem redzams, ka A/S Y, ja viss kapitāls būtu pašu kapitāls, tad katrs pašu kapitālā ieguldītais lats 2013. gadā nestu 56.66 santīmu lielus zaudējumus, kas sakrīt ar šī uzņēmuma aktīvu rentabilitāti (skatīt 3.8 attēlu), jo šim uzņēmumam šobrīd pašu kapitāls ir negatīvs zaudējumu dēļ (skatīt 24. pielikumu). Nozarē kopkapitāla rentabilitāte 2013. gadā uzrāda, ka, ja viss kapitāls būtu pašu kapitāls, tad katrs pašu kapitālā ieguldītais lats nestu 8.77 santīmu lielus zaudējumus. Pētāmais uzņēmums SIA X 2013. gadā saviem īpašniekiem nestu 3.45 santīmu lielu peļņu, ja katrs kopējā kapitāla lats

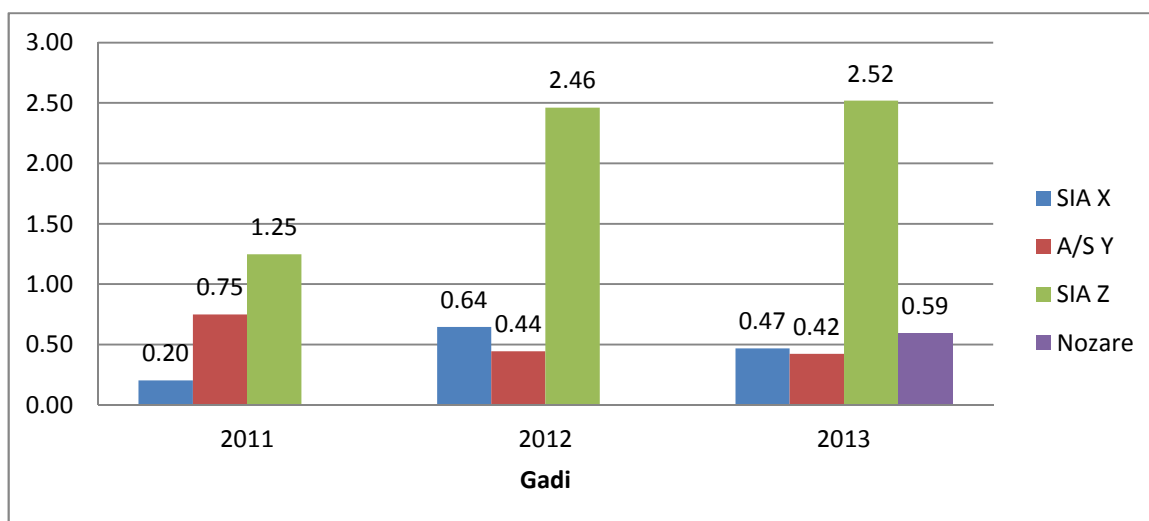
būtu pašu kapitāla sastāvā, kas ir rentablāk par nozares rādītājiem un konkurentu A/S Y, rādītājam trīs gadu laikā ir vērojams samazinājums, bet visrentablākais būtu konkurents SIA Z, kurš 2013. gadā saviem īpašniekiem nestu 26.04 santīmu lielu peļņu, ka katrs uzņēmuma kopējā kapitālā ieguldītais lats būtu pašu kapitāla sastāvā, rādītājam katru gadu ir vērojams pieaugums.

3.2.3 Likviditātes rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari

Balstoties uz saviem aprēķiniem, autors ir izveidojis likviditātes rādītāju salīdzināšanai uzskatāmus attēlus, kas parāda katra uzņēmuma rādītāju tendences trīs pārskata periodos un parāda nozares situāciju 2013. gadā.

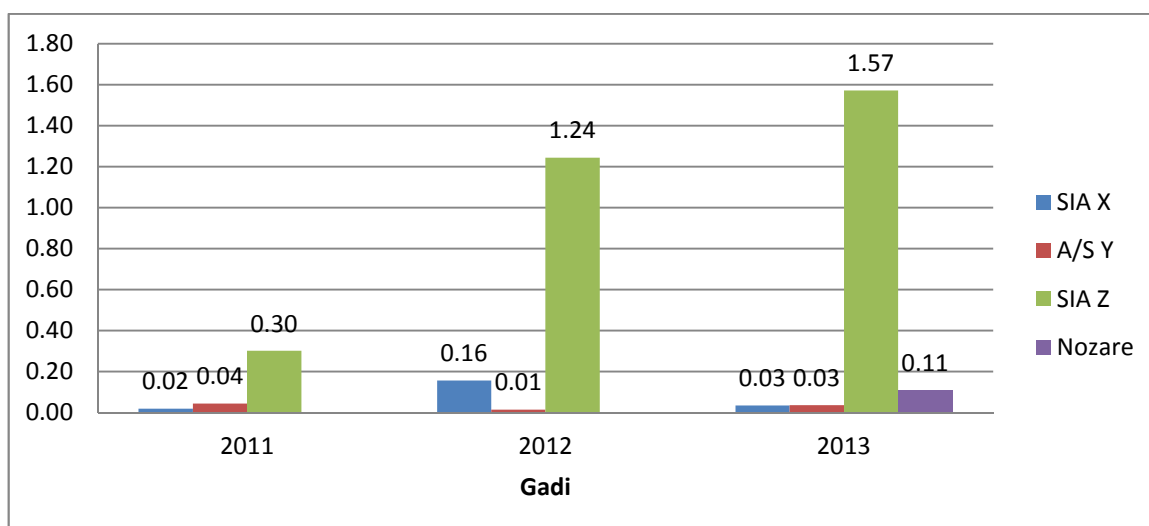
3.11. att. Kopējās likviditātes rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1., 2., 14., 15., 17., 18., 20. un 21. pielikumu]

3.12. att. Starpsējuma likviditātes rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1., 2., 14., 15., 17., 18., 20. un 21. pielikumu]

Kopējās likviditātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības. Pēc 3.11 diagrammas datiem var novērot, ka viszemākā kopējā likviditāte 2013. gadā ir A/S Y (0.59), kas katru gadu samazinās, tā kā koeficients ir mazāks par 1, kas ir negatīvi vērtējams rādītājs, pētāmajam uzņēmumam SIA X kopējās likviditātes rādītājs 2013. gadā arī ir mazāks par 1, precīzi 0.62, kam trīs gadu laikā ir palielinājies un arī nozares kopējās likviditātes koeficients 2013. gadā sasniedz tikai 0.98, kas nozīmē, ka šo uzņēmumu un nozares īstermiņa saistības ir lielākas par uzņēmuma apgrozāmiem līdzekļiem un tie darbojas riskantos apstākļos, nepieciešamības gadījumā ar saviem aktīviem tie nespēj segt savas īstermiņa saistības, savukārt konkurentam SIA Z kopējās likviditātes rādītājs 2013. gadā ir 3.32, kas trīs gadu laikā ir pieaudzis, tik augsts kopējās likviditātes rādītājs nozīmē, ka uzņēmums neracionāli izmanto savus finanšu līdzekļus, apgrozāmie līdzekļi trīs reizes pārsniedz īstermiņa saistības.

Aplūkojot starpseguma likviditātes rādītājus, pēc 3.12 attēla un, vēlreiz aplūkojot 3.11 diagrammu, var novērot, ka 2013. gadā gan A/S Y (starpseguma likviditāte 0.42, kopējā likviditāte 0.59), gan SIA X (starpseguma likviditāte 0.47, kopējā likviditāte 0.62) starpseguma likviditāte ir nedaudz mazāka kā kopējā likviditāte, kas liecina, ka uzņēmumam nav pārmērīgi lieli krājumi, savukārt gan nozares (starpseguma likviditāte 0.59, kopējā likviditāte 0.98), gan konkurenta SIA Z (starpseguma likviditāte 2.52, kopējā likviditāte 3.32) starpseguma likviditātes rādītājs ir daudz zemāks kā kopējās likviditātes rādītājs, kas liecina, ka gan nozarē, gan SIA Z liels līdzekļu daudzums ir ieguldīts krājumos. SIA X starpseguma likviditāte trīs gadu laikā ir pieaugusi, A/S Y starpseguma likviditāte katru gadu samazinās, savukārt SIA Z starpseguma likviditāte katru gadu pieaug.

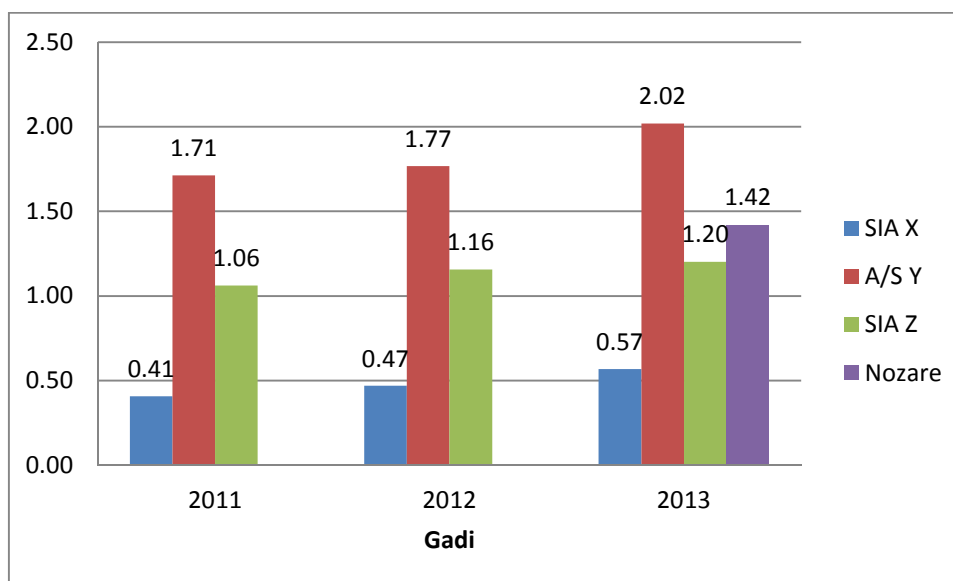
3.13. att. Absolūtās likviditātes rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
 [Autora veidots attēls, izmantojot 1., 2., 14., 15., 17., 18., 20. un 21. pielikumu]

Absolūtās likviditātes rādītājs parāda, cik lielu daļu no savām īstermiņa saistībām uzņēmums var atmaksāt ar esošiem naudas līdzekļiem. Spriežot pēc 3.13 attēlā parādītiem

datiem un, atskatoties uz 3.12 attēlu, gan SIA X, gan A/S Y 2013. gadā spēj nosegt tikai 3% no savām īstermiņa saistībām ar esošiem naudas līdzekļiem, bet, palūkojoties uz šo uzņēmumu starpseguma likviditātes rādītājiem 2013. gadā, SIA X (0.47) un A/S Y (0.42) autors secina, ka uzņēmumiem ir lieli debitoru parādi. Šādu pat situāciju var novērot palūkojoties uz nozares rādītājiem: starpseguma likviditāte (0.11), kopējā likviditāte (0.59), savukārt konkurentam SIA Z absolūtās likviditātes rādītājs 2013. gadā ir 1.57 un rādītājam ir tendence pieaugt, kas nozīmē, ka šim uzņēmumam ir daudz brīvie naudas līdzekļi, aplūkojot šī uzņēmuma starpseguma likviditāti (2.52) novērojams, ka tam ir lieli debitoru parādi, autors uzskata, ka uzņēmums darbojas pārāk piesardzīgi, turot tik daudz naudas, uzņēmumam ir vairāk brīvo naudas līdzekļu kā īstermiņa saistību, uzņēmums neefektīvi izmanto savus apgrozāmos līdzekļus.

3.2.4 Aktīvu aprites rādītāju salīdzinājums ar konkurentiem un nozari

Balstoties uz veiktiem aprēķiniem, autors ir izveidojis aktīvu aprites rādītāju salīdzināšanai uzskatāmus attēlus, kas parāda katra uzņēmuma rādītāju tendences trīs pārskata periodos un parāda nozares situāciju 2013. gadā.

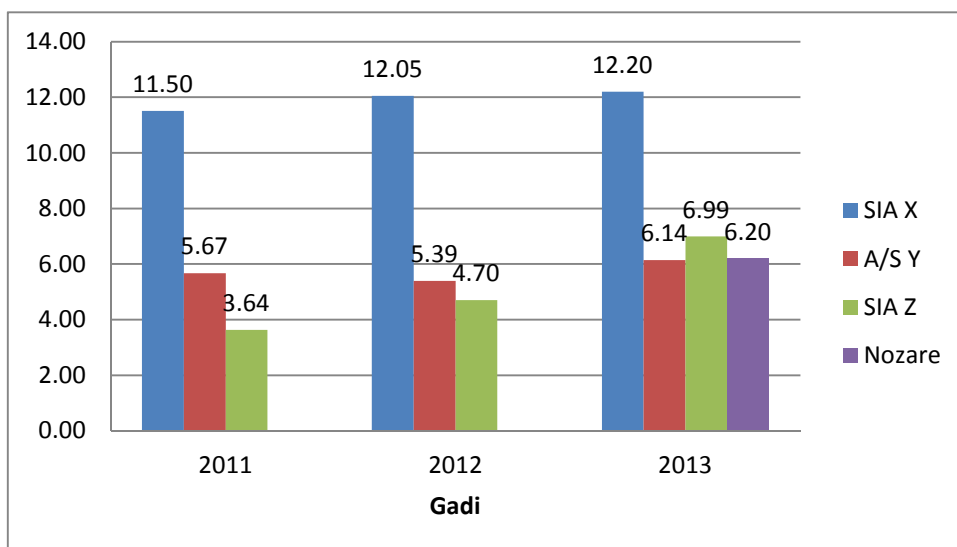

3.14. att. Visu aktīvu aprites koeficienta trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

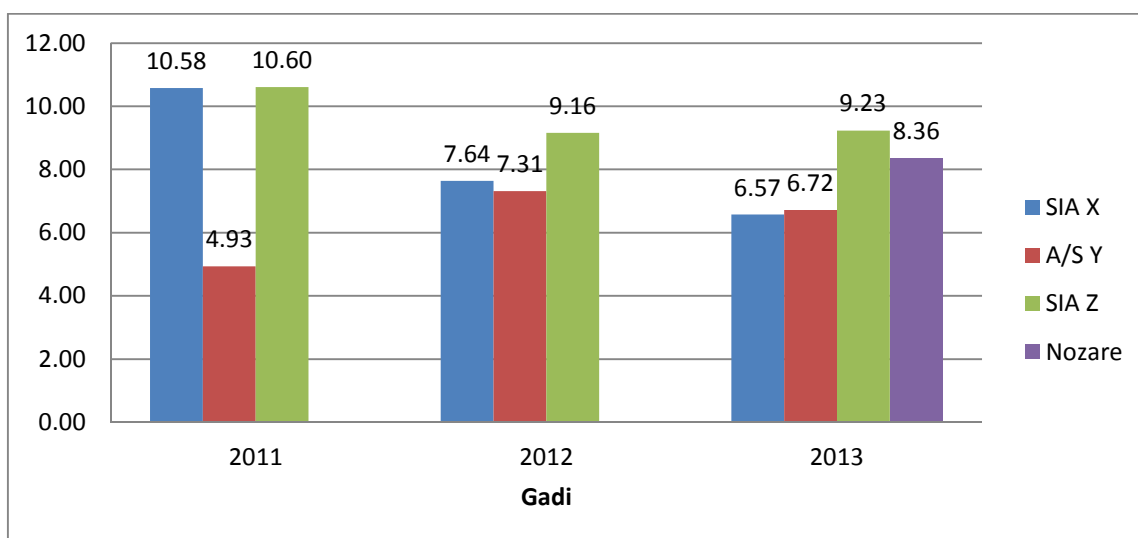
Visu aktīvu rādītājs rāda, cik ieņēmumi ir uz 1 aktīvos ieguldīto aktīvu. Spriežot pēc 3.14 attēla pētāmais uzņēmums SIA X visneefektīvāk izmanto savus aktīvus, un tie rada un uz 1 aktīvos ieguldīto latu, uzņēmumam 2013. gadā ir 57 santīmus lieli ieņēmumi, kam ir tendence palielināties. SIA Z uz 1 aktīvos ieguldīto latu 2013. gadā rada 1.20 latu lielus ieņēmumus,

abi šie uzņēmumi savus aktīvus izmanto neefektīvāk par nozari, kurā 2013. gadā katrs aktīvos ieguldītais lats rada 1.42 latu lielus ieņēmumus, savukārt aktīvus visefektīvāk izmanto konkurents A/S Y, kura 1 aktīvos ieguldītais lats 2013. gadā rada 2.02 latu lielus ieņēmumus un tiem ir tendence pieaugt.

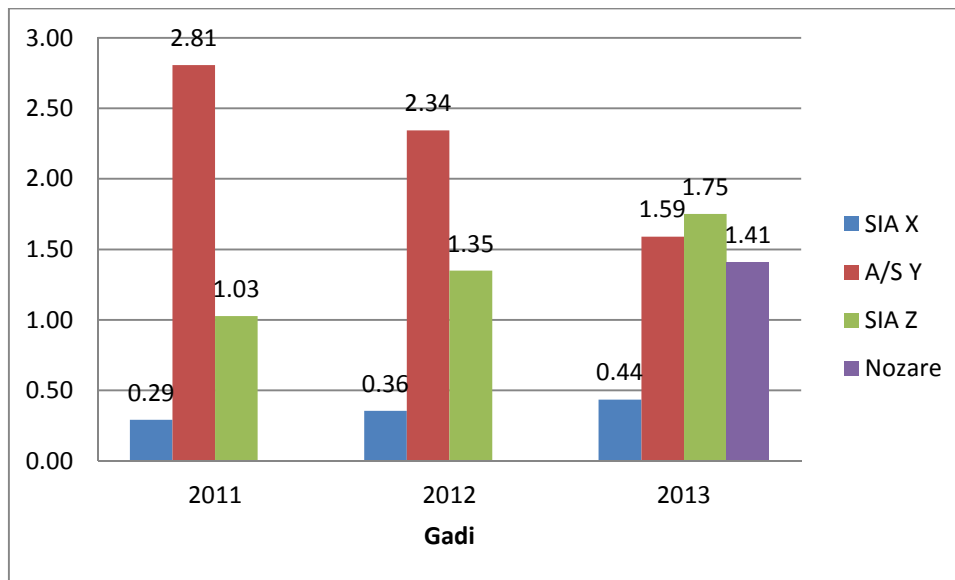

3.15. att. Krājumu aprites rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

Krājumu aprites rādītājs parāda, cik reizes aprit uzņēmuma krājumos ieguldītie līdzekļi. Spriežot pēc 3.15 attēla datiem, AS/Y aktīvi 2013. gadā aprit 6.14 reizes periodā (krājumu aprite šai uzņēmumā trīs gadu laikā ir palielinājusies), kas ir mazliet sliktāk par nozares krājumu apriti, nozarē krājumi 2013. gadā aprit 6.2 reizes periodā. SIA Z krājumi 2013. gadā aprit 6.99 reizes periodā ar tendenci pieaugt, bet visātrākā krājumu aprite ir vērtamam uzņēmumam SIA X, kura krājumi aprit 12.20 reizes periodā un ir vērojama tendence krājumu apritei pieaugt.

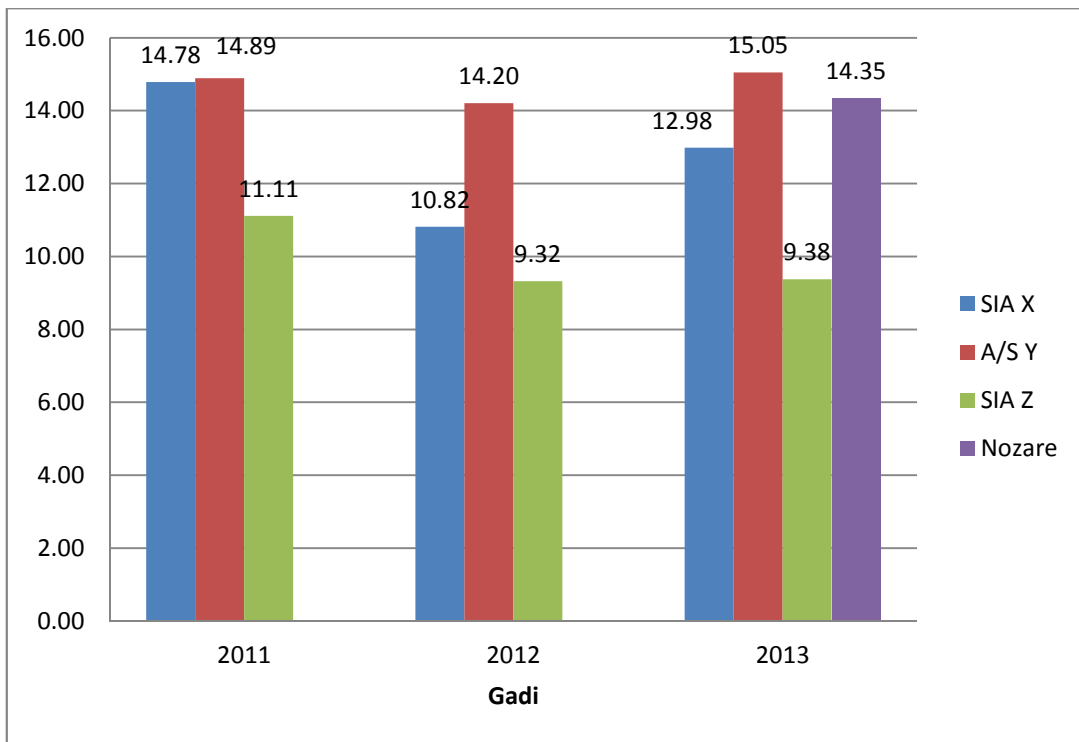
3.16. att. Debitoru parādu aprites rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

3.17. att. Parādu kreditoriem aprites rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

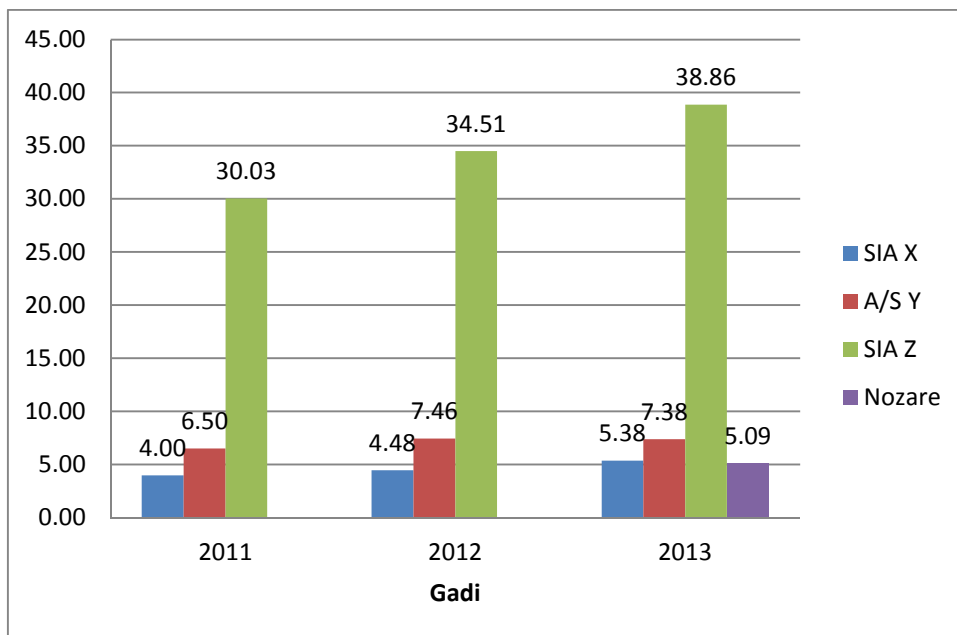
[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

Debitoru parādu un parādu kreditoriem aprites rādītāji parāda, cik reizes periodā aprit debitoru parādi un cik reizes aprit parādi kreditoriem. Diagrammā uzskatāmi atspoguļoti, katra uzņēmuma un nozares kreditoru un debitoru aprites rādītāji. Pēc 3.16 un 3.17 attēlos redzamiem datiem, var novērot, ka pētāmajam uzņēmumam SIA X debitoru parādi 2013. gadā aprit 6.57 reizes periodā un parādi kreditoriem aprit 0.44 reizes periodā, kas nozīmē, ka šim uzņēmumam debitori biežāk atmaksā naudu kā uzņēmums naudu atmaksā saviem kreditoriem, uzņēmuma debitoru parādu apritei ir tendence samazināties, bet parādu kreditoriem apritei pieaugt. AS/Y debitoru parādi 2013. gadā aprit 6.72 reizes gadā, un parādi kreditoriem aprit 1.59 reizes periodā, kas liecina, ka uzņēmuma debitori biežāk samaksā savus parādus, nekā uzņēmums maksā saviem kreditoriem. Rādītājam ir tendence samazināties. Nozarē debitoru parādi aprit 8.36 reizes, un parādi kreditoriem aprit 1.41 reizi. Arī nozarē vērojams, ka debitori parādus maksā biežāk kā uzņēmumi, kas nodarbojas ar alus ražošanu maksā saviem kreditoriem. Vislielākā debitoru parādu aprite ir uzņēmumam SIA Z, kura debitoru parādi 2013. gadā aprit 9.23 reizes periodā, arī šī uzņēmuma parādi kreditoriem aprit 1.75 reizes periodā, kas nozīmē, ka šis uzņēmums biežāk saņem naudu no debitoriem, nekā atmaksā naudu saviem kreditoriem.

3.18. att. Pircēju un pasūtītāju aprites rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

3.19. att. Parādu piegādātājiem un darbuuzņēmējiem aprites rādītāja trīs uzņēmumu un nozares salīdzinājums pa gadiem

[Autora veidots attēls, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

Pircēju un pasūtītāju parādu aprite parāda, cik reizes periodā aprit pircēju un pasūtītāju parādi, parādu piegādātājiem un darbuuzņēmējiem aprite rāda, cik reizes periodā aprit parādi piegādātājiem un darbuuzņēmējiem. 3.18 attēlā ir uzskatāmi parādīti katra uzņēmuma pircēju un pasūtītāju parādu un 3.19 attēlā parādu piegādātājiem un darbuuzņēmējiem aprites rādītāji.

SIA Z pircēju un pasūtītāju parādi 2013. gadā aprit 9.38 reizes periodā trīs gadu periodā ir vērojams rādītāja samazinājums, savukārt šī uzņēmuma parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem aprit 38.86 reizes periodā ar tendenci pieaugt, kas nozīmē, ka uzņēmums saviem kreditoriem parādu atmaksā 4.14 reizes biežāk kā tas saņem naudu no debitoriem, šāda situācija uzņēmumam ir ļoti neizdevīga un tā var būt par iemeslu uzņēmuma lielo naudas līdzekļu atlikumam, no trīs salīdzināmiem uzņēmumiem šis ir vienīgais, kam atšķiras parādu samaksas tendence, t.i., uzņēmums savus parādu atmaksā biežāk kā saņem naudu. Pētāmā uzņēmuma SIA X pircēju un pasūtītāju parādi 2013. gadā aprit 12.98 reizes periodā, trīs gadu periodā ir vērojams rādītāja samazinājums, uzņēmuma parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem aprit 5.38 reizes periodā ar tendenci pieaugt, tas nozīmē, ka uzņēmums saņem naudu no saviem pircējiem biežāk kā maksā piegādātājiem un tas nodrošina stabilu finanšu ciklu. Alus ražošanas nozarē pircēju un pasūtītāju parādi 2013. gadā aprit 14.35 reizes periodā, bet parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem 5.09 reizes, visā nozarē ir manāma tendence pircējiem atmaksāt parādu ātrāk, nekā ražotājiem maksāt saviem piegādātājiem. A/S Y pircēju un pasūtītāju parādi 2013. gadā aprit 15.05 reizes periodā, savukārt šī uzņēmuma parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem aprit 7.38 reizes periodā (trīs gadu periodā ir vērojams samazinājums), arī šim uzņēmumam ir manāma tendence saņemt naudu biežāk kā tā jāatmaksā.

3.1 tabula

Aprite rādītāju dienās salīdzinājums pa gadiem [Autora veidota tabula, izmantojot 1. - 3. un 14. – 22. pielikumu]

Rādītājs	Aprite rādītāju dienās salīdzinājums pa gadiem									
	SIA X			A/S Y			SIA Z			Nozare
Gads	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2013
Krājumu aprite dienās	32	30	30	64	68	59	100	78	52	59
Debitoru parādu aprite dienās	35	48	56	74	50	54	34	40	40	44
Pircēju un pasūtītāju parādu aprite dienās	25	34	28	25	26	24	33	39	39	25
Parādu kreditoriem aprite dienās	1252	1025	838	130	156	230	355	271	208	260
Parādu piegādātājiem un darbuņēmējiem aprite dienās	91	82	68	56	49	49	12	11	9	72
Finanšu cikls	-	-947	-752	8	-38	-117	-221	-153	60	51

Aprites rādītāji dienās precīzi parāda, cik dienās aprit krājumi, debitoru parādi, pircēju un pasūtītāju parādi, parādi kreditoriem, parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem, un tas ļauj spriest par uzņēmuma finanšu ciklu. 3.1 tabulā ir salīdzināšanai uzskatāmi attēloti uzņēmumu un nozares aprites rādītāji dienās.

Visātrākā krājumu aprite ir pētāmajam uzņēmumam SIA X, šī uzņēmuma krājumi 2013. gadā aprit 30 dienās. SIA Z krājumi aprit 52 dienās, un abu šo uzņēmumu krājumi aprit ātrāk kā nozares krājumi. Nozarē krājumi aprit 59 dienās. A/S Y krājumi aprit 59 dienās, kas ir tikpat dienās kā nozarē. Visu uzņēmumu krājumu apritei ir tendence samazināties.

Visātrākā debitoru parādu aprite 2013. gadā ir uzņēmumam SIA Z, šī uzņēmuma debitoru parādi aprit 40 dienās, kas ir ātrāk kā nozarē. Nozarē debitoru parādi aprit 44 dienās. A/S Y debitoru parādi aprit 54 dienās, pētāmā uzņēmuma SIA X debitoru parādi aprit 56 dienas, abu šo uzņēmumu debitoru parādi aprit ilgāk kā nozarē. SIA X un SIA Z debitoru parādu apritei ir tendence pieaugt, savukārt A/S Y debitoru parādu apritei ir tendence samazināties.

Visātrākā parādu kreditoriem aprite dienās 2013. gadā ir vērojama uzņēmumam SIA Z, šī uzņēmuma parādi kreditoriem aprit 208 dienās. Nozarē parādi kreditoriem aprit 260 dienās. A/S Y parādi kreditoriem aprit 230 dienā. Pētāmā uzņēmuma SIA X parādi kreditoriem aprit 838 dienās, kas ir ilgāk kā divi pārskata periodi, Gan SIA X, gan A/S Y parādi kreditoriem aprit ilgāk kā nozarē.

Ātrākā pircēju un pasūtītāju parādu aprite dienās 2013. gadā ir novērojama A/S Y, šai sabiedrībai pircēju un pasūtītāju parādi aprit 24 dienās, kas ir par 1 dienu ātrāk kā nozarē, 2013. gadā nozarē pircēju un pasūtītāju parādi aprit 25 dienās, A/S Y parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem aprit 49 dienās, savukārt nozarē 72 dienās. Pētāmā uzņēmuma SIA X pircēju un pasūtītāju parādi aprit 28 dienās, un parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem aprit 68 dienās, kas nozīmē, ka uzņēmums no saviem debitoriem naudu iekasē daudz ātrāk kā tas maksā savus parādus. Konkurenta SIA Z pircēju un pasūtītāju parādi aprit visilgāk, attiecīgi 39 dienās, interesanti, ka šis rādītājs no debitoru aprites dienās atšķiras tikai par 1 dienu, kas liecina, ka uzņēmumam gandrīz visi debitori ir pircēji un pasūtītāji, bet šī uzņēmuma parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem aprit 9 dienās, šis uzņēmums savus parādus atmaksā daudz ātrāk kā saņem naudu no saviem debitoriem.

Spriežot pēc 3.1 tabulas, pētāmajam uzņēmumam SIA X ir visnegatīvākais finanšu cikls, kas liecina, ka šim uzņēmumam nauda ienāk daudz ātrāk kā pamet uzņēmumu, savukārt SIA Z ir visgarākais finanšu cikls, un no šā uzņēmuma nauda izplūst ātrāk kā ieplūst tajā, iespējams, tādēļ, tas tur daudz brīvos naudas līdzekļus.

SECINĀJUMI

1. Pastāv dažādi finanšu analīzes rādītāji, no kuriem katrs atspoguļo dažādas uzņēmuma darbības sfēras, piemēram, maksātspēju, ražošanas efektivitāti, finansiālo stabilitāti. u.c.

2. Nav svarīgi kādā secībā tiek veikta uzņēmuma finanšu analīze, katrs finanšu analīzes veicējs var izvēlēties rēķināt finanšu rādītājus sev vēlamā secībā.

3. SIA X ir uzņēmums, kas pirmos četrus savas pastāvēšanas gadus (no 2005. līdz 2008. gadam) nenodarbojās ar ražošanu un strādāja ar zaudējumiem, bet kopš sāka ražošanu 2009. gadā, katrs pārskata periods ir noslēdzies ar peļņu, un uzņēmums ir nosedzis lielāko daļu no saviem iepriekšējo periodu zaudējumiem.

4. SIA X ir veiksmīgi darbojies un popularizējis savu zīmolu un nostiprinājis savu pozīciju Latvijas tirgū, un ir veiksmīgi darbojies un ieguvis vairākas godalgas „Latvijas alus balvā”.

5. SIA X debitoru parādi periodā no 2010. līdz 2013. gadam ir pieauguši par 245.4%, salīdzinot 2010. ar 2013. gadu. 2011. gadā debitori ir samazinājušies par 4.43%, 2012. gadā palielinājušies par 169.05%, savukārt 2013. gadā palielinājušies par 34.33%, krājumi periodā no 2010. līdz 2013. gadam ir pieauguši 173.38%. 2011. gadā krājumi ir palielinājušies par 29.86%, 2012. gadā palielinājušies par 11.81%, savukārt 2013. gadā palielinājušies par 88.29%.

6. Uzņēmums ir ieguldījis 1570000 eiro lielus līdzekļu attīstībai un ražošanas jaudu palielināšanai, lai spētu apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc savas produkcijas.

7. SIA X periodā no 2010. līdz 2013. gadam ir veiksmīgi attīstījies un nostiprinājies Latvijas tirgū, savu bilanci uzņēmums ir palielinājis par 48.18%. 2011. gadā bilances vērtība ir samazinājusies par 0.4%, 2012. gadā palielinājusies par 26.15%, savukārt 2013. gadā palielinājusies par 17.94%. Neto apgrozījums periodā no 2010. līdz 2013. gadam ir pieaudzis par 196.59%. 2011. gadā neto apgrozījums ir palielinājies par 54.99%, 2012. gadā palielinājies par 30.27%, savukārt 2013. gadā palielinājies par 46.90%. Bet tīrā peļņa periodā no 2010. līdz 2013. gadam ir pieaugusi par 809.18 %. 2011. gadā tīrā peļņa ir palielinājusies par 1967.60%, 2012. gadā palielinājusies par 45.60%, savukārt 2013. gadā samazinājusies par 69.80%.

8. Lielākā daļa no uzņēmuma aktīviem, jeb 91.76% 2010. gadā, 93.48% 2011. gadā, 87.40% 2012. gadā un 85.18% 2013. gadā sastāda pamatlīdzekļi. Uzņēmuma pašu kapitāls sastāda tikai 14.76% 2010. gadā, 31.71% 2011. gadā, 28.6% 2012. gadā un 25.93% no pasīviem 2013. gadā, līdz ar to uzņēmums ir finansiāli atkarīgs no saviem kreditoriem un darbojas finanšu riska apstākļos.

9. Salīdzinot SIA X ar diviem nozares konkurentiem periodā no 2010. līdz 2013. gadam un nozares vidējiem rādītājiem 2013. gadā, SIA X visu saistību rādītājs (0.74) ir zemāks par nozares rādītāju (0.77) un vienu no diviem konkurentiem, kam tas ir 1.14. SIA X visu saistību rādītājs ir sliktāks par abiem konkurentiem 2011. gadā (0.68) 2012. gadā (0.71) kas kopumā vērtējams negatīvi, attiecīgi arī pašu kapitāla īpatsvars kopējā kapitālā uzņēmumam ir lielāks kā nozarē un vienam no apskatītajiem konkurentiem 2013. gadā, bet parējos gados zemāks.

10. SIA X operatīvās darbības (7.17%) ir augstāka par nozares rādītāju (-5.53%) un vienu no apskatītajiem konkurentu rādītājiem (-28.07%) un realizācijas rentabilitāte (3.19%) lielāka par nozares (-6.81%) un viena konkurenta (-28.28%) 2013. gadā. SIA X 2011. gadā ierindojas otrajā vietā (13.90%) un 2012. gadā otrajā vietā (15.54%) pēc realizācijas rentabilitātes, kā arī pēc operatīvās darbības rentabilitātes SIA X ierindojas otrajā vietā no aplūkotiem uzņēmumiem (18.45% 2011. gadā un 17.18% 2012. gadā).

11. Bruto peļņas rentabilitāte 2013. gadā parāda, ka SIA X apgrozījums ietekmē bruto peļņu par 44.61%, kas ir augstāks rādītājs gan par nozares rādītāju 2013. gadā, gan abu konkurentu rādītājiem. SIA X bruto peļņas rentabilitāte katrā aplūkotajā periodā (2011. – 2013. gada) ir augstāka kā konkurentiem.

12. SIA X aktīvu rentabilitāte, pašu kapitāla rentabilitāte un kopkapitāla rentabilitāte ir augstāka par nozares rentabilitāti 2013. gadā un viena konkurenta rentabilitātes rādītājiem visos apskatītajos periodos (2011. – 2013. gads), un kopumā SIA X ir otrs rentablākais no apskatītajiem uzņēmumiem un nozares aiz SIA Z. SIA Z visi rentabilitātes rādītāji, izņemot bruto peļņas rentabilitāti ir augstāki kā SIA X visos apskatītajos periodos.

13. SIA X kopējais likviditātes rādītājs laika periodā no 2011. līdz 2013. gadam ir pieaudzis, bet ir zemāks, gan par SIA Z, gan nozares rādītāju 2013. gadā, un liecina, ka uzņēmums nespēj ar saviem apgrozāmiem līdzekļiem segt savas īstermiņa saistības, tas ir augstāks vienīgi par A/S Y rādītāju 2013. gadā, pārējos aplūkotajos periodos SIA X kopējā likviditāte ir zemākā starp aplūkotajiem uzņēmumiem. Starpseguma likviditāte norāda uz to, ka uzņēmumam nav lieli līdzekļi ieguldīti krājumos, savukārt absolūtās likviditātes rādītājs norāda uz to, ka SIA X ir ļoti lieli debitoru parādi, tie sastāda lielāko daļu no apgrozāmiem līdzekļiem.

14. SIA X ļoti ātri aprit krājumi (11.50 reizes 2011. gadā, 12.05 reizes 2012. gadā un 12.20 reizes 2013. gadā), gandrīz divas reizes ātrāk kā konkurentiem vai nozarei, kas vērtējams pozitīvi un norāda uz stabilu ražošanu un pastāvību preču noietu.

15. SIA X debitoru parādi aprit ātrāk kā parādi kreditoriem visos aplūkotajos periodos, kas vērtējams pozitīvi, bet debitoru parādu aprite katrā aplūkotajā periodā pasliktinās, un 2013. gadā SIA X uzrāda sliktāko debitoru parādu apriti no aplūkotajiem

uzņēmumiem un nozares, kas vērtējams negatīvi. Negatīvi vērtējama arī zemā parādu kreditoriem aprīte, kas katru gadu pieaug, bet 2013. gadā sasniedz tikai 0.44 reizes.

16. SIA X pircēju un pasūtītāju parādi aprit ātrāk kā uzņēmuma parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem, bet aprit ātrāk tikai par SIA Z pircēju un pasūtītāju parādiem visos aplūkotajos periodos, kas vērtējams negatīvi, parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem aprit ātrāk vienīgi par nozares rādītāju 2013. gadā.

17. No apskatītajiem uzņēmumiem un nozares, SIA X ir visnegatīvākais finanšu cikls katrā aplūkotajā periodā un līdz ar to uzņēmums spēs segt savas īstermiņa saistības ar tekošajiem ienākumiem, kas ir pretrunā kopējās likviditātes koeficientam, bet tas ir pateicoties šiem debitoru un kreditoru atmaksas periodiem.

PRIEKŠLIKUMI

1. Autors iesaka SIA X vadībai samazināt produkcijas cenu, spriežot pēc bruto peļņas rentabilitātes, tas varētu palielināt apgrozījumu, kura pieaugums palielinātu bruto peļņu par 44.61%. Autors uzskata, ka krājumu aprītes rādītājs liecina, kas tas būtu iespējams, retāk, bet lielākos apjomos, iepērkot izejvielas un materiālus, jo iepērkot lielākus apjomus var vienoties ar piegādātāju par izdevīgāku cenu.

2. SIA X vadībai vajadzētu nākotnē koncentrēties uz pašu kapitāla palielināšanu un kredītu atmaksu, finansiālās stabilitātes nostiprināšanai, ar peļņu nosedzot atlikušos iepriekšējo periodu zaudējumus un uzlabojot parādu kreditoriem atmaksas rādītāju, kas samazinās kreditoru īpatsvaru, uzņēmumam tuvākajā nākotnē nevajadzētu ņemt papildus kredītus, jo tas var pasliktināt uzņēmuma maksātspēju.

3. Līdz ar sava zīmola nostiprināšanu Latvijas tirgū un eksporta uzsākšanu uz Igauniju, uz kuru 2015. gada laikā tiek palielināts savas eksportētās produkcijas apjoms, uzņēmums varētu piedāvāt savu produkciju arī citos ārvalstu tirgos, piemēram, Lietuvā un Krievijā.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. *LR likums Gada pārskatu likums*. LR AP un ziņotājs, Nr. 44. 12.11.1992. (ar turpmākiem grozījumiem). <http://likumi.lv/doc.php?id=66461>
2. *Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.1 "Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes" pieņemšanu* <http://likumi.lv/doc.php?id=84251>
3. *MK noteikumi 481 „Noteikumi par naudas plūsmas pārskata un pašu kapitāla izmaiņu pārskata saturu un sagatavošanas kārtību”*
Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=232288>
4. *Starptautiskais grāmatvedības standarts Nr.1 Finanšu pārskatu sniegšana*
Pieejams: https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/53cb8820-3fa4-4e70-b970-68ffb569691d/IFRS%20Consolidated%20annex_lv.pdf
5. *Alus un siers – cik saražojam, eksportējam un patērējam Latvijā*. CSB S. Rieksta. Skatīts internetā 30.04.2015 Pieejams:
<http://www.csb.gov.lv/notikumi/csp-alus-un-siers-cik-sarazojam-eksportejam-un-paterejam-latvija-38979.html>
6. *Komersantu (komercsabiedrību) finansiālie rādītāji*. Centrālās statistikas pārvalde. Skatīts internetā 15.10.2014. Pieejams:
<http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/komersantu-komercsabiedribu-finansialie-raditaji-35963.html>
7. *MĀJSAIMNIECĪBAS PATĒRIŅA IZDEVUMU DETALIZĒTS SASTĀVS VIDĒJI UZ VIENU MĀJSAIMNIECĪBAS LOCEKLI GADĀ (eiro)*. Centrālās statistikas pārvalde. Skatīts internetā: 0.04.15 Pieejams:
http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__mb/MB0150_euro.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0
8. **Andruškēviča J.** Ieņēmumu un izdevumu klasifikācijas problēmas gada pārskata sagatavošanā. Skatīts internetā 6.05.15 Pieejams:
http://www.auditadvice.lv/files/be02_andrushkevichlat.pdf
9. **Dūdele A. Korsaka T.** Finanšu vadības pamati. Banku augstskola. Rīga. 2001. 99 lpp
10. **Jaunzeme J.** Starptautiskie finanšu pārskatu standarti. Ventspils augstskola. 2013. 150 lpp
11. **Kālis I.** Finanšu menedžments. Latvijas Universitāte. 2004. 190 lpp
12. **Korsaka T., Raņķevica V.** Ievads grāmatvedībā, Rīga, Latvijas komercbanku asociācija Konsultāciju un mācību centrs, 2006., 266 lpp
13. **Lībermanis G.** Peļņa un konkurence. Kamene. Rīga 2003. 229 lpp

14. **Melville A.** International Financial reporting. Harlow. Pearson education limited. 2008. 476 p
15. **O'Regan** Financial information analysis. Second edition. John wiley & sons. West Sussex. 2006. 595 p
16. **Pankovska E.** Latvijā tiek lobēta alus nozare. Skatīts internetā: 30.04.15. Pieejams: <http://www.db.lv/tirdznieciba/ladria-latvija-tiek-lobeta-alus-nozare-395166>
17. **Rurāne M.** Finanšu pārvaldība. Latvijas izglītības fonds. Rīga. 2007. 281 lpp
18. **Rūrāne M.** Finanšu menedžments. Rīga, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 384 lpp
19. **Rurāne M.** Uzņēmuma finanses. Biroja sērija. Rīga. 2007. 266 lpp
20. **Saksonova S.** Finanšu Informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā,
21. **Saksonova S.** Managerial Accounting (Cost accounting and cash planning) for decision making. University of Latvia. 2010. 143 p
22. **Šneidere R.** Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai. Lietišķās informācijas dienests. Rīga. 2009. 225 lpp
23. **Ковалев в.в.** финансовый анализ методы и процедуры. Финансы и статистика. Москва. 2002. 559С.
24. **Савицкая Г.В.** Анализ хозяйственной деятельности предприятия :учебник. Москва: ИНФРА-М, 2004. 329 стр
25. *Alkohola aprite.* Valsts ieņēmumu dienests. Skatīts internetā 30.04.15. pieejams:
<https://vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=402&hl=1&IzveleId=1551&periodsId=6762>
26. *Alus nozare aicina atbildīgi paaugstināt akcīzes nodokli alkoholiskajiem dzērieniem.* Skatīts internetā 30.04.15. Pieejams: <http://www.la.lv/alus-nozare-aicina-atbildigi-paaugstinat-akcizes-nodokli-alkoholiskajiem-dzerieniem/>
27. *Dzērienu ražošana.* Skatīts internetā 25.05.15. Pieejams: <http://89.111.16.48/lbgpp/2014/raksti/1000000440271#/>
28. *Finanšu rādītāju analīze.* Vienotie interneta dati. Skatīts internetā 20.04.15. Pieejams: <http://www.vid.lv/lv/uznemejiem/Formulas>
29. *InvestopediaUS,ADivisionofValueClick,Inc.,* Skatīts internetā 23.04.15 Pieejams: http://www.investopedia.com/terms/v/vertical_analysis.asp
30. *SIA „X”, A/S „Y”, SIA „Z” Gada pārskati.* Pieejami: Lursoft.lv

31. *A/S „Y” mājaslapa*
32. *SIA „X” mājaslapa*
33. *SIA „Z” mājaslapa*

PIELIKUMI

1. pielikums

SIA „X” bilances aktīvs no 2009. gada līdz 2013. gadam, latos

Rādītājs	2009	2010	2011	2012	2013
1. Attīstības izmaksas	8063	5375	2688	0	469
2. Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un līdzīgas tiesības	1157	1396	1401	1639	3676
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	9220	6771	4089	1639	4145
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	1314262	1263550	1261893	1223298	1395810
2. Iekārtas un mašīnas	755066	698875	784340	753291	1122177
3. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	27064	41481	47292	73144	160998
4. Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	0	5501	3942	424169	68946
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	0	57855	0	0	95545
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	2096392	2067262	2097467	2473902	2843476
2. Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem	0	0	0	0	57705
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ	0	0	0	0	57705
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	2105612	2074033	2101556	2475541	2905326
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	13424	31612	37729	31418	45771
2. Nepabeigtie ražojumi	2909	1886	5606	6653	12675
3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	7728	3009	6012	10736	39332
5. Avansa maksājumi par precēm	0	1494	0	6368	6109
I. KRĀJUMI KOPĀ	24061	38001	49347	55175	103887
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	41302	64127	59728	160732	109168
2. Radniecīgo uzņēmumu parādi	0	0	0	0	175839
4. Citi debitori	14241	13019	17301	65407	18541
6. Īstermiņa aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai	47888	10772	6936	0	0
7. Nākamo periodu izmaksas	3630	185	600	1386	2090
8. Uzkrātie ieņēmumi	0	386	0	0	0
III. DEBITORI KOPĀ	107061	88489	84565	227525	305638
V. NAUDA (KOPĀ)	4769	52369	8322	72408	23496
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	135891	178859	142234	355108	433021
AKTĪVA BILANCE	2241503	2252892	2243790	2830649	3338347

SIA „X” bilances pasīvs no 2009. gada līdz 2013. gadam, latos

Rādītājs	2009	2010	2011	2012	2013
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	730000	730000	981600	981600	981600
b) rezerves pašu akcijām vai daļām;	87174	87174	87174	0	0
4. REZERVES KOPĀ	87174	87174	87174	0	0
5. Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	-359325	-490729	-484574	-357313	-172027
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	-131404	6155	127261	185286	55960
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	326445	332600	711461	809573	865533
3. Citi uzkrājumi	0	0	5292	13409	24192
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	0	0	5292	13409	24192
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	364296	299493	298527	429236	642969
4. Citi aizņēmumi	562895	496113	191518	138526	96900
8. Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	82792	0	0	412400	310494
12. Nākamo periodu ieņēmumi	588204	588204	576122	562249	678749
Atliktā nodokļa saistības	0	0	5770	0	17658
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	1598187	1383810	1071937	1542411	1746770
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	14140	70667	72916	143208	258307
4. Citi aizņēmumi	156856	224834	193185	52991	58251
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	53206	132868	118625	162622	198276
8. Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	0	0	0	0	73161
10. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	5394	56537	20552	19776	30985
11. Pārējie kreditori	5968	7157	17293	23993	27476
12. Nākamo periodu ieņēmumi	80707	40354	26218	27663	45138
15. Uzkrātās saistības	600	4065	6311	35003	10258
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	316871	536482	455100	465256	701852
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	1915058	1920292	1527037	2007667	2448622
PASĪVA BILANCE	2241503	2252892	2243790	2830649	3338347

SIA „X” peļņas vai zaudējumu aprēķins no 2009. gada līdz 2013. gadam, latos

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1. Neto apgrozījums	590608	915356	1192461	1751693
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	400109	502358	629607	970276
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	190499	412998	562854	781417
4. Pārdošanas izmaksas	140517	219344	288926	560165
5. Administrācijas izmaksas	31050	42467	92129	134487
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	41704	28265	28412	45756
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	20129	10614	5487	8427
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	0	0	100	1514
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	33847	35507	24777	50587
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	6660	133331	180047	75021

3. pielikuma turpinājums

**Turpinājums SIA „X” peļņas vai zaudējumu aprēķins no 2009. gada līdz 2013. gadam,
latos**

15.Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	6660	133331	180047	75021
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	0	-5770	5770	-17658
17.Pārējie nodokļi	505	300	531	1403
19.Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	6155	127261	185286	55960

4. pielikums

SIA „X”bilances aktīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

Aktīvs	Gadi				Izmaiņas %			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
1.Attīstības izmaksas	5375	2688	0	469	-49.99	-100.00	100.00	-91.27
2.Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un līdzīgas tiesības	1396	1401	1639	3676	0.36	16.99	124.28	163.32
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	6771	4089	1639	4145	-39.61	-59.92	152.90	-38.78
1.Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	1263550	1261893	1223298	1395810	-0.13	-3.06	14.10	10.47
2.Iekārtas un mašīnas	698875	784340	753291	1122177	12.23	-3.96	48.97	60.57
3.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	41481	47292	73144	160998	14.01	54.66	120.11	288.12
4.Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	5501	3942	424169	68946	-28.34	10660.25	-83.75	1153.34
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	57855	0	0	95545	-100.00	0.00	100.00	65.15
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	2067262	2097467	2473902	2843476	1.46	17.95	14.94	37.55
2.Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem	0	0	0	57705	0.00	0.00	100.00	100.00
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ	0	0	0	57705	0.00	0.00	100.00	100.00
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	2074033	2101556	2475541	2905326	1.33	17.80	17.36	40.08
1.Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	31612	37729	31418	45771	19.35	-16.73	45.68	44.79
2.Nepabeigtie ražojumi	1886	5606	6653	12675	197.24	18.68	90.52	572.06
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	3009	6012	10736	39332	99.80	78.58	266.36	1207.15

4. pielikuma turpinājums

Turpinājums SIA „X”bilances aktīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

5.Avansa maksājumi par precēm	1494	0	6368	6109	-100.00	100.00	-4.07	308.90
I. KRĀJUMI KOPĀ	38001	49347	55175	103887	29.86	11.81	88.29	173.38
1.Pircēju un pasūtītāju parādi	64127	59728	160732	109168	-6.86	169.11	-32.08	70.24
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi			0	175839	0.00	0.00	100.00	100.00
4.Citi debitori	13019	17301	65407	18541	32.89	278.05	-71.65	42.41
6.Īstermiņa aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai	10772	6936	0	0	-35.61	-100.00	0.00	-100.00
7.Nākamo periodu izmaksas	185	600	1386	2090	224.32	131.00	50.79	1029.73
8.Uzkrātie ieņēmumi	386	0	0	0	-100.00	0.00	0.00	-100.00
III. DEBITORI KOPĀ	88489	84565	227525	305638	-4.43	169.05	34.33	245.40
V. NAUDA (KOPĀ)	52369	8322	72408	23496	-84.11	770.08	-67.55	-55.13
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	178859	142234	355108	433021	-20.48	149.66	21.94	142.10
AKTĪVA BILANCE	2252892	2243790	2830649	3338347	-0.40	26.15	17.94	48.18

5. pielikums

SIA „X”bilances pasīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

Pasīvs	Gadi				Izmaiņas %			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	730000	981600	981600	981600	34.47	0.00	0.00	34.47
b) rezerves pašu akcijām vai daļām;	87174	87174	0	0	0.00	-100.00	0.00	-100.00
4. REZERVES KOPĀ	87174	87174	0	0	0.00	-100.00	0.00	-100.00
5. Nesadalītā peļņa:								
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	-490729	-484574	-357313	-172027	-1.25	-26.26	-51.86	-64.94
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	6155	127261	185286	55960	1967.60	45.60	-69.80	809.18
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	332600	711461	809573	865533	113.91	13.79	6.91	160.23
3.Citi uzkrājumi	0	5292	13409	24192	100.00	153.38	80.42	457.14
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	0	5292	13409	24192	100.00	153.38	80.42	457.14
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	299493	298527	429236	642969	-0.32	43.78	49.79	114.69
4. Citi aizņēmumi	496113	191518	138526	96900	-61.40	-27.67	-30.05	-80.47

8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	0	0	412400	310494	0.00	0.00	-24.71	75.29
----------------------------------	---	---	--------	--------	------	------	--------	-------

5. pielikuma turpinājums

Turpinājums SIA „X”bilances pasīva dinamika, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta

tabula

12.Nākamo periodu ieņēmumi	588204	576122	562249	678749	-2.05	-2.41	20.72	15.39
Atliktā nodokļa saistības	0	5770	0	17658	100.00	-100.00	100.00	306.03
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	1383810	1071937	1542411	1746770	-22.54	43.89	13.25	26.23
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	70667	72916	143208	258307	3.18	96.40	80.37	265.53
4.Citi aizņēmumi	224834	193185	52991	58251	-14.08	-72.57	9.93	-74.09
6.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	132868	118625	162622	198276	-10.72	37.09	21.92	49.23
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	0	0	0	73161	0.00	0.00	100.00	100.00
10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	56537	20552	19776	30985	-63.65	-3.78	56.68	-45.20
11.Pārējie kreditori	7157	17293	23993	27476	141.62	38.74	14.52	283.90
12.Nākamo periodu ieņēmumi	40354	26218	27663	45138	-35.03	5.51	63.17	11.86
15.Uzkrātās saistības	4065	6311	35003	10258	55.25	454.63	-70.69	152.35
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	536482	455100	465256	701852	-15.17	2.23	50.85	30.82
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	1920292	1527037	2007667	2448622	-20.48	31.47	21.96	27.51
PASĪVA BILANCE	2252892	2243790	2830649	3338347	-0.40	26.15	17.94	48.18

6. pielikums

SIA „X”bilances aktīva struktūra, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

Aktīvs	Gadi				Izmaiņas % punkti			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
1.Attīstības izmaksas	0.24	0.12	0.00	0.01	-0.12	-0.12	0.01	-0.23
2.Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un līdzīgas tiesības	0.06	0.06	0.06	0.11	0.00	0.00	0.05	0.05
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	0.30	0.18	0.06	0.12	-0.12	-0.12	0.06	-0.18
1.Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	56.09	56.24	43.22	41.81	0.15	-	-1.41	-14.28

2.lekārtas un mašīnas	31.02	34.96	26.61	33.61	3.94	-8.35	7.00	2.59
-----------------------	-------	-------	-------	-------	------	-------	------	------

6. pielikuma turpinājums

Turpinājums SIA „X”bilances aktīva struktūra, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

3.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	1.84	2.11	2.58	4.82	0.27	0.47	2.24	2.98
4.Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	0.24	0.18	14.98	2.07	-0.06	14.80	-12.91	1.83
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	2.57	0.00	0.00	2.86	-2.57	0.00	2.86	0.29
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	91.76	93.48	87.40	85.18	1.72	-6.08	-2.22	-6.58
2.Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem	0.00	0.00	0.00	1.73	0.00	0.00	1.73	1.73
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ	0.00	0.00	0.00	1.73	0.00	0.00	1.73	1.73
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	92.06	93.66	87.45	87.03	1.60	-6.21	-0.42	-5.03
1.Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	1.40	1.68	1.11	1.37	0.28	-0.57	0.26	-0.03
2.Nepabeigtie ražojumi	0.08	0.25	0.24	0.38	0.17	-0.01	0.14	0.30
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	0.13	0.27	0.38	1.18	0.14	0.11	0.80	1.05
5.Avansa maksājumi par precēm	0.07	0.00	0.22	0.18	-0.07	0.22	-0.04	0.11
I. KRĀJUMI KOPĀ	1.69	2.20	1.95	3.11	0.51	-0.25	1.16	1.42
1.Pircēju un pasūtītāju parādi	2.85	2.66	5.68	3.27	-0.19	3.02	-2.41	0.42
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi	0.00	0.00	0.00	5.27	0.00	0.00	5.27	5.27
4.Citi debitori	0.58	0.77	2.31	0.56	0.19	1.54	-1.75	-0.02
6.Īstermiņa aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai	0.48	0.31	0.00	0.00	-0.17	-0.31	0.00	-0.48
7.Nākamo periodu izmaksas	0.01	0.03	0.05	0.06	0.02	0.02	0.01	0.05
8.Uzkrātie ieņēmumi	0.02	0.00	0.00	0.00	-0.02	0.00	0.00	-0.02
III. DEBITORI KOPĀ	3.93	3.77	8.04	9.16	-0.16	4.27	1.12	5.23
V. NAUDA (KOPĀ)	2.32	0.37	2.56	0.70	-1.95	2.19	-1.86	-1.62
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	7.94	6.34	12.55	12.97	-1.60	6.21	0.42	5.03
AKTĪVA BILANCE	100.00	100.00	100.00	100.00				

SIA „X”bilances pasīva struktūra, %, no 2010. līdz 2013. gadam detalizēta tabula

Pasīvs	Gadi				Izmaiņas % punkti			
	2010	2011	2012	2013	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2013/ 2010
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	32.40	43.75	34.68	29.40	11.35	-9.07	-5.28	-3.00
b) rezerves pašu akcijām vai daļām;	3.87	3.89	0.00	0.00	0.02	-3.89	0.00	-3.87
4. REZERVES KOPĀ	3.87	3.89	0.00	0.00	0.02	-3.89	0.00	-3.87
5.Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	-21.78	-21.60	-12.62	-5.15	0.18	8.98	7.47	16.63
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	0.27	5.67	6.55	1.68	5.40	0.88	-4.87	1.41
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	14.76	31.71	28.60	25.93	16.95	-3.11	-2.67	11.17
3.Citi uzkrājumi	0.00	0.24	0.47	0.72	0.24	0.23	0.25	0.72
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	0.00	0.24	0.47	0.72	0.24	0.23	0.25	0.72
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	13.29	13.30	15.16	19.26	0.01	1.86	4.10	5.97
4.Citi aizņēmumi	22.02	8.54	4.89	2.90	-13.48	-3.65	-1.99	-19.12
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	0.00	0.00	14.57	9.30	0.00	14.57	-5.27	9.30
12.Nākamo periodu ieņēmumi	26.11	25.68	19.86	20.33	-0.43	-5.82	0.47	-5.78
Atliktā nodokļa saistības	0.00	0.26	0.00	0.53	0.26	-0.26	0.53	0.53
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	61.42	47.77	54.49	52.32	-13.65	6.72	-2.17	-9.10
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	3.14	3.25	5.06	7.74	0.11	1.81	2.68	4.60
4.Citi aizņēmumi	9.98	8.61	1.87	1.74	-1.37	-6.74	-0.13	-8.24
6.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	5.90	5.29	5.75	5.94	-0.61	0.46	0.19	0.04
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	0.00	0.00	0.00	2.19	0.00	0.00	2.19	2.19
10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	2.51	0.92	0.70	0.93	-1.59	-0.22	0.23	-1.58
11.Pārējie kreditori	0.32	0.77	0.85	0.82	0.45	0.08	-0.03	0.50
12.Nākamo periodu ieņēmumi	1.79	1.17	0.98	1.35	-0.62	-0.19	0.37	-0.44
15.Uzkrātās saistības	0.18	0.28	1.24	0.31	0.10	0.96	-0.93	0.13
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	23.81	20.28	16.44	21.02	-3.53	-3.84	4.58	-2.79
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	85.24	68.06	70.93	73.35	-17.18	2.87	2.42	-11.89
PASĪVA BILANCE	100.00	100.00	100.00	100.00				

Ar tiešo metodi sagatavota naudas plūsmas pārskata shēma

I. Pamatdarbības naudas plūsma

1. Ieņēmumi no preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas.
2. Maksājumi piegādātājiem, darbiniekiem, pārējiem pamatdarbības izdevumiem.
3. Pārējās uzņēmuma pamatdarbības ieņēmumi vai izdevumi.
4. Bruto pamatdarbības naudas plūsma.
5. Izdevumi procentu maksājumiem.
6. Izdevumi uzņēmumu ienākuma nodokļa maksājumiem.
7. Naudas plūsma pirms ārkārtas posteņiem.
8. Naudas plūsma no ārkārtas posteņiem.
9. Pamatdarbības neto naudas plūsma.

II. Ieguldīšanas darbības naudas plūsma

1. Radniecīgo vai asociēto uzņēmumu akciju vai daļu iegāde.
2. Ieņēmumi no radniecīgo vai asociēto uzņēmumu akciju vai daļu atsavināšanas.
3. Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu iegāde.
4. Ieņēmumi no pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu pārdošanas.
5. Izsniegtie aizdevumi.
6. Ieņēmumi no aizdevumu atmaksas.
7. Saņemtie procenti.
8. Saņemtās dividendes.
9. Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma.

III. Finansēšanas darbības naudas plūsma

1. Ieņēmumi no akciju un obligāciju emisijas vai kapitāla līdzdalības daļu ieguldījumiem.
2. Saņemtie aizņēmumi.
3. Saņemtās subsīdijas, dotācijas, dāvinājumi vai ziedojumi.
4. Izdevumi aizņēmumu atmaksāšanai.
5. Izdevumi nomāta pamatlīdzekļa izpirkumam.
6. Izmaksātās dividendes.
7. Finansēšanas darbības neto naudas plūsma.

IV. Ārvalstu valūtu kursu svārstību rezultāts

V. Naudas un tās ekvivalentu neto pieaugums vai samazinājums

VI. Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada sākumā

VII. Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada beigās¹

9.pielikums

Ar netiešo metodi sagatavota naudas plūsmas pārskata shēma

I. Pamatdarbības naudas plūsma

1. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.

Korekcijas:

- a) pamatlīdzekļu nolietojums;
- b) nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījumi;
- c) uzkrājumu veidošana (izņemot uzkrājumus nedrošiem parādiem);
- d) peļņa vai zaudējumi no ārvalstu valūtas kursu svārstībām;
- e) ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos;
- f) ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus;
- g) pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi;
- h) ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana;
- i) procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.

2. Peļņa vai zaudējumi pirms apgrozāmo līdzekļu un īstermiņa saistību atlikumu izmaiņu ietekmes korekcijām.

Korekcijas:

- a) debitoru parādu atlikumu pieaugums vai samazinājums;
- b) krājumu atlikumu pieaugums vai samazinājums;
- c) piegādātājiem, darbuzņēmējiem un pārējiem kreditoriem maksājamo parādu atlikumu pieaugums vai samazinājums.

3. Bruto pamatdarbības naudas plūsma.

4. Izdevumi procentu maksājumiem.

5. Izdevumi uzņēmumu ienākuma nodokļa maksājumiem.

6. Naudas plūsma pirms ārkārtas posteņiem.

7. Naudas plūsma no ārkārtas posteņiem.

8. Pamatdarbības neto naudas plūsma.

II. Ieguldīšanas darbības naudas plūsma

1. Radniecīgo vai asociēto uzņēmumu akciju vai daļu iegāde.

2. Ieņēmumi no radniecīgo vai asociēto uzņēmumu akciju vai daļu atsavināšanas.

3. Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu iegāde.

4. Ieņēmumi no pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu pārdošanas.

---

¹ MK noteikumi 481

5. Izsniegtie aizdevumi.
6. Ieņēmumi no aizdevumu atmaksas.
7. Saņemtie procenti.
8. Saņemtās dividendes.
9. Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma.
- III. Finansēšanas darbības naudas plūsma
  1. Ieņēmumi no akciju un obligāciju emisijas vai kapitāla līdzdalības daļu ieguldījumiem.
  2. Saņemtie aizņēmumi.
  3. Saņemtās subsīdijas, dotācijas, dāvinājumi vai ziedojumi.
  4. Izdevumi aizņēmumu atmaksāšanai.
  5. Izdevumi nomāta pamatlīdzekļa izpirkumam.
  6. Izmaksātās dividendes.
  7. Finansēšanas darbības neto naudas plūsma.
- IV. Ārvalstu valūtu kursu svārstību rezultāts
- V. Pārskata gada neto naudas plūsma
- VI. Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada sākumā
- VII. Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada beigās¹

10. pielikums

„Peļņas un zaudējumu aprēķina shēma vertikālā formā (klasificēta pēc perioda izmaksu metodes)

1. Neto apgrozījums.
2. Gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas.
3. Uz pašu ilgtermiņa ieguldījumiem attiecinātās (kapitalizētās) izmaksas.
4. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.
5. Materiālu izmaksas:
  - a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksas;
  - b) pārējās ārējās izmaksas.
6. Personāla izmaksas:
  - a) atlīdzība par darbu;
  - b) pensijas no sabiedrības līdzekļiem;
  - c) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
  - d) pārējās sociālās nodrošināšanas izmaksas.
7. Līdzekļu un vērtību norakstīšana:

---

¹ MK noteikumi 481

- a) pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana;
- b) apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstīšana virs normālajiem norakstījumiem.
- 8. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.
- 9. Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos.
- 10. Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus.
- 11. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi.
- 12. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana.
- 13. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.
- 14. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.
- 15. Ārkārtas ieņēmumi.
- 16. Ārkārtas izmaksas.
- 17. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem.
- 18. Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu.
- 19. Pārējie nodokļi.
- 20. Pārskata gada peļņa vai zaudējumi.

11. pielikums

Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēma vertikālā formā (klasificēta pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

- 1. Neto apgrozījums.
- 2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.
- 3. Bruto peļņa vai zaudējumi.
- 4. Pārdošanas izmaksas.
- 5. Administrācijas izmaksas.
- 6. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.
- 7. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.
- 8. Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos.
- 9. Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus.
- 10. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi.
- 11. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana.
- 12. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.
- 13. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.
- 14. Ārkārtas ieņēmumi.
- 15. Ārkārtas izmaksas.
- 16. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem.
- 17. Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu.

18. Pārējie nodokļi.

19. Pārskata gada peļņa vai zaudējumi.

12. pielikums

Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēma kontu formā (klasificēta pēc perioda izmaksu metodes)

Izmaksas:

1. Gatavās produkcijas izstrādājumu un nepabeigto ražojumu krājumu samazināšanās.

2. Materiālu izmaksas:

a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksas;

b) pārējās ārējās izmaksas.

3. Personāla izmaksas:

a) atlīdzība par darbu;

b) pensijas no sabiedrības līdzekļiem;

c) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;

d) pārējās sociālās nodrošināšanas izmaksas.

4. Līdzekļu vērtību norakstīšana:

a) pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana;

b) apgrozāmo līdzekļu vērtības norakstīšana virs normālajiem norakstījumiem.

5. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.

6. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana.

7. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.

8. Peļņa pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.

9. Ārkārtas izmaksas.

10. Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu.

11. Pārējie nodokļi.

12. Pārskata gada peļņa.

Ieņēmumi:

1. Neto apgrozījums.

2. Gatavās produkcijas izstrādājumu un nepabeigto ražojumu krājumu palielinājums.

3. Uz pašu ilgtermiņa ieguldījumiem attiecinātās (kapitalizētās) izmaksas.

4. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

5. Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos.

6. Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus.

7. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi.

8. Zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.

9. Ārkārtas ieņēmumi.
10. Pārskata gada zaudējumi.

13. pielikums

Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēma kontu formā (klasificēta pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

Izmaksas:

1. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.
2. Pārdošanas izmaksas.
3. Administrācijas izmaksas.
4. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.
5. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana.
6. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.
7. Peļņa pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.
8. Ārkārtas izmaksas.
9. Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu.
10. Pārējie nodokļi.
11. Pārskata gada peļņa.

Ieņēmumi:

1. Neto apgrozījums.
2. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.
3. Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos.
4. Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus.
5. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi.
6. Zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem.
7. Ārkārtas ieņēmumi.
8. Pārskata gada zaudējumi.”¹

14. pielikums

A/S „Y” 2010. – 2013. gada bilances aktīvs

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1.Attīstības izmaksas	11562	8242	5257	2312
2.Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un līdzīgas tiesības	948785	901738	854691	807643
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	960347	909980	859948	809955
1.Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	1702675	1949036	1937130	1860546

¹ LR likums Gada pārskatu likums 1.01.93

2.Iekārtas un mašīnas	4529765	4348566	5087245	923080
4.Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	6212	567177	76597	771268
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	6238652	6864779	7100972	3554894
3.Līdzdalība saistīto (asociēto) uzņēmumu kapitālā	2500	2500	2500	2500
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ	2500	2500	2500	2500
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	7201499	7777259	7963420	4367349
1.Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	1841968	1844928	2081214	966784
2.Nepabeigtie ražojumi	177696	217634	161562	60780
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	807568	717196	887091	716737
Pārdošanai turēti pamatlīdzekļi	0	0	0	20412
I. KRĀJUMI KOPĀ	2827232	2779758	3129867	1764713
1.Pircēju un pasūtītāju parādi	1730095	2010634	1594514	1800701
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi	4769751	410045	693251	1240195
4.Citi debitori	850119	699470	905648	790546
7.Nākamo periodu izmaksas	461546	356666	333417	250120
III. DEBITORI KOPĀ	7811511	3476815	3526830	4081562
V. NAUDA (KOPĀ)	420146	207899	114130	366583
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	11058889	6464472	6770827	6212858
AKTĪVA BILANCE	18260388	14241731	14734247	10580207

15. pielikums

A/S „Y” 2010. – 2013. gada bilances pasīvs

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	7500000	7500000	7500000	7500000
5.Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	2588024	1869024	1054145	-1743451
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	1107958	-814879	-2797596	-7225276
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	11195982	8554145	5756549	-1468727
3.Citi uzkrājumi	917852	512425	552758	1556739
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	917852	512425	552758	1556739
12.Nākamo periodu ieņēmumi	0	33878	215751	0
Atliktā nodokļa saistības	294177	227314	0	0
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	294177	261192	215751	0
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	0	196805	0	0
5.No pircējiem saņemtie avansi	90770	88511	147335	186132
6.Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	2496056	2393462	1880350	2195619
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	2390658	1189681	5822687	6969892
10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	710789	859671	186641	751015
11.Pārējie kreditori	144106	177195	141204	382537
12.Nākamo periodu ieņēmumi	0	0	23972	0
14.Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes	19998	8644	7000	7000
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	5852377	4913969	8209189	10492195
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	6146554	5175161	8424940	10492195
PASĪVA BILANCE	18260388	14241731	14734247	10580207

16. pielikums

A/S „Y” 2010. – 2013. gada peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1. Neto apgrozījums	25487988	27841556	25604543	25548180
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	11843033	15887491	15938663	15035846
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	13644955	11954065	9665880	10512334
4. Pārdošanas izmaksas	9676834	10342171	9694641	9395182
5. Administrācijas izmaksas	2562921	2457577	2967678	2823245
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	1884	27827	40407	27047
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	46602	57573	51879	5492128
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	30085	20668	6378	0
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	102849	26981	23377	54102
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	1287718	-881742	-3024910	-7225276
15. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1287718	-881742	-3024910	-7225276
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	113159	0	0	0
Atliktais uzņēmumu ienākuma nodoklis	-66601	66863	227314	0
19. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	1107958	-814879	-2797596	-7225276

17. pielikums

SIA Z 2010. – 2013. gada bilances aktīvs

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	416415	396846	429665	407161
2. Iekārtas un mašīnas	129083	47915	65123	117439
3. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	14216	31895	25325	30941
4. Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	0	56121	29471	0
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	0	0	0	31247
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	559714	532777	549584	586788
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	559714	532777	549584	586788
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	95878	91647	34750	37874
2. Nepabeigtie ražojumi	45585	49603	54616	59495
3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	14810	16362	16263	10347
5. Avansa maksājumi par precēm	958	26389	1903	966
I. KRĀJUMI KOPĀ	157231	184001	107532	108682
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	62852	94076	123420	126320
Citi debitori	3837	6	0	0
7. Nākamo periodu izmaksas	2260	1402	2305	1694
III. DEBITORI KOPĀ	68949	95484	125725	128014
V. NAUDA (KOPĀ)	13370	30319	128334	212617
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	239550	309804	361591	449313

AKTĪVA BILANCE	799264	842581	911175	1036101
----------------	--------	--------	--------	---------

18. pielikums

SIA Z 2010. – 2013. gada bilances pasīvs

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	350000	350000	350000	350000
5.Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	-209270	-207204	-65170	38462
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	2066	142034	159631	242359
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	142796	284830	444461	630821
3.Citi uzkrājumi	2091	3789	4124	5009
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	2091	3789	4124	5009
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	367049	325020	277106	232016
4.Citi aizņēmumi	198071	128021	47281	7843
14. Atliktā nodokļa saistības	0	0	34999	25148
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	565120	453041	359386	265007
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	42185	45419	43658	43049
4.Citi aizņēmumi	11855	3883	2862	0
6.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	21062	20251	19469	19416
10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	2550	19175	22476	57322
11.Pārējie kreditori	8517	4078	6954	7010
15.Uzkrātās saistības	3088	8115	7785	8467
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	89257	100921	103204	135264
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	654377	553962	462590	400271
PASĪVA BILANCE	799264	842581	911175	1036101

19. pielikums

SIA Z 2010 – 2013. gada bilances peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītājs	2010	2011	2012	2013
1.Neto apgrozījums	479430	871745	1013477	1170988
2.Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	376225	620363	685365	755558
3.Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	103205	251382	328112	415430
4.Pārdošanas izmaksas	34219	52924	82465	101121
5.Administrācijas izmaksas	33760	23125	21528	28245
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	1404	1414	7808	10226
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	15273	14829	16514	15423
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	5	2	0	0
11.Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	18207	18914	14876	11173
12.Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	3155	143006	200537	269694
15.Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	3155	143006	200537	269694
16.Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu			4738	36030
Atliktais uzņēmumu ienākuma nodoklis			-34999	9851
17.Pārējie nodokļi	1089	972	1169	1156
19.Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	2066	142034	159631	242359

Alus ražošanas nozares 2013. gada bilances aktīvi

Bilances postenis	2013	2012
Attīstības izmaksas	5630.303755	13074.76907
Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes u. tml. tiesības	1870115.993	2050695.5
Citi nemateriālie ieguldījumi	9417.988515	29507.51561
Avansa maksājumi par nemateriāliem ieguldījumiem	128552.1995	48306.49797
Nemateriālie ieguldījumi-kopā	2013716.484	2141584.282
Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	27567452.66	27720565.05
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	122320.0209	134553.8728
Iekārtas un mašīnas	25334837.31	31246947.94
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	2592794.008	1865295.303
Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtn.objektu izmaksas	2427784.987	2742803.114
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	944024.223	763668.1066
Pamatlīdzekļi-kopā	58989213.21	64473833.39
Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā	1422.871811	1422.871811
Aizdevumi radniecīgajiem sabiedrībām	116827.7358	56687.21294
Līdzdalība asociēto sabiedrību kapitālā	779148.9519	803199.7541
Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi	75945.78289	5085.343851
Pārējie aizdevumi un citi ilgtermiņa debitori	258989.7041	228175.9922
t.sk. lietotāju definētie	204480.9079	202456.1613
Pašu akcijas un daļas	139694.7086	139694.7086
Aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai.	26038.55413	33188.48498
Atliktā nodokļa aktīvi (atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis)	0	54948.46358
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi - kopā	1398068.309	1322404.255
Ilgtermiņa ieguldījumi - kopsumma	62400998	67937823.35
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	9160905.459	11537730.29
t.sk. lietotāju definētie	41325.88887	0
Nepabeigtie ražojumi	1370096.072	1585686.763
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	4199674.447	4482825.937
Avansa maksājumi par precēm	290611.6072	199774.048
Krājumi - kopā	15021289.01	17806018.46
Pircēju un pasūtītāju parādi	10482621.04	9964137.939
Radniecīgo sabiedrību parādi	3914486.827	2247874.23
Asociēto sabiedrību parādi	18646.73508	344448.8079
Citi debitori	2837159.436	2711406.025
t.sk. lietotāju definētie	571244.6144	0
Īstermiņa aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai	6883.85382	4049.493173
Nākamo periodu izmaksas	1234921.827	1333025.993
Debitori - kopā	18494718.3	16604941.06
Pārējie vērtspapīri un līdzdalība kapitālos	0	205065.7082
t.sk. lietotāju definētie	0	205065.7082
Īstermiņa finanšu ieguldījumi- kopā	0	205065.7082
Nauda (kopā)	4190549.57	3902282.856

Apgrozāmie līdzekļi - kopsumma	37706556.88	38518308.09
BILANCE	100107554.9	106456130

21. pielikums

Alus ražošanas nozares 2013. gada bilances pasīvi

Bilances postenis	2013	2012
Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	33976780.15	33939913.55
Akciju (daļu) emisijas uzcenojums	352476.6507	352476.6507
Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve	94114.43304	107601.8349
Likumā noteiktās rezerves	0	432.5530304
Pārējās rezerves	1674668.898	1675558.193
Rezerves-kopā	1674668.898	1675990.746
Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	-	-
	3059638.249	522690.5368
Pārskata gada nesadalītā peļņa	-	-
	9927550.213	2552610.685
Pašu kapitāls-kopsumma	23110851.67	34046061.21
Uzkrājumi paredzamiem nodokļiem	80389.41156	94418.92761
Citi uzkrājumi	3329363.521	1251005.97
t.sk. lietotāju definētie	79283.84016	88072.91933
Uzkrājumi-kopsumma	3409752.933	1345426.321
Aizņēmumi no kredītiestādēm	2927235.758	4347076.852
Citi aizņēmumi	5744213.18	5947477.533
Parādi radniecīgajām sabiedrībām	18712396.34	23102018.49
Parādi asociētajām sabiedrībām	883653.1949	702362.2518
Nākamo periodu ieņēmumi	2870174.33	2946154.262
Atliktā nodokļa saistības (atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis)	4103809.882	3575299.799
Ilgtermiņa kreditori - kopā	35241484.11	40620387.76
Aizņēmumi no kredītiestādēm	3108007.353	2003534.414
Citi aizņēmumi	1532834.19	1413929.061
No pircējiem saņemtie avansi	404230.767	299931.4176
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	10955543.79	9024982.783
Parādi radniecīgajām sabiedrībām	14988649.75	12555826.38
Parādi asociētajām sabiedrībām	63913.97886	29400.80022
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	3989033.927	2486148.343
Pārējie kreditori	1258919.983	736230.8695
t.sk. lietotāju definētie	56167.86472	56031.26903
Nākamo periodu ieņēmumi	653468.1078	685846.9787
Neizmaksātās dividendes	146013.6823	152581.6586
Uzkrātās saistības	1244849.204	1055840.604
Īstermiņa kreditori - kopā	38345466.16	30444254.73
Kreditori - kopsumma	73586950.27	71064642.49
BILANCE	100107554.9	106456130

Alus ražošanas nozares 2013. gada peļņas vai zaudējumu aprēķins

Postenis	2013
Neto apgrozījums	146683564.7
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	101693547.6
Bruto peļņa vai zaudējumi	44990017.13
Pārdošanas izmaksas	33974223.25
Administrācijas izmaksas	9330969.943
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	852964.6957
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	11686962.51
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	1041223.442
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	931771.8738
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	-9039722.312
Ārkārtas izmaksas	765.5050341
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-9040486.394
Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu	278031.9975
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	-590302.5595
Pārējie nodokļi	83586.60452
Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	-9992406.133

Bakalaura darbs „SIA „X” finanšu analīze un attīstības perspektīvu novērtējums”
izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Matīss Jansons _____
(paraksts, datums)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. ekon. Inga Būmane _____
(paraksts, datums)

Recenzents: lekt., M.ekon. Maiga Kasale _____
(paraksts, datums)

Darbs iesniegts Grāmatvedības un audita katedrā

Dekanāta pilnvarotā persona: ..... _____
(paraksts, datums)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____, prot. Nr. ____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: ..... _____
(paraksts)